

EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

Material metodologic pentru învățământul preuniversitar și superior

MODERN DIDACTICS CENTRE
2006

Sponsori:

Open Society
Institute
Budapesta,
Programul
RE:FINE.

Designul copertei de Alvydas Ladyga
Design de Rokas Gelazius

Ilustrația de pe copertă de Odeta Petraviciute

Traducere din limba engleză în limba română de S.C. KFB Consult S.R.L.

Versiunea în limba engleză publicată de Garnelis Publishing, Klaipedos St. LT-01117 Vilnius

© Ministerul Educației și Științei al Republicii Lituania, 2006

© Modern Didactics Centre, 2006

© versiunea în limba română - Asociația Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice
România, 2007

CUPRINS

EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI	1
PREZENTARE GENERALĂ	6
PREFAȚĂ	8
STUDIUL COMBATERII CORUPȚIEI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR	9
INTRODUCERE	11
CORUPȚIA – PE SCURT	13
Ce este corupția?	13
Forme de corupție	14
Argumente „pentru” și „împotriva” corupției	15
Ce cauzează corupția?	16
Strategii de combatere a corupției	17
POSIBILITĂȚI DE EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI LA ȘCOALĂ	19
CONCEPTE CHEIE UTILIZATE ÎN EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI	21
CONȚINUTURILE EDUCAȚIEI ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI LA ȘCOALĂ	25
Perspective mai înguste și mai largi (contextuale)	25
Teme cheie ale educației împotriva corupției	25
Program integrat de educație pentru combaterea corupției	26
Exemplu de program integrat din Lituania	28
Exemplu de program integrat din România	33
RECOMANDĂRI METODOLOGICE DE REALIZARE A EDUCAȚIEI ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI LA ȘCOALĂ	41
Furnizarea informațiilor	41
Dezvoltarea atitudinilor	41
Schimbarea atitudinii	43
Perspective morale și convenționale	45
Dezvoltarea unui program specific de combatere a corupției	48

MODALITĂȚI DE REALIZARE A PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI ÎN CADRUL DIVERSELOR DISCIPLINE ȘCOLARE	52
ISTORIE	52
EDUCAȚIE CIVICĂ, ȘTIINȚE POLITICE	70
ETICĂ, PSIHLOGIE, RELIGIE	94
MODALITĂȚI DE REALIZARE A PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI ÎN CADRUL DIVERSELOR DISCIPLINE ȘCOLARE ÎN ROMÂNIA	123
SOCIOLOGIE	123
CONSILIERE ȘI ORIENTARE	126
PSIHLOGIE SOCIALĂ / SOCIOLOGIE	130
FILOSOFIE	132
ANEXE	136
PREGĂTIREA PENTRU FORMAREA	136
ABILITĂȚILOR DE GÂNDIRE CRITICĂ	136
FENOMENUL CORUPȚIEI ÎN LITUANIA ȘI ÎN LUME	141
CODURI ETICE	145
STUDIAREA CORUPȚIEI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL SUPERIOR	167
CUVÂNT ÎNAINTE	169
Introducere	170
STUDIAREA CORUPȚIEI ÎN	173
INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR	173
Problemele care apar în definirea corupției	174
Perspective ale analizei teoretice a corupției	176
Diagnosticarea corupției	179
CORUPȚIA CA SUBIECT DE DREPT	182
Autor: VITALIJA SKĒRUVIENĒ	182
Corupție și lege	216
Autor: GINTARĒ ŠATIENĒ	216
Aspecte ale eticii în afaceri	231
Autor: GINTARĒ ŠATIENĒ	231
Interese private și reprezentare	234
Autor: VAIVA ZUZAVIČIŪTĒ	234

Soluționarea corupției ca un aspect moral într-un cod etic	243
Autor: ROMAS PRAKAPAS	243
Module de cursuri opționale	246
Corupția și prevenirea ei	246
Autor: TADAS TAMOŠIŪNAS	246
Corupție și politici anti-corupție	257
Autor: GINTARĖ ŠATIENĖ	257
STUDIAREA CORUPȚIEI ÎN INSTITUȚIILE DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR DIN ROMÂNIA	277
EXEMPLE DE PROGRAME DE CURS/SEMINAR	277
ANEXE	304
ANEXA 1	305
STRATEGIA NAȚIONALĂ ANTICORUPȚIE	305
2005-2007	305
ANEXA 2	316
SISTEMUL NAȚIONAL DE INTEGRITATE	316
ROMANIA 2005	316
GLOSARUL TERMENILOR CHEIE	328
BIBLIOGRAFIE ȘI ALTE SURSE	331

PREZENTARE GENERALĂ

Materialul de față reprezintă o incursiune în abordarea fenomenului corupției prin educație, la nivel preuniversitar și universitar, în Lituania și România. În plus, publicația oferă materiale didactice cu ajutorul cărora vor putea fi înțelese mai ușor conceptele cheie și unele aspecte ale fenomenului corupției în cele două țări. La sfârșitul cărții sunt incluse câteva anexe relevante, precum și câteva surse bibliografice și referințe suplimentare care ilustrează situația din cele două țări.

„Educație împotriva corupției. Material metodologic pentru învățământul preuniversitar și superior” a fost tradus din limba engleză și adaptat la situația din învățământul românesc în cadrul dezvoltat în proiectele „Educație împotriva corupției” și „Îmbunătățirea și diseminarea programelor de educație împotriva corupției”, finanțate de Open Society Institute Budapesta, programul RE:FINE. Scopul principal al proiectelor dezvoltate de Asociația Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice România în parteneriat cu organizații partenere din Lituania, Azerbaidjan, Kosovo, Ucraina, Georgia și Armenia este să disemineze, mai ales în rândul cadrelor didactice, informații privind posibilități de combatere și de prevenire a corupției prin educație în Lituania și România.

Corupția este privită ca o problemă importantă în țările post-comuniste comparativ cu statele occidentale. Sistemele comuniste au fost bazate pe corupție, care acționa ca o forță de consolidare într-un stat unde cleptocrația și clientelismul reprezentau norma. În România, monitorizarea implementării Strategiei Naționale Anticorupție 2005-2007 este realizată de către Consiliul pentru coordonarea implementării SNA 2005-2007, sub autoritatea primului ministru și în coordonarea ministrului justiției. Evaluarea progresului în implementarea SNA 2005-2007 are loc anual, în luna noiembrie, conform termenelor și indicatorilor prevăzuți în Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei Naționale Anticorupție 2005-2007. În acest document se precizează: „Consecvențe angajamentelor asumate față de Uniunea Europeană, autoritățile române vor continua organizarea de campanii de conștientizare privind efectele devastatoare ale corupției la scară largă. Temele vor viza, între altele, transparența decizională, codurile de conduită a funcționarilor publici, conștientizarea de către opinia publică a costurilor administrative suplimentare reprezentate de corupție, conflictele de interese și incompatibilitățile. O altă abordare a segmentului de informare asupra corupției va consta în introducerea, în programa pentru licee, a unor cursuri sau module de curs de educație civică anticorupție.” (Strategia Nationala Anticorupție 2005-2007)

::: Educație împotriva corupției în învățământul preuniversitar

La prezentarea situației din România au contribuit cadre didactice din învățământul preuniversitar și universitar cărora le mulțumim pentru sprijinul oferit în realizarea publicației de față. Mulțumim, de asemenea, membrilor Asociației Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice România care au contribuit cu expertiza lor la pregătirea prezentei publicații.

Constanța Stăncescu

Laura Runceanu

PREFAȚĂ

Această publicație cuprinde materiale educaționale, grupate în două părți: prima parte se adresează cadrelor didactice din învățământul preuniversitar, iar a doua pentru cadre didactice din învățământul universitar. Aceste materiale au fost redactate și publicate în Lituania în 2005.

Prima parte, Studiul combaterii corupției în învățământul preuniversitar, este destinată cadrelor didactice care doresc și sunt capabile să integreze educația împotriva corupției în programa disciplinelor pe care le predau. Cele mai potrivite discipline în acest sens sunt istoria, educația civică, etica și religia. Educația împotriva corupției poate fi realizată și prin intermediul lecțiilor de literatură și limbă. Prima parte a acestei cărți conține recomandări pentru profesori, explicându-le cum se poate integra educația împotriva corupției în disciplinele pe care le predau fără a solicita ore suplimentare pentru acest domeniu și utilizând programele, manualele și metodologiile disponibile lor.

Partea a doua, Studiul corupției în învățământul superior: opinii, probleme și soluții posibile, este destinată cadrelor universitare care predau discipline socio-umane sau alte discipline care pot îngloba teme prin care se poate contribui la diseminarea informațiilor despre educația împotriva corupției, la formarea atitudinilor și valorilor civice dezirabile la un membru activ al într-o societate democratică. Această parte oferă exemplificări ale unor modalități de includere a educației împotriva corupției în diverse module și programe de studiu, inclusiv pentru felul în care se poate elabora și oferta un curs de sine-stătător despre educația împotriva corupției.

În plus, această carte oferă materiale suport cu ajutorul cărora se vor putea înțelege mai ușor unele chestiuni discutate și conceptele cheie utilizate. La sfârșitul cărții prezentăm rezultatele unor anchete sociale relevante, precum și câteva surse bibliografice și referințe suplimentare.

Cartea a fost scrisă de cadre didactice. Toate exemplele prezentate în ea au fost testate cu elevii și studenții.

Inspirația de a traduce cartea a apărut ca urmare a interesului mare manifestat de partenerii și colegii noștri străini, care au dorit să afle mai multe despre experiența Lituaniei în domeniul educației împotriva corupției.

Redactorii cărții ar dori să mulțumească pe această cale finanțatorilor: Programul de Dezvoltare al Statelor Unite în Lituania, Serviciul de Investigații Speciale al Republicii Lituania, Programului RE:FINE al Institutului pentru o Societate Deschisă și tuturor care au contribuit la pregătirea și publicarea acestui material.

Sperăm ca profesorii din alte țări să găsească idei și exemple utile în această carte, pe care să le poată folosi în predare și în educarea tinerilor împotriva corupției în țările lor.

STUDIUL COMBATERII CORUPȚIEI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PREUNIVERSITAR

Materiale educaționale

Acest set de materiale educaționale a fost elaborat folosind produsele furnizate de proiectele „Educație împotriva corupției” (2002-2003) și „Îmbunătățirea și diseminarea programelor de educație împotriva corupției” (2004)

Consultanți:

Arne Nielsen, PLS Ramboll Management, Danemarca

Evaldas Bakonis, Education Development Centre

Dr. Vaiva Vaicekauskiene, Education Development Centre

Arturas Paliusis, Serviciul de Investigații Speciale al Republicii Lituania

Aida Martinkeniene, Serviciul de Investigații Speciale al Republicii Lituania

Ramune Paukstiene, Serviciul de Investigații Speciale al Republicii Lituania

Această publicație a fost pregătită pentru tipar și redactată de:

Evaldas Bakonis, Education Development Centre

Dr. Vaiva Vaicekauskiene, Education Development Centre

Daiva Penkauskiene, Modern Didactics Centre

Constanța Stăncescu, Asociația și Lectura pentru Dezvoltarea Gândirii Critice

Laura Runceanu, Asociația și Lectura pentru Dezvoltarea Gândirii Critice

Anca Petriuc, Asociația și Lectura pentru Dezvoltarea Gândirii Critice

INTRODUCERE

De ce este necesar un astfel de material educațional?

Acest material a fost dezvoltat în cadrul proiectelor „Educație împotriva corupției” și „Îmbunătățirea și diseminarea programelor de educație împotriva corupției”. Aceste proiecte au fost implementate în cadrul Programului Național de Combatere a Corupției¹ pentru perioada 2002-2006. Parlamentul (Seimas) Republicii Lituania a însărcinat Guvernul să organizeze, împreună cu Serviciul de Investigații Speciale, implementarea măsurilor din Programul Național de Combatere a Corupției. Factorii interesați de programele educaționale includ majoritatea ministerelor Guvernului lituanian, Centrul Lituanian de Prevenire a Criminalității, precum și experții Phare. Scopul principal al acestui program este să educe publicul și să disemineze informații despre activitățile de combatere a corupției și de prevenire a corupției.

Corupția este privită ca o problemă mai urgentă în țările post-comuniste decât în statele occidentale. Sistemele comuniste au fost bazate pe corupție, care acționa ca o forță de consolidare într-un stat unde cleptocrația și clientelismul reprezentau norma. Asemenea modele de gândire au obstrucționat dezvoltarea statelor democratice și a economiei bazate pe piața liberă. Pentru a aborda natura complicată și specifică a corupției în Lituania, în toamna anului 1997 s-a înființat o agenție specială, numită Serviciul Special de Investigații (acronimul în lituaniană STT).

Programul Național de Combatere a Corupției (acronimul în lituaniană NACP) adoptat de Parlament a avut un obiectiv mult mai larg decât simpla definire a corupției. Prevenirea corupției și educația au deținut un loc special în acest document. NACP a urmărit una din sarcinile cheie, care sună în felul următor:

Promovarea, prin diverse modalități, a intoleranței față de manifestările corupției; în acest sens, stabilirea cooperării strânse cu organizațiile neguvernamentale și cu mass media, dezvoltarea și înglobarea programelor de combatere a corupției în sistemul educațional.

Planul de acțiune elaborat pentru NACP include elaborarea și implementarea unor recomandări metodologice în educația împotriva corupției.

Mai mult, Articolul 10 al Legii pentru prevenirea Corupției (2002) prevede includerea educației împotriva corupției în curriculumul din învățământul preuniversitar, după cum urmează:

1. Educația împotriva corupției este parte integrală a conștientizării populației cu scopul de a promova integritatea personală, responsabilitatea civică, înțelegerea drepturilor și obligațiilor persoanelor față de societate și față de statul lituanian, precum și de a asigura atingerea scopurilor acțiunilor de prevenire a corupției.
2. Educarea populației în vederea combaterii corupției se va realiza la toate nivelurile și tipurile de învățământ instituționalizat funcție de adecvarea la programele educaționale, prin media și prin alte mijloace.

¹Program al Republicii Lituania (n.t.)

Școlile din învățământul preuniversitar au avut un rol activ în elaborarea materialului educațional. Când s-a lansat o licitație pentru a invita școlile să participe într-un proiect pilot, s-au anunțat 70 de școli doritoare. Au fost selectate 11 echipe școlare incluzând profesori de psihologie, etică, istorie, științe politice și educație civică. Aceștia au acumulat cunoștințe și deprinderi în cursul atelierelor de lucru organizate și ca urmare au învățat cum să realizeze educația împotriva corupției în lecțiile pe care le predau. În 2004, s-au organizat module de formare continuă pentru cadre didactice care nu au putut să ia parte la proiectul mai sus menționat.

Cum poate fi folosit acest material?

Cei care au elaborat acest material speră că el va sprijini profesorii care doresc să se implice în educația împotriva corupției în acumularea de cunoștințe despre conceptul corupției și despre posibilitățile de integrare a educării în vederea combaterii corupției în disciplinele școlare și în activitățile extracurriculare. De asemenea, autorii cred că materialele aplicate vor încuraja elevii să manifeste mai mult interes față de viața publică și să devină mai activi, să demonstreze puterea argumentării lor în exprimarea unor poziții civice privind chestiuni care sunt importante pentru noi toți. Exemplele practice de lecții și activități extracurriculare vor ajuta la mai bună înțelegere a conținuturilor educației pentru combaterea corupției și a posibilităților de aplicare a metodelor prezentate.

Pentru cei care doresc mai multe informații, sunt prezentate materiale suplimentare și trimiteri bibliografice la surse valoroase, inclusiv site-uri pe Internet. Pentru mai multe informații despre programul de formare continuă „Posibilități de realizare a educației pentru combaterea corupției în învățământul preuniversitar”, vă rugăm să contactați **Asociația Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice România, str. Luceafărului nr. 6, ap. 22, 400343, Cluj-Napoca, România, tel: 0040 745 397 612, email: maria_rwct_ro@yahoo.com, www.alsdgc.ro**

CORUPȚIA – PE SCURT

Se discută mult despre corupție, dar nu tot ce este privit ca un act de corupție de către opinia publică sau de mass media este într-adevăr corupție. Pe de altă parte, corupția nu este totdeauna recunoscută ca un act ilegal. Câteodată există o percepție superficială a motivelor, condițiilor și consecințelor corupției și a modalităților de combatere. De aceea, înainte de a începe formarea cadrelor didactice în domeniul realizării educației pentru combaterea corupției este util să clarificăm înțelesul corupției ca fenomen.

Ce este corupția?

La un moment dat în timp, cuvântul „corupție” a însemnat decădere și deteriorare morală. Azi, definiția scurtă este abuzarea puterii publice pentru câștiguri personale. NACP definește corupția ca „orice comportament al unui funcționar public sau al unui individ cu statut echivalent care nu este în concordanță cu puterea atribuită lui sau cu standardele etice sau promovarea unui astfel de comportament, încercând să obțină beneficii pentru sine sau pentru alte persoane și astfel subminând interesele persoanelor sau ale statului.”

Există multe definiții ale corupției și ele sunt în mod constant subiect al schimbării ca urmare a percepțiilor schimbătoare asupra fenomenului. De aceea, este mai ușor să identificăm corupția prin caracteristicile sale mai degrabă decât încercând să o definim. Compararea diverselor concepte despre corupție ne arată că acțiunile care se califică drept corupție în general includ următoarele elemente:

1. o persoană cu autoritatea (puterea) de a adopta decizii cu relevanță pentru societate;
2. prevederi legale care reglementează luarea de decizii (legislație, principii, criterii, proceduri);
3. o persoană sau persoane care doresc o decizie favorabilă lor;
4. schimb reciproc avantajos între persoana care ia decizia și persoana sau persoanele care doresc decizia;
5. norme violate de luare a deciziilor, daune cauzate societății [Van Duyne, 2001:74-76]

Cu alte cuvinte, corupția înseamnă cumpărarea sau vânzarea de decizii care violează justiția. Justiția poate lua o formă legală (în cazurile în care se violează o normă scrisă) sau una morală (în cazurile în care nu există standarde de comportament însă bunul simț sugerează că actul este nejust).

Urmând definițiile de mai sus, deciziile corupte sunt doar acelea care se „vând” de către funcționari publici sau politicieni, în timp ce corupția însăși poate fi publică sau politică. De fapt, corupția poate să apară și în sectorul neguvernamental și este considerată o acțiune ilegală atunci când afectează interesul public.

Forme de corupție

Deciziile vândute pot influența multe aspecte diferite (asigurarea sau facilitarea obținerii unor servicii, permise sau vize; recrutarea și promovarea angajaților; adoptarea unor legi; abolirea unor pedepse; ascunderea unor acte ilegale; remunerarea sau alte beneficii materiale; burse; decizii de stat; furnizarea unor informații secrete; scutirea de taxe etc.). În schimbul acestor decizii, se pot oferi multe forme de recompensă, deci sunt multe forme de corupție și ele sunt greu de clasificat. Ceea ce face ca sarcina să fie și mai dificilă este faptul că în diferite țări fapte diferite se califică drept corupție (probabil mita este o excepție). Lista actelor ilegale de corupție incluse în legislația diferitelor țări includ:

1. acceptarea, solicitarea sau oferirea de mită;
2. managementul defectuos sau delapidarea bunurilor statului;
3. utilizarea ilegală a unor informații confidențiale de stat;
4. traficul de influență și utilizarea acestuia în beneficiul propriu;
5. fraudarea alegerilor și intervenția în alegeri;
6. diseminarea unor informații eronate sau furnizarea acestora cu scopul de a păcăli investigatorii;
7. îmbogățirea ilicită;
8. obstrucționarea și intervenția în ordinele de stat;
9. pedepsirea unor persoane care furnizează informații despre comportamentul inadecvat al unor persoane publice;
10. nerespectarea unor obligații asumate
11. daune aduse serviciului public (Grosse, 2000).

În încercarea de a clasifica gama largă a posibilităților de apariție a corupției, P. Van Duyne a propus un sistem sectorial (Van Duyne, 2001:76). Sistemul indică faptul că este posibil să existe corupție în toate cele trei sectoare (public, privat și politic), precum și între acestea, după cum se arată mai jos:

	Sector public	Sector privat	Sector politic
Sector public			
Sector privat			
Sector politic			

Pe baza acestei clasificări, sunt posibile șase tipuri de acte ilegale. Aceeași formă de act ilegal (de exemplu, mita) poate apărea în fiecare categorie.

Argumente „pentru” și „împotriva” corupției

Primele anchete sociologice asupra consecințelor corupției au fost efectuate destul de recent. În trecut, câțiva economiști și politicieni au afirmat despre corupție că este utilă deoarece:

- facilitează luarea de decizii prin ungerea roților mașinării de stat și astfel conducând la creșterea eficienței economice;
- economisește timp și cum timpul înseamnă bani, economisește și costuri;
- transferă principiile competiției de pe piața liberă în domeniul afacerilor de stat deoarece mita oferită în timpul competiției pentru obținerea unui ordin arată și capacitatea companiei care dorește ordinul respectiv;
- compensează salariile scăzute ale funcționarilor publici, astfel conducând la economii la bugetul de stat.

Cu toate acestea, o privire mai atentă asupra influenței corupției și a nivelului său în diferite țări și în economiile lor indică rolul negativ pe care corupția l-a jucat într-o serie de domenii ale vieții publice.

Influența asupra economiei:

- în statele corupte, comunitatea de afaceri trebuie să aloce fonduri pentru corupție, ceea ce reduce investițiile realizate de companie și ca urmare și produsul național brut;
- corupția împiedică libera competiție dăunând cel mai mult companiilor mici;
- odată cu reducerea competiției, calitatea bunurilor și serviciilor scade;
- scad contribuțiile la bugetul de stat și se dezvoltă economia „de umbră”;
- acolo unde se tolerează corupția, funcționarii publici primesc salarii reduse, însă economiile bugetare realizate astfel vor fi cheltuite de cetățenii de rând care vor trebui să le plătească din buzunarul propriu sub formă de mită;
- investitorii străini au mai puțină încredere în stat și contribuția lor la economia statului respectiv descrește.

Influența asupra guvernării statului:

- investiții de stat mai reduse și mai puțină eficiență a lucrărilor comandate de stat;
- domeniile de activitate și structura cheltuielilor sunt supuse schimbărilor – funcționarii publici corupți promovează proiecte care garantează câștiguri mai mari pentru ei;
- guvernul corupt este slab și constrâns;
- interesul oficialilor publici pentru câștigurile personale îngrădește gândirea strategică în termenii nevoilor

- statului, de aceea problemele economice și sociale vor suferi de lipsă de atenție adecvată;
- calitatea serviciilor publice se deteriorează.

Consecințe socio-politice:

- neavând încredere în politicienii și funcționarii publici corupți, cetățenii își pierd încrederea în stat;
- va exista mai puțină implicare în activitățile publice și mai puțin interes pentru activitatea organelor democratice;
- va exista o competiție politică mai redusă când ideologiile autocrate devin mai populare;
- crește tensiunea socială și descrește stabilitatea politică a țării.

Ce cauzează corupția?

Cauza fundamentală a corupției este egoismul uman. Deci nu putem considera corupția drept o formă de comportament excepțională sau patologică: fiecare dintre noi tinde să se preocupe cel mai mult de propria persoană. Tentația de a ne comporta într-un mod corupt crește cu nevoile de consum și pe măsură ce bunăstarea personală devine mai importantă decât bunăstarea publică: a doua trece în uitare. Ca rezultat, politicienii și funcționarii publici încep să abuzeze de poziția pe care o au pentru a obține bunăstarea personală. Observând acest lucru, tinerii încep să perceapă serviciul public ca un mod de viață confortabil și atractiv. Societatea de consum respinge scandalurile legate de corupție, însă această respingere este cumva duplicitară: societatea este mai degrabă supărată de faptul că cineva câștigă mai mult decât de actul de corupție în sine.

Cu toate acestea, în ciuda acestei caracteristici comune a naturii umane, societățile nu sunt la fel de corupte. Nivelul de corupție poate fi legat de cultura, mentalitatea și tradițiile dintr-o anumită societate. De exemplu, se consideră că în societățile protestante corupția este mai degrabă considerată ca fiind ceva rău, deoarece etica protestantă distinge clar între valorile publice și cele individuale. În societățile în care corupția a fost aproape legală cum ar fi, de pildă, clientelismul ca o formă de consolidare în sistemul comunist, este mult mai dificil să schimbăm stilul de viață și de gândire. Corupția se înrădăcinează mai ușor în țările în care oamenii sunt mai puțin educați și unde conștientizarea unor aspecte de către populație este mai scăzută.

Corupția poate fi încurajată și menținută de o serie de factori sociali și economici: economia slabă, șomajul, slaba administrare a bugetului de stat, intervenția unor state și a unor corporații puternice. Funcționarii publici pot fi demoralizați de salariile scăzute, de modelele de promovare care nu se leagă de calitatea muncii prestate, de scopurile neclare ale organizației și de clientelismul stabilit între persoanele în poziții de conducere și subordonații lor. Asemenea

relații se formează ca rezultat al unei culturi manageriale scăzute, de ocuparea unor poziții de conducere pentru un timp lung, de controlul slab și responsabilitatea slabă, precum și de elipsa unor procedee clare de luare a deciziilor. În plus, posibilitatea de a acționa în mod corupt crește cu cât cantitatea de bunuri controlate de oficiali este mai mare și cu cât distribuirea acestora este mai secretă și mai monopolizată.

Un alt factor care determină nivelul de corupție este maturitatea sistemului judiciar. Corupția este favorizată de legile neclare, ambigue și în continuă schimbare, de curțile de justiție slab calificate, de lipsa unor programe de protecție a martorilor și de lipsa implicită a încrederii în forțele de ordine. De aceea nivelul de corupție este mai scăzut în țările cu tradiție veche a democrației și a statului de drept.

Strategii de combatere a corupției

În ultimii ani, statele democratice au dezvoltat din ce în ce mai multe inițiative publice de a combate corupția. Urmărind acest scop, s-a înființat organizația internațională Transparency International (TI). Această organizație realizează anchete și studii la diferite nivele în diferite țări și elaborează și diseminează standarde de combatere a corupției. Acțiunile îndreptate împotriva corupției au fost sprijinite de Banca Mondială, de Fondul Monetar Internațional, de Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, de Uniunea Europeană, precum și de Națiunile Unite. În Lituania organul principal care coordonează lupta împotriva corupției este Serviciul de Investigații Speciale, înființat în 1997.

Reducerea nivelului corupției nu este nici un proces ușor, nici unul rapid. Deoarece cazurile de corupție pot include diverși factori direcți și indirecti (cum ar fi politici economice neadecvate, slaba conștientizare a publicului, societăți civile slabe, lipsa de răspundere a instituțiilor de stat și tradițiile naționale), lupta împotriva corupției trebuie să ia o formă holistică înglobând o varietate de măsuri. Atâta vreme cât corupția este un act ilegal legat de sistem, pedepsirea persoanelor oficiale rămâne un spectacol cu „țapi ispășitori judecați”, unde publicul este conștient de o serie de alte cazuri la fel de vinovate dar care au reușit să scape.

Reținând cauzele care facilitează prezența și creșterea corupției într-o țară, strategiile de combatere a corupției pot include o serie de măsuri, cum ar fi:

- adoptarea unor criterii și proceduri clare de recrutare și promovare a funcționarilor publici;
- elaborarea unor proceduri clare (și transparente) de luare a deciziilor relevante pentru public și pentru stat, care se bazează pe imparțialitate și care urmăresc bunăstarea tuturor cetățenilor;
- separarea posturilor politice de cele de stat; interzicerea ca funcționarii publici municipali să fie reprezentanți ai unor partide politice;
- interzicerea ca funcționarii publici să efectueze activități comerciale;

- cerința ca veniturile și cheltuielile partidelor politice să fie transparente și legale;
- monitorizarea și declararea veniturilor de către politicieni;
- declararea cadourilor primite de politicieni;
- dezvoltarea unor coduri de conduită pentru funcționarii publici și politicieni în completarea sistemului legal;
- suplimentarea legislației cu definiții clare ale actelor de corupție;
- autorizarea deciziilor adoptate de funcționarii publici și stabilirea cerinței ca deciziile foarte importante să se ia prin aprobare comună;
- îmbunătățirea procedurilor de achiziții publice și de privatizare a proprietății de stat.

Măsurile de combatere a corupției adoptate în Lituania sunt cuprinse în Programul Național de Combatere a Corupției. Educația joacă un rol foarte important în încercarea de a spori conștientizarea publică și de a construi atitudinea și abilitățile civice.

POSSIBILITĂȚI DE EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI LA ȘCOALĂ

Educația împotriva corupției la școală poate fi formală și informală. La nivel formal, elementele educației împotriva corupției pot fi incluse în curriculum. La nivel informal, pot fi promovate activități extracurriculare: campanii publice, conferințe le elevilor și alte evenimente.

Cum ținta cheie a educației împotriva corupției este modelarea conștiinței civice, cel mai propice mediu este reprezentat de disciplinele socio-umane, incluzând educația civică, istoria, științele politice și etica. Legătura cu aceste discipline este inevitabilă deoarece problema corupției este discutată în termeni legali, politici, istorici și economici.

Integrarea educației împotriva corupției în învățământul obligatoriu este imposibilă fără a-i oferi un anumit context. De exemplu, este foarte dificil să se înțeleagă problema corupției fără ca la început să se discute scopul serviciilor publice, precum și cerințele etice și legale față de funcționarii publici. Dacă aceste subiecte nu se analizează în lecțiile de educație civică sau științe politice, va fi dificil să se integreze educația împotriva corupției în învățământul obligatoriu. Pe de altă parte, educația împotriva corupției nu se referă doar la a preda asta, ci și a furniza informații. Pot fi transmise concepte și valori importante în timp ce se discută alte teme și subiecte.

De fiecare dată când se sugerează includerea unei noi teme în curriculumul național, apare grija că există deja prea multe programe și prea puțin timp pentru a parcurge totul. Sugerarea de a demara educația împotriva corupției nu este o excepție în acest sens. Cu toate acestea, această grijă poate fi înlăturată deoarece există multe modalități de integrare a acestei teme. O modalitate de abordare a acestei chestiuni este să se formuleze și să se afirme clar problema educației împotriva corupției și să se creeze un modul destinat acestei teme care să fie acoperit prin mai multe lecții. O altă modalitate de prezentare este aceea de a aborda problema în cadrul altor teme, prezentând-o ca o ilustrare sau specificare a unui anumit caz. Mai jos, vom prezenta exemple pentru ambele situații: pentru un modul integrat și pentru un program integrat. Ceea ce rămâne esențial este ca educația împotriva corupției să nu fie predată separat de alte discipline.

O problemă specială care apare în educația împotriva corupției este cum să se evite situația în care ea ar putea deveni un curs despre comportament corupt. Ca în multe alte cazuri când școala încearcă să îi învețe pe elevi norme care sunt contrare comportamentului „comod”, educația împotriva corupției cere ca profesorii să recurgă la înțelepciunea lor, la tactul pedagogic și la rafinament psihologic în timpul prezentării acestei teme.

Scopul educației împotriva corupției este să construiască valori și să dezvolte capacități necesare pentru a forma poziția civică a elevilor împotriva corupției.

Sarcinile educației împotriva corupției:

1. Introducerea fenomenului corupției: esența, cauzele și consecințele;
2. Promovarea intoleranței față de corupție;
3. Demonstrarea posibilităților de combatere a corupției
4. Contribuția la atingerea standardelor deja incluse în curriculumul național, adică:
 - a. Valori (respect pentru valori democratice; interesul față de ceea ce se petrece în jurul nostru; onestitate, responsabilitatea pentru acțiunile și comportamentul propriu; autoperfecționarea continuă precum și îmbunătățirea competențelor sociale și culturale și a cunoștințelor etc.)
 - b. Îmbunătățirea capacităților (de a comunica, a identifica, a procesa și a transmite informații; de a gândi critic și de a rezolva probleme; de a planifica rațional și de a organiza activități; de a gestiona resursele de timp, financiare și alte tipuri de resurse; de a acționa creativ, cu sens; de a lua inițiativă; de a fi independent, de a ne asuma responsabilitatea față de acțiunile proprii; de a coopera, de a rezolva dezacorduri și conflicte în mod constructiv; de a lua parte la viața socială a școlii, a comunității locale, a societății; dacă e necesar, de a exersa spirit de conducere în implementarea planurilor etc.)

Rezultatul final este formarea personalității care este conștientă de amenințările inerente corupției la adresa bunăstării publice și a securității statului, o personalitate care este intolerantă față de manifestările corupte, capabilă și dornică să le elimine.

CONCEPTE CHEIE UTILIZATE ÎN EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

Corupția este o urmărirea directă sau indirectă de a solicita sau a accepta beneficii materiale sau de altă natură (cadouri, servicii, promisiuni sau privilegii) de către funcționari public sau persoane cu statut echivalent pentru sine sau pentru o altă persoană pentru îndeplinirea sau neîndeplinirea sarcinilor funcției, de asemenea acțiuni sau omisiuni ale unor acțiuni de către un funcționari publici sau persoane cu statut echivalent urmărind sau solicitând beneficii materiale sau de altă natură pentru sine sau pentru alte persoane, sau acceptarea unor astfel de beneficii, de asemenea oferirea sau furnizarea unor materiale sau altor beneficii (cadouri, servicii, promisiuni sau privilegii) unor funcționari publici sau altor persoane cu statut echivalent pentru efectuarea sau ne-efectuarea sarcinilor specifice funcției, sau activități intermediare în comiterea actelor specificate în acest paragraf. [Legea Serviciului de Investigații Speciale, 2000]

Prevenirea corupției presupune detectarea și eliminarea cauzelor și condițiilor de corupție prin dezvoltarea și implementarea unui sistem de măsuri adecvate precum și descurajarea persoanelor de a comite acte de corupție.

Actele de corupție includ acceptarea de mită, primirea de mită printr-un intermediar, oferirea de mită, alte acte criminale comise în sectorul public sau în timpul furnizării unor servicii publice, pentru beneficiul personal sau al altor persoane, inclusiv depășirea sau abuzarea de autoritate, abuzarea de poziție, falsificarea unor documente sau a unor instrumente de măsură, atribuirea frauduloasă sau delapidarea unor bunuri, violarea unui secret oficial sau comercial, declarația falsă despre venit, profit sau proprietăți, legitimizarea crimei, intervenția în acțiunile unui funcționar public sau a unei persoane care exercită o funcție publică, precum și alte acte criminale cu scopul de a urmări obținerea, a solicita sau a oferi mită sau de a acoperi încercarea de oferire sau acceptare de mită.

Luarea de mită [Art. 225 al Codului Penal al Republicii Lituania, 2000]

Un funcționar public, o persoană oficială sau cu statut echivalent care, direct sau indirect, în interesul propriu sau al altora, acceptă, promite sau mijlocește un aranjament pentru a accepta mită, solicită sau provoacă să se dea mită în schimbul unor acțiuni legale sau ilegale sau a unor omisiuni ale acestora în exercitarea autorității sale. (Aceasta este cea mai simplă formă de manifestare.)

La scară mare este 250 MMW (în prezent, 1 MMW este 125 LTL).

Infrațiunea este până la 1 MMW.

Răspunderea pentru acceptarea de mită revine nu doar persoanei fizice ci și persoanei juridice (persoana juridică poate fi amendată, i se poate restrânge activitatea etc.). [Art. 20 al Codului Penal al Republicii Lituania, 2000]

Darea de mită [Art. 227 al Codului Penal al Republicii Lituania, 2000]

O persoană care, direct sau indirect, oferă, promite să dea sau a dat mită unui funcționar public, unei persoane oficiale sau cu statut echivalent în schimbul unor acte legale sau ilegale sau omisiuni ale acestora în exercitarea autorității sau unui intermediar urmărind același rezultat. < >

Persoana căreia i s-a solicitat sau care a fost forțată să dea mită și ca urmare a oferit, promis sau dat mită, dar a înștiințat instituțiile abilitate de lege să investigheze asemenea cazuri va fi scutită de răspunderea penală pentru darea mitei.

Răspunderea legală se aplică și celui care dă, și celui care acceptă mită.

Abuzul în serviciu [Art. 228 al Codului penal al Republicii Lituania, 2000]

Un funcționar public sau o persoană cu statut echivalent care abuzează de poziția sa sau își depășește limitele autorității și asemenea acțiuni cauzează daune substanțiale statului, unui organ public internațional, unei persoane fizice sau juridice.

Ne-efectuarea obligațiilor oficiale [Art. 229 al Codului penal al Republicii Lituania, 2000]

Un funcționar public sau o persoană cu statut echivalent care datorită neglijenței nu își efectuează obligațiile oficiale sau le efectuează impropriu și asemenea acțiuni cauzează daune substanțiale statului, unui organ public internațional, unei persoane fizice sau juridice.

Pedepsirea acestor infracțiuni include:

- Interdicția de a efectua anumite munci sau de a se implica în anumite activități;
- Privarea de libertate pe o perioadă de până la trei ani (în cazuri grave, de la doi la opt ani).

Un oficial public este o persoană care, lucrând pentru autoritățile sau instituțiile statutului sau cele municipale, la instituții de asigurare a legii și ordinii, de control de stat sau de supervizare sau la instituții echivalente, asigură funcții de reprezentant al statului sau are puteri administrative [Art. 290 al Codului Penal al Republicii Lituania, 2000]

Oficiali publici sunt considerați următorii: Președintele Republicii Lituania, membrii Parlamentului Lituaniei (Seimas), Primul Ministru, Președintele Băncii Lituaniei, Controlul de Stat, ministrii, Ombudsmen ai Parlamentului, reprezentanții Guvernului în teritoriu, guvernării comitatelor, consilierii municipali, primarii, judecătorii, notarii publici, procurorii, investigatorii, interogatorii, angajații Ministerului Apărării Naționale, ai Ministerului de Interne, al Departamentului pentru Securitatea Statului, ai Autorităților Vamale din subordinea Ministerului Finanțelor, ofițerii de poliție, conducătorii

organelor care au funcții de control și de supraveghere, conducătorii inspectoratelor, adjuncții acestora, inspectorii etc.

Oficialii publici au statutul de funcționar public. Acest lucru înseamnă că pe lângă respectarea Legii Serviciului Public, aceștia trebuie să respecte și statutul lor specific. De exemplu, un oficial al Serviciului Special de Investigații va respecta și Statutul Serviciului de Investigații Speciale. Același lucru se aplică și în cazul altor agenții care se asigură de aplicarea legii.

Un funcționar public este o persoană care lucrează în serviciul public, un politician, un angajat al administrației publice în baza Legii Serviciului Public, precum și alte persoane care lucrând pentru autoritățile sau instituțiile statutului sau cele municipale, la instituții de asigurare a legii și ordinii, de control de stat sau de supervizare sau la instituții echivalente, asigură funcții de reprezentant al statului sau are puteri administrative, precum și candidații oficiali la posturile menționate. [Afrt. 230 al Codului Penal al Republicii Lituania, 2000]

Persoanele care dețin puteri la instituții publice străine, organizații publice internaționale sau autorități judiciare internaționale, precum și candidații oficiali la aceste posturi vor fi considerate persoane echivalente funcționarilor publici.

Mai mult, persoanele care lucrează la orice instituție de stat, neguvernamentală sau privată sau care efectuează activități profesionale și astfel au puteri asemănătoare persoanelor din administrația publică, cu excepția persoanelor care asigură posturi economice sau tehnice, vor fi considerate echivalente funcționarilor publici.

Persoanele care lucrează în Serviciul Public sunt politicieni de stat, funcționari publici ai administrației publice în conformitate cu Legea Serviciului Public, alte persoane care lucrând pentru autoritățile sau instituțiile statutului sau cele municipale, la instituții de asigurare a legii și ordinii, de control de stat sau de supervizare sau la instituții echivalente, asigură funcții de reprezentant al statului sau are puteri administrative, precum și persoanele care lucrează la organe publice care primesc fonduri de la Stat sau din bugetul municipal și de la fundații și au puteri administrative. [Legea Ajustării Intereselor Publice și Private în Serviciul Public, 1997].

Standardele de combatere a corupției sunt o serie de norme de conduită și legale care concură la reducerea comportamentului corupt.

Interesul public înseamnă așteptarea publicului cu privire la luarea de decizii imparțiale și juste din partea persoanelor în serviciu public. [Legea Ajustării Intereselor Publice și Private în Serviciul Public, 1997].

Interesul personal înseamnă interesul privat economic sau ne-economic al unui candidat sau al unei persoane în serviciul public (sau al unei rude apropiate sau al unui membru de familie), care ar putea afecta persoana în luarea de decizii în cursul efectuării îndatoririlor oficiale. [Legea Ajustării Intereselor Publice și Private în Serviciul Public, 1997].

Conflictul de interese este o situație în care o persoană aflată în serviciu public, în cursul efectuării îndatoririlor sau executării unor instrucțiuni, este obligată să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii sau să execute instrucțiuni relative la interesele sale personale. [Legea Ajustării Intereselor Publice și Private în Serviciul Public, 1997].

Lobby-ul este un proces prin care are loc un schimb de informații și se transmite opinia unui grup, a unei organizații sau a unei părți a acestora către oficialii publici (aleși sau numiți), cu scopul de a influența luarea deciziei în beneficiul lor.

Clientelismul este un sistem de relații bazate pe angajamente și legături mutual avantajoase ale unui gardian cu o altă persoană sau persoane (clienți).

Nepotismul înseamnă recrutarea rudelor, prietenilor sau al cunoștințelor apropiate fără competiție și violarea principiului persoanei potrivite la locul potrivit. Acesta creează un sistem de subordonare și o rețea de colegi care sunt îndatorați unii altora; acest sistem este exploatat în luarea de decizii.

CONȚINUTURILE EDUCAȚIEI ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI LA ȘCOALĂ

Perspective mai înguste și mai largi (contextuale)

Educația împotriva corupției la școală poate lua cel puțin două forme. Prima este suplimentarea curriculumului și a activităților extracurriculare cu teme legate de combaterea corupției. Această formă nu ar prezenta dificultăți de organizare, nu ar ocupa mult timp, dar ar fi ca o „inserare” în curriculum și probabil s-ar consuma într-un eveniment singular. A doua formă este integrarea analizei valorilor și conceptelor fundamentale legate de fenomenul corupției în cadrul disciplinelor care se predau, acordând atenție deosebită aspectelor care nu au beneficiat de suficientă atenție în prealabil.

Prima formă de educație împotriva corupției nu este doar mai ușor de organizat dar și mai simplu de controlat: am putea să ne asigurăm pur și simplu că toate școlile și toate clasele participă la evenimente organizate sub egida combaterii corupției. A doua formă necesită mai mulți ani de formare în domeniul social. Astfel, când alegem, trebuie să ne asigurăm că profesorii din domeniul științelor socio-umane sunt familiarizați cu obiectivele educației împotriva corupției, cu conținuturile și metodele de realizare ale acesteia. Evident, există și o a treia formă: implicarea elevilor în mișcări publice de combatere a corupției și în campanii de conștientizare, dar aceste mișcări s-ar putea să fie doar parțial inițiative școlii și de aceea programul de față nu va discuta toate variantele posibile prezentate de această a treia formă.

Această publicație se bazează pe două posibilități de realizare a educației împotriva corupției: cea mai îngustă și cea mai largă (integrată). Scopul programului mai îngust este de a introduce fenomenul corupției la elevi. Programul mai larg include o grupare de teme în care se poate integra educația împotriva corupției. Vom oferi și un exemplu de program integrat (care a fost implementat), prezentându-l sub forma unui tabel incluzând teme legate de corupție integrate în curriculumul diverselor nivele de studiu.

Teme cheie ale educației împotriva corupției

Conceptul de corupție. O varietate de definiții. Criterii pe baza cărora se poate distinge între corupție și alte tipuri de infracțiuni. Subiecți ai corupției și o varietate de forme.

Consecințele corupției. Consecințele economice, sociale, politice și morale ale corupției. Dauna evidente și ascunse. Victime ale corupției.

Originile corupției. Extinderea corupției în diferite perioade, societăți și regimuri. Cauze psihologice, culturale, sociale, economice și politice ale corupției. Posibilități de corupție în organele democratice (partide politice, alegeri, parlament, guvern, curți de justiție și autorități locale). Interesele publice și personale.

Posibilități de combatere a corupției. Rolul societății civile (auto-determinarea, intoleranța, conștientizarea). Rolul mass mediei (deschidere). Întărirea cadrului legal: legislație, coduri etice, reguli. Căi de eliminare a cauzelor și condițiilor corupției furnizate prin strategii și programe.

Probleme de combatere a corupției. Nivelul corupției în Lituania (rezultate ale unor studii). Rolul rezultatelor studiilor și scandalurilor din presă în formarea unei atitudini față de țară. Corupție la scară mare și la scară mică, forme pedepsibile și nepedepsibile. Dificultăți legate de aducerea la suprafață a unor cazuri de corupție. Lupta împotriva corupției: o luptă nesfârșită.

Program integrat de educație pentru combaterea corupției

Personalitatea și comportamentul

- Auto-portret: cine sunt eu și ce doresc să devin?
- Valori și principii personale
- Esența și scopul vieții
- Factori de influență externi: exemple, autorități, reguli și situații sociale
- Criterii de diferențiere a binelui de rău, a comportamentului adecvat de cel neadecvat
- Decizii și opțiuni, cauze și efecte
- Responsabilitate

Norme care reglementează comportamentul

- Conceptul de normă morală, bine și rău din perspectivă morală
- Moralitatea și convenția
- Obiceiuri, tradiții și norme sociale
- Comportament legal și ilegal

- Relația dintre moralitate și legi
- Problema legilor imperfecte
- Relația dintre normele care reglementează societatea și libertatea personală

Dreptatea

- Dreptatea ca onestitate
- Drepturile omului, egalitatea și imparțialitatea
- Dreptatea socială (distribuția egală)
- Dreptatea ca supremație a legii

Vinovăția și încălcarea legii

- Daunele și vătămarea ca motive ale vinovăției
- Infracțiunile ca violare a legii
- Cauzele infracțiunilor
- Pedepsele și alte sancțiuni
- Legile care reglementează pedepsele (Codul Penal și acte normative)
- Restaurarea dreptății

Societatea civilă și statul

- Principiile democrației: participare, delegare și reprezentare
- Cele trei puteri ale statului
- Serviciul civil: îndatoriri și autoritate
- Controlul guvernamental: răspunderea, obligația de a furniza informații
- Mass media ca a patra putere în stat

Planuri de carieră

- Ce pot și ce doresc
- Criterii de alegere a profesiei
- Criterii de alegere a locului de muncă
- Criterii și proceduri de angajare

Exemplu de program integrat din Lituania

Teme		Psihologie	Etică	Educație civică	Istorie	Științe politice
PERSONALITATE ȘI COMPORAMENT	Caracteristici personale	Teoria trăsăturilor (cls. XI)	Cine ești tu? (cls. V) Suma și întregul (cls. 8)	O faptă nobilă (cls. 8)		Personalitatea carismatică (cls. XI)
	Influența mediului asupra comportamentului	O teorie de educație socială (cls. XI)	Motivale comportamentului (cls. VII-VIII) Aparțin (cls. 7)		URSS-ul în anii de stagnare (cls. X)	Autoritatea aparentă și cea ascunsă (cls. XI) Conflictele dintre cetățeni și guvern (cls. XI)
	Atitudinea personală și comportamentul	Atitudini și stereotipuri (cls. X)	A avea și a da (cls. VI) Vicii și virtuți (cls. V) Gândesc și aleg (cls. 7)	„Comportamentul e oglinda în care ne vedem” (cls. 8) „Ce e înăscut, ce e dobândit?” (cls. X)	Absolutismul francez (cls. 8)	

RESPONSABILITATEA	Îndatoriri și angajamente	Rolurile sociale (cls. XII)	Reguli, reguli ... (cls. VII)	Legea despre Bazele Protecției Drepturilor Copilului în Republica Lituania (cls. VIII)		
	Egoism și altruism					
	Angajamente personale		Îndatoriri (cls. VIII, XI și XII)	„Tu și comunitatea școlii” (cls. VIII)		
FERICIREA ȘI BUNĂSTAREA	Nevoi și ambiții	Nevoi și motive			Nomenclatura în tabăra socialistă (cls. X)	
	Conceptul de viață bună și fericire		Valoare și valori (cls. VI) Bunăstarea tuturor (cls. VI) Fericirea (cls. VIII) Proprietatea (cls. VII) Esența vieții (cls. X-XI)	„Conceptul de viață bună” (masă rotundă, cls. VIII, X)	Fenomenul deficitului în URSS (cls. X)	
	Scopul și mijloacele			„Scopul scuză mijloacele” (cls. VIII)		Doctrină politică (cls. XI)

ECHITATE / DREPTATE	Conceptul moral de dreptate		Cum putem găsi dreptate? (cls. VI) Legi bune (cls. VII) Dreptatea (cls. VII-X)			
	Conceptul legal de echitate		Drepturi (cls. VII)	Cadrul legal (cls. X)		
	Statul de drept		Legi bune (cls. VI) Legea (cls. IX)	Legile nu acționează singure (cls. VIII) Autoritatea (cls. X)		Autoritatea (cls. XI) Legitimitatea (cls. XI)
	Conceptul de infracțiune		Încălcarea legii și pedeapsa (cls. VI)	„Corupția: o infracțiune? (discuții, cls. X)	Dictatura lui Nicolae Ceaușescu în România (cls. 10) Holocaustul (cls. X)	
DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI	Drepturi pozitive și negative					
	Egalitatea în fața legii			Drepturile omului (cls. VIII și X)	Revoluția franceză (cls. VIII)	
	Protecția și violarea drepturilor		Drepturile copilului (cls. V) Drepturile omului (cls. VIII-IX)	Cine îți protejează drepturile? (cls. VIII)	Particularitățile ale dezvoltării în lumea a treia (cls. X)	

CONȘTIINȚĂ CIVICĂ				interese (cls. X)		
	Respectarea legii			Sunt cetățean (cls. X)		
	Viziunea și responsabilitatea				Încercări de reformă în Republica Ambelor Națiuni (cls. VIII și XI)	
DEMOCRAȚIA	Participarea			Democrația în societate, la școală și acasă (cls. VIII)	Republica Romană (cls. VII și XI)	Alegerile (cls. XI)
	Delegarea și responsabilitatea			Cine și cum guvernează Lituania? (cls. X)	Problemele întâmpinate de țările post-comuniste (cls. X)	Alegerile (cls. XI)
	Cele trei puteri în stat			Democrația: ce este ea? (cls. VIII)	Declarația de Independență a SUA și Constituția SUA (cls. VIII)	
	Serviciul civil. Cod de conduită			Democrația în politică (cls. X)		
	Transparența. Accesul la informații			Rolul mass mediei în societatea democratică (cls. X)		Rolul mass mediei în democrație și dictatură (cls. XI)
	Încrederea. Controlul. Răspunderea			Crearea unei societăți mai juste (cls. X)		

ECONOMIA	Proprietatea de stat și gestionarea ei		Statul ca scop și ca mijloc (cls. VIII)	Ajustarea intereselor (cls. X)	Problemele Lituaniei moderne (cls. X)	Puterea executivă în stat (cls. X)
	Reglementări de stat. Birocrația				Absolutismul francez (cls. VIII) URSS-ul în anii de stagnare (cls. X)	Birocrația (cls. X)
	Prețul corupției				Interzicerea presei în Lituania (cls. IX)	Grupurile de interes (cls. XI)

Exemplu de program integrat din România

Teme		Psihologie	Economie	Educație civică, Cultura civica	Istorie	Sociologie	Filosofie
PERSONALITATE ȘI COMPORAMENT	Caracteristici personale	Personalitatea (clasa a X-a)	Activitatea economică	Personalitatea: omul- ființă bio-psiho-socio-culturală		Socializare pozitivă, socializare negativă și resocializare	Omul
	Influența mediului asupra comportamentului	Caracterul Atitudinile sociale individuale și schimbarea lor (calsa a X-a)	Tipuri de concurență	Principiile democrației	URSS-ul în anii de stagnare (cls. XI)	Cultura și viața socială	Necesitatea morală și libertatea
	Atitudinea personală și comportamentul	Atitudini, stereotipuri și obiceiuri (cls. X)	Profitul legitim și nelegitim	Integrarea individului in societate. Costuri și beneficii ale integrării - socializarea clasa a IX-a	Absolutismul francez (cls. X)	Comportamentul antisocial	Libertate și voința

RESPONSABILITATEA	Drepturi si obligații	Psihologie socială		Individ și societate democratică clasa a IX		Statusul social și rolurile sociale Conflictele de rol și status (cls. X)	Drepturile omului
	Egoism și altruism	Motivația Afectivitatea		Drepturile omului/ Drepturile copilului (clasa a VIII-a)		Tipologia relațiilor sociale Relații informale și relații formale	Coduri morale
	Angajamente personale			Norme morale (clasa a VIII-a)		Ordine și control social	A acțiuni și responsabilitate Determinismul psihic și determinismul social

FERICIREA ȘI BUNĂSTAREA	Trebuiețe de bază și nivel aspirațional	Structura motivației		Egalitatea șanselor în fața legii. Egalitatea civilă și egalitatea șanselor clasa aIX-a	Nomenclatura în tabăra socialistă (cls. XI – istorie universală; cls. XII istoria României)	Fenomene sociale anomice	Valoarea
	Conceptul de fericire		Proprietatea		Fenomenul deficitului în URSS (cls. X)		Etica aplicată
	Scopul și mijloacele	Formele motivației	Libera inițiativă			Doctrină politică (cls. XI)	Putere și legitimitate în teoriile politice moderne și contemporane

ECHITATE / DREPTATE	Dreptate și legalitate		Controlul și cooperarea cetățenilor cu autoritățile	Proprietatea și relațiile interumane		Corupția Saracia	Egalitate și dreptate
	Statul de drept			Normele juridice Justiție și lege		Autoritatea (cls. XI) Legitimitatea (cls. XI)	
	Conceptele de contravenție și infracțiune				Dictatura lui Nicolae Ceaușescu în România (cls. XII) Holocaustul (cls. XI)		

DREPTURI ȘI LIBERTĂȚI	Drepturi pozitive și negative					Valorile, normele și legile sociale	Drepturile omului Declarația Universală a drepturilor omului
	Egalitatea în fața legii		Monopolul pur și monopolul natural	Drepturile omului (cls. VIII și IX)	Revoluția franceză (cls. VIII,X)		Egalitate și dreptate
	Protecția și violarea drepturilor			Cine îți protejează drepturile? (cls. VIII)	Particularitățile ale dezvoltării în lumea a treia (cls. X-XI)	Ordine și control social	Drepturile omului (cls. VIII- XII)

CONȘTIINȚĂ CIVICĂ	Socialul	Comportamente pro si anti sociale		Politica: idealuri și interese (cls. X)		Legea unității mintale a multimediei	Alteritate si identitate
	Respectarea legii			Individul și exercitarea calității de cetățean. Libertatea și respectarea legilor. Principii morale (cls. IX)			Binele si raul
	Viziune și responsabilitate			Drepturi și responsabilități în societate. Norme juridice (clasa aIX-a)	Încercări de reformă în Romania (cls. XII)	Agenții socializării: familia, școala, grupul, mass-media	Indeterminare și responsabilitate

DEMOCRAȚIA	Participarea		Libera inițiativă	Democrația în societate, la școală și acasă (cls. VIII)	Republica Romană (cls. VII și IX- liceu, X Scoala de Arte si Meserii)		
	Delegare și responsabilitate			Cine și cum guvernează Romania? (cls. IX)	Problemele întâmpinate de țările post-comuniste (cls. XII)	Alegerile (cls. XI)	
	Cele trei puteri în stat			Democrația: ce este ea? (cls. VIII)	Declarația de Independență a SUA și Constituția SUA (cls. VIII, cls. X)		
	Serviciul civil. Cod de conduită						
	Transparența. Accesul la informații		Concurența perfectă	Rolul mass mediei în societatea democratică (cls. IX)		Rolul mass mediei în democrație și dictatură: persuasiune, motivație interpretare (cls. X)	
	Încrederea. Controlul. Răspunderea	Conformismul Influența monorității Manipularea Strategia favorii deghizate Puterea de a-i influența pe ceilalți	Relații interumane			Punerea în relație a comportamentelor	

ECONOMIA	Proprietatea		Trăsăturile economiei de piață		Problemele României moderne (cls. XII)		Etica aplicată
	Statul în economie		Tipuri de economii		Absolutismul francez (cls. X) URSS-ul în anii de stagnare (cls. X)	Birocrația (cls. X)	
	Prețul corupției		Costuri sociale ale corupției		Interzicerea presei în România (cls. XI-XII)	Infracționalitatea Crima prin fraudă și corupție Grupurile de interes (cls. XI)	

RECOMANDĂRI METODOLOGICE DE REALIZARE A EDUCAȚIEI ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI LA ȘCOALĂ

Furnizarea informațiilor

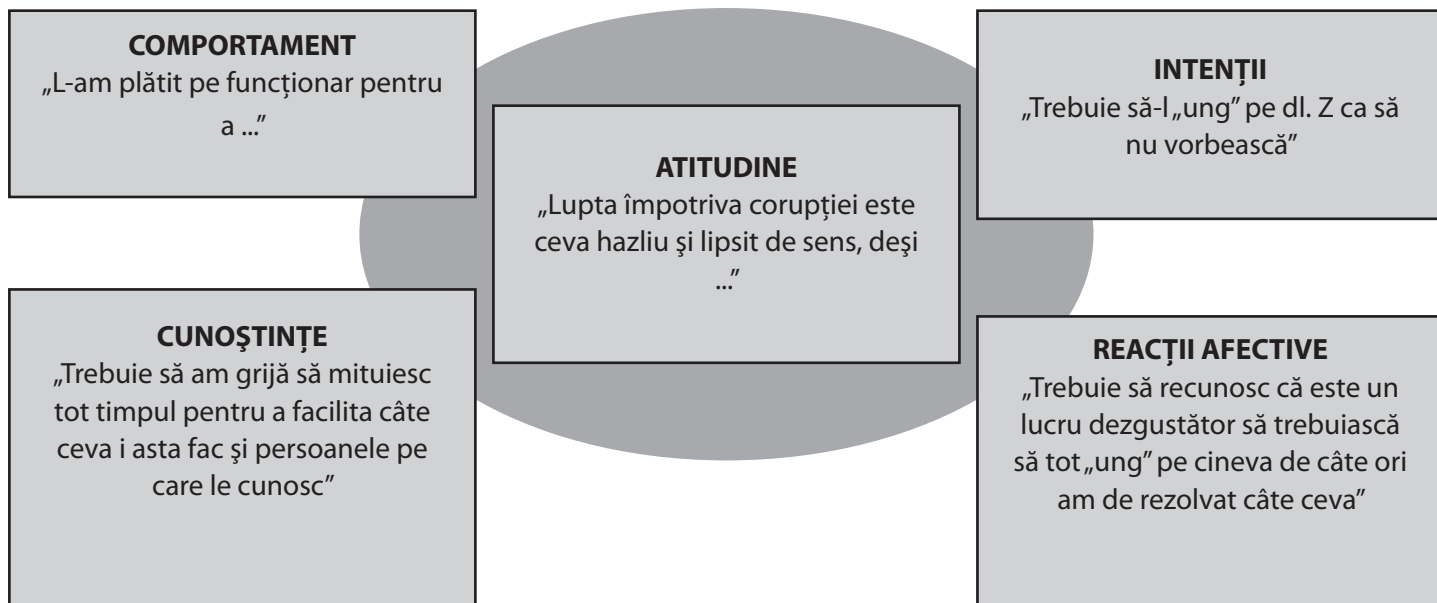
Orice mișcare de combatere a corupției are o încărcătură emoțională semnificativă. Sentimentele nu sunt rele, deși câteodată înseamnă că protestatarii au cunoștințe superficiale și vagi despre fenomenul împotriva căruia protestează și, ca rezultat, ei nu reușesc să schimbe nimic în principiu. Dacă ținem cont de asta, una din sarcinile educației împotriva corupției realizate la școală este să furnizeze informații pentru a atinge următoarele scopuri:

- Să învețe elevii cum să recunoască corupția (și să distingă între corupție și alte infracțiuni);
- Să argumenteze de ce corupția e rea;
- Să demonstreze mijloace de reducere a corupției.

Furnizarea și obținerea de informații pentru atingerea scopurilor educației împotriva corupției se pot realiza în același fel ca la alte discipline socio-umane: prelegeri, analiza diverselor surse de informație (articole, rapoarte asupra rezultatelor unor cercetări, surse istorice); discuții cu diverse persoane (oficiali din forțele de ordine, martori, politicieni și funcționari publici); vizionarea unor materiale video etc. Însă când realizăm educația împotriva corupției, există întotdeauna amenințarea că simpla furnizare a informației poate deveni un mijloc de formare a unor conduite corupte și contribuie astfel la destrămarea societății în care trăim și a instituțiilor ei. De aceea, furnizarea de informații trebuie făcută într-o manieră moderată și bine cumpătată, ținând cont de faptul că obiectivul cheie este nu să acumulăm informații cât mai multe, ci să facem cele mai bune judecăți.

Dezvoltarea atitudinilor

Atitudinea este o poziționare evaluativă față de un obiect, bazat pe cunoaștere, reacții afective, intenții comportamentale și conduite din trecut [Zimbardo, Leippe, 1991]. De exemplu:

Toate cele cinci elemente se leagă între ele. În exemplul nostru, reacțiile afective sunt incongruente cu modelul de comportament și cunoștințele, de aceea atitudinea de favorizare a corupției nu este una categorică. O schimbare într-unul din cele cinci elemente poate conduce la schimbări în celelalte. De exemplu, intențiile comportamentale și comportamentul schimbate pot conduce la schimbări în cunoștințe, reacții afective și atitudini.

În timp ce oferă informații, profesorii încearcă să dezvolte atitudini pe baza cunoștințelor. Pentru a atinge acest scop, elevii trebuie:

- 1. Să înțeleagă informația.** Daunele corupției sunt de obicei demonstrate folosind argumente economice, sociale și politice. Elevii mici s-ar putea să le înțeleagă cu dificultate și pentru mulți dintre ei aceste argumente ar putea fi nerelevante. De aceea, aceste argumente vor trebui „traduse” în limbajul elevilor arătându-le cum amenință corupția interesele lor și interesele familiei și prietenilor lor.
- 2. Să își amintească.** Fără îndoială, „repetiția este mama învățării”, însă dacă se repetă același lucru de mai mult de trei ori, ne săturăm și ne simțim privați de dreptul de a alege liber. De aceea merită să schimbiți forma în care furnizați informația alegând mijloace neașteptate și care îi vor impresiona pe elevi.
- 3. Să se convingă.** Atitudinea va deveni foarte puternică nu când e forțată asupra oamenilor, ci atunci când ei și-o dezvoltă prin căutarea intensă a unor raționamente. Acest lucru înseamnă că este suficient să furnizăm informații fără evaluarea „procesată” a fenomenului. Efectul va fi mai puternic dacă analiza informațiilor, interpretarea acestora, elaborarea raționamentelor și rezumarea informațiilor sunt lăsate pe seama elevilor, cu alte cuvinte, folosind metode de învățare activă.

„Efectul auto-convingerii” este mai puternic dacă rezultatele (sub forma unor concluzii, enunțuri, recomandări etc.) reprezintă produsul gândirii active și dacă ele sunt prezentate public. În plus, oamenii au tendința de a crede în enunțuri pentru care argumentează cu tărie. Ținând cont de aceste lucruri, educația împotriva corupției nu ar trebui să recurgă la metode dezbaterii, unde două părți argumentează lucruri opuse, pentru că argumentele pro-corupție pot să rămână adânc înfipite în mintea celor care au argumentat în favoarea atitudinilor corupte. Dacă doriți să organizați astfel de dezbateri, poziția provocatoare de apărare a corupției poate fi adoptată doar de profesor. Însă în acest caz apare problema de etică (ce promovează profesorul?).

O altă modalitate de a dezvolta atitudini puternice și permanente este prin implicarea copiilor. Oamenii tind să gândească despre ei înșiși în termenii domeniului de activitate (legea auto-atribuirii: „Sunt bun deoarece împreună cu prietenii mei iau parte la acțiuni sociale”). Implicarea tinerilor în proiecte și mișcări de combatere a corupției întărește atitudinile lor de combatere a corupției.

Schimbarea atitudinii

Ceea ce îi surprinde pe profesorii implicați în educarea valorilor este că elevii posedă deja atitudini contrare celor pe care profesorul încearcă să le apere. Confrunțați cu negare și rezistență, unii dintre ei se simt lipsiți de putere. Conștientizarea unor pattern-uri psihologice inerente atitudinilor i-ar putea ajuta să se simtă mai puternici. De fapt, preconcepțiile blochează informația care este contrară a ceea ce știm (de exemplu, „din nou această chestie despre corupție”). Pentru a evita o asemenea situație, informația trebuie prezentată în mod neașteptat (de exemplu, fără a prezenta subiectul ca fiind punctul focal al lecției) și într-un mod neconvențional (cum ar fi experimentarea unui joc, o poveste paradoxală etc.).

O altă strategie de schimbare a atitudinilor se bazează pe faptul că cunoștințele și atitudinile sunt stocate separat în memorie și că este nevoie de timp pentru a se ajunge la un acord între ele. De aceea, atitudinea pro-corupție nu trebuie atacată prin persuasiune. Pe termen lung, ea se va schimba de la sine dacă informațiile care discreditează corupția se vor prezenta într-o manieră convingătoare care provoacă gândirea activă asupra acestui fenomen. Datorită reacției numite „efectul de amânare”, la început informația poate fi primită cu scepticism; însă pe termen lung, cunoștințele vor prima asupra reacțiilor afective.

Nivelurile dezvoltării argumentărilor morale și convenționale [Nucci, 2001]

Vârsta	Domeniul moral	Domeniul convențional
5-7	Recunoașterea principalelor îndatoriri (de a nu răni pe alții). Însă comportamentul corect sau greșit este înțeles într-o manieră marcată de auto-descoperire.	Convențiile provin din practica existentă (femeile trebuie să poarte fustă deoarece ele poartă fuste, însă bărbații nu).
8-10	Înțelegerea comportamentului corect și greșit se lărgeste, incluzând „reciprocitatea corectă”, ceea ce în primul rând se percepe ca egalitate strictă cu anumite elemente de imparțialitate (unde dreptatea ia în considerare diferențele).	Înțelegerea negativă a convențiilor ca o lege validată empiric. Excepțiile la convenții (unele femei poartă pantaloni și scoțienii poartă fuste) sunt percepute ca dovadă că aceste convenții se impun (convențional). Simpla existență a unei norme nu mai este considerat un motiv suficient pentru a o respecta.
10-12	Comportamentul corect și greșit este perceput ca o cerință a unei egalități stricte. Dreptatea, considerând diferențele ca fiind rezultate ale unor nevoi, situații și merite speciale, este combinată cu reciprocitatea.	Înțelegerea specifică a faptului că regulile sociale mențin ordinea (de exemplu, protecția față de conducătorii auto care au consumat alcool). Autoritățile sociale sunt superioare deoarece stabilesc și fac regulile. Regulile pot fi schimbate și sunt contextuale.
12-14	Se încearcă o potrivire a egalității stricte cu principiul dreptății, care ia în considerare diferențele și creează noțiunea de relații sociale între oameni.	Convențiile sunt considerate simple așteptări sociale. Acestea le face mai puțin obligatorii. Acțiunile sunt evaluate indiferent de reguli.

Perspective morale și convenționale

Educația împotriva corupției se bazează pe educarea valorilor care nu face întotdeauna distincția clară între două forme de reglementări sociale, moralitatea și convențiile. Ca rezultat, argumentarea și interpretarea s-ar putea să nu fie întotdeauna potrivite.

Fără a ne adânci prea mult în profunzimile filosofiei morale, vom afirma simplu că din punct de vedere moral conduita este bună dacă este înțeleasă astfel universal și este obligatorie pentru toți, indiferent ce ar gândi orice persoană. Mai mult, din perspectiva morală, o acțiune este evaluată ca fiind bună sau rea în funcție de consecințele sale. Acțiunea aceasta cauzează durere altor persoane? Cauzează pagube? Obstrucționează justiția (egalitatea, imparțialitatea)? Calitatea unei acțiuni poate fi determinată, din perspectiva morală, analizând intențiile persoanei: o acțiune este extrem de condamnată dacă actorul a făcut rău intenționat (chiar dacă, datorită circumstanțelor, rezultatul n-a fost rău) și este justificată dacă intenția a fost bună dar rezultatul nu a fost așa.

Convențiile sunt norme bazate pe acorduri comune care există într-o comunitate dată la un moment dat, astfel ele nu sunt obligatorii pentru alți membri ai comunității și nu sunt universale. În viața reală, moralitatea și convențiile se află în legătură unele cu altele: principiile morale generale se transformă în norme concrete (cum ar fi, de exemplu, „să nu furi”, „să nu minți”, „să tratezi pe toți just”), în timp ce violarea convențiilor pe care comunitatea le consideră foarte importante (de exemplu, ritualul tradițional de înmormântare) poate fi o violare morală pentru că s-ar putea să jignească unele persoane. Cu toate acestea, moralitatea și convențiile sunt două concepte diferite care se plasează în domenii cu logică diferită.

Educația împotriva corupției trebuie să ia în considerare această distincție și posibilă tensiune între atitudini morale și convenționale. Din perspectiva convențiilor, „tot ce nu e interzis e permis”. Însă din perspectiva morală, acțiunile sunt evaluate fie că există o normă care le reglementează, fie că nu. Perspectiva morală este mai sensibilă față de daunele cauzate unei persoane, în timp ce perspectiva convențională se preocupă de violarea unor acorduri, a consecvenței, a ordinii și așteptărilor unei autorități. Violarea principiilor morale, în comparație cu violarea unei convenții, cauzează o reacție afectivă mai puternică (revoltă, furie, supărare, durere, vinovăție, rușine și milă). Comportamentul uman este diferit la acuzarea de violare a moralității și a convențiilor. Când o persoană e acuzată de imoralitate, ea își cere scuze, încearcă să repare răul sau să compenseze dauna, sau să se apere încercând să găsească interpretări alternative la acțiunile sale (spunând că nu a avut intenția să cauzeze răul, că nu s-a cauzat nici o daună, sau că acțiunea sa a încercat să restabilească dreptatea deoarece cea cauzată înainte a fost acoperită de cea din urmă). Principiul moral în sine sau norma care îl specifică nu este pusă sub semnul îndoielii. Pe de altă parte, cel care violează o convenție își justifică acțiunea criticând norma sau sursa ei. Modalitatea de disciplinare a copiilor care au violat o normă diferă și ea: cel care a încălcat valori morale este invitat să își imagineze că el este victima, în timp ce copilul care încalcă o convenție este

acuzat de cauzarea dezordinii, de ignorarea unor acorduri, de eșecul de a se comporta conform așteptărilor, de obrăznicie sau de lipsă de considerație într-o situație. Oamenii știu intuitiv diferența între moralitate și convenții. Diferitele grade de universalitate și obligativitate ale moralității și convențiilor și reacțiile diferite la violarea lor sunt importante în alegerea tipului de educație împotriva corupției. Instituțiile responsabile cu păstrarea ordinii și respectarea legilor consideră comportamentul corupt ca fiind o încălcare a legii; pe de altă parte, societatea caută în primul rând să vadă unde s-a acționat imoral. Această situație este caracteristică mai ales copiilor și adolescenților care sunt mai sensibili decât adulții la violarea normelor morale și acordă foarte puțină atenție, comparativ cu adulții, la încălcarea unor convenții. Un argument cum ar fi: „corupția este rea pentru că încalcă legea” ar putea fi trecut cu vederea de elevi.

Se pare că pe măsură ce cresc, copiii își dezvoltă raționamentele morale și convenționale în paralel, fără ca cele două să se atingă. Am inclus un tabel care arată cum, pe baza teoriei dezvoltării morale elaborate de Kohlberg, Nucci a structurat dezvoltarea argumentării morale și convenționale:

14-17	Continuarea potrivire a principiilor menționate mai sus.	Se formează noțiunea de structură socială sistematică. Convențiile sunt percepute ca standarde și legături în sistemul social, cuprinzând roluri definite și o structură ierarhică statică.
17-20	Tranziția spre argumentarea morală adultă (a se vedea mai jos).	Atitudine negativă față de normele obligatorii pentru toți pentru a menține sistemul social. Convențiile sunt doar standarde sociale stabilite de conduita comună. Sistemele normative sunt convenționale.
Adulți	Utilizarea conceptelor de dreptate și bunătate în gândirea asupra sistemului social. Moralitatea este percepută ca fiind independentă de normele concrete ale sistemului social. Caracteristicile universale și obligatorii ale moralității se potrivesc cu valoarea incomparabilă și naturală a fiecărei persoane.	Convențiile sunt considerate standarde utile în coordonarea interacțiunilor sociale. Înțelegerea unică a convențiilor într-un grup social facilitează interacțiunea dintre membri și operarea sistemului.

Dacă dezvoltarea argumentării convenționale prezentate mai sus corespunde realității, ar trebui să se utilizeze argumente diferite în încercarea de a-i convinge pe elevi de diferite vârste de răutatea corupției. Copiii de 10-12 ani vor înțelege că legea interzice comportamentul corupt, motiv pentru care e inadmisibil. Adolescenți de 12-14 ani nu vor înțelege argumentele în favoarea ordinii judiciare sau sociale dar vor fi sensibili la dreptatea morală. Adolescenții de 14-17 ani pot înțelege explicația că standardele conduitei de combatere a corupției sunt obligatorii pentru oamenii care ocupă diferite poziții deoarece ei sunt cei care mențin sistemul social. Elevii cei mai mari vor fi destul de sceptici în privința unor astfel de enunțuri deoarece ei leagă normele de practica existentă în conduita observată de ei. Comparativ cu

elevii mai mici, cei mai mari vor acorda mai multă atenție rezultatelor unor cercetări care indică o rată ridicată a corupției în Lituania și enunțului că „toată lumea este coruptă”. De aceea, merită să le arătăm exemple pozitive: de exemplu, prezentarea codului de conduită a funcționarilor publici, procedurile transparente, principiul egalității și al imparțialității etc. Neîndoielnic, chiar dacă lucrăm cu copii de vârste diferite, se va ivi întrebarea: ce este corupția, o încălcare a ordinii și convențiilor, sau un rău moral?

Dezvoltarea unui program specific de combatere a corupției

Scopul acestor recomandări este să ofere exemple de programe individuale de combatere a corupției, precum și materiale și sarcini de învățare legate de acțiuni de prevenire a infraționalității. În orice caz, prevenția trebuie privită nu ca un element separat ci ca o disciplină care se integrează constant în procesul educațional cotidian și care poate fi utilizată independent. Programul de educație împotriva corupției oferă diferite posibilități de dezvoltare a unor proiecte legate de disciplinele care se predau deja sau care pot fi implementate extra-curricular. Ceea ce este important e că se acordă prioritate acelor discipline care promovează bunăstarea elevilor și înțelegerea dintre ei. Dacă copiii mai mici simt că sunt respectați de către părinți, profesori, specialiști din educație și alte persoane, ei își dezvoltă un simț al respectului de sine și învață cum să fie toleranți cu alții.

Educația împotriva corupției nu constă dintr-un set de reguli morale elaborate de cineva. Corupția, ca oricare altă acțiune ilegală, este o chestiune de opțiune. Sarcina adulților este să creeze condiții care să corespundă opțiunii ce reflectă interesul public. Trebuie să informăm copiii despre drepturile și îndatoririle lor, precum și despre consecințele acțiunilor lor, cu alte cuvinte, impactul pe care acestea le au asupra altor persoane, rezultatele explicite și implicite. Când discutăm această chestiune cu elevii, trebuie să le spunem despre alte opțiuni pe care le au astfel încât să vadă diferența dintre bine și rău. Elevii trebuie să învețe cum să spună „da” și cum să spună „nu”.

Educația împotriva corupției solicită noi tehnici și metode. În primul rând, deoarece acest program este unul absolut nou pentru cadrele didactice, un domeniu în care nu au beneficiat de formare inițială, este normal ca ei să trebuiască să învețe, să acumuleze noi cunoștințe și să dobândească noi abilități pentru a acoperi tema. De exemplu, în timp ce predau această disciplină, ei pot trece cu ușurință de la persoana care deține autoritatea în clasă la facilitatorul, îndrumătorul învățării. Sarcina ghidului este nu să gestioneze sau să guverneze, ci să acompanieze, să asiste persoanele în a profita pe deplin de oportunitățile disponibile. De aceea, cele mai potrivite tehnici de predare a educației împotriva corupției sunt discuțiile în grupuri mici asupra unor studii de caz, interviurile cu diverși elevi, dezbaterile și jocul de rol. În toate aceste lecții, profesorul trebuie să fie facilitator, să stimuleze elevii și să-i ajute să înțeleagă. În al doilea rând, educația împotriva corupției este mai puțin centrată pe informații factive, spre deosebire de alte discipline, cum ar fi istoria, științele politice sau psihologia. Scopul unei asemenea formări este nu doar să aflăm răspunsuri la întrebări punctuale (de exemplu, „Ce

procent al funcționarilor publici are comportament corupt?”, „Care este pedeapsa pentru acțiunile de corupție?” etc.). Asta nu este de ajuns. Profesorul este mult mai preocupat de felul în care să își ajute elevii să identifice și să acceseze sursele de informații, cu alte cuvinte cum și de unde să adune informațiile concrete, cum să evalueze importanța lor, care cunoștințe sunt de încredere și ce opțiuni există. Elevilor li se cere să analizeze pozițiile pe care se situează, să-și fundamenteze alegerile și să explice de ce celelalte poziții sunt mai puțin bune. Multe dintre aceste întrebări pot găsi răspuns utilizând tehnici de dezvoltare a gândirii critice.

Tehnica predării care dezvoltă gândirea critică sugerează utilizarea unui cadru de învățare trifazic. În faza de început, sarcina profesorului este să evoce cât mai multe experiențe ale elevilor legate de subiectul care urmează să fie investigat. Acesta este momentul când elevii pot deveni motivați, unde pot fi ajutați să se implice activ în lecția care urmează. Faza a doua este cea în care elevii vin în contact cu informații și idei noi și le înțeleg sensul. În cea de-a treia fază – reflecția – atât elevii cât și profesorul discută despre ce s-a întâmplat în primele două faze. Astfel, ei reflectează asupra celor învățate și realizează ce mai au de învățat.¹

În timp ce pregătim un program de educație împotriva corupției, este foarte important să urmărim o schemă care conține elementele esențiale ale proiectării. Această schemă indică ce se poate face și ce ar putea avea impact asupra

1 Pentru mai multe despre cadrul de învățare și tehnicile de predare descrise mai sus, a se vedea programul Gândire critică. Învățare activă, furnizat de Asociația Lectura și Scrierea pentru Dezvoltarea Gândirii Critice România, office@alsdgc.ro.

conținutului și formelor de realizare. Urmăriți schema de mai jos:

CE IDEI DORIM SĂ TRANSMITEM?

CARE ESTE GRUPUL SPRE CARE NE ÎNDREPTĂM EFORTURILE?

CARE SUNT SCHIMBĂRILE AȘTEPTATE?

CUM ANTICIPĂM CĂ VOM AJUNGE LA SCHIMBĂRILE DORITE?

CUM ȘI DIN CE SURSE SE VOR ADUNA INFORMAȚIILE?

CUM SE VOR TRANSMITE INFORMAȚIILE?

CUM SE VA TESTA IMPACTUL INFORMAȚIILOR TRANSMISE?

Este un lucru de așteptat că elevii sunt diferiți. În primul rând, ei au vârste diferite.

Grupa de **vârstă medie școlară** indică tendința de a încerca arii care pentru mulți copii se leagă de modul de viață al adulților. La această vârstă, primii pași spre „stilul de viață adult” sunt reprezentați de fumat, consumul de alcool și delincvență. De aceea, este de o importanță crucială ca acești copii să aibă oportunitatea de a fi orientați să-și găsească propriile poziții și să-și dezvolte propriile atitudini înainte de a ajunge într-o situație când opțiunile lor pot avea consecințe grave. În acest stadiu, este important ca elevii să fie ajutați să învețe să-și identifice rolul și să-și dezvolte abilitatea de a spune „da” sau „nu”.

Punctul focal al trebui să fie conceptele de responsabilitate și respect și mai ales că elevii trebuie să învețe să împartă responsabilitatea pentru mediul social în care trăiesc. Mai mult, ei trebuie să fie implicați în inițierea unor acțiuni sociale.

Deseori ne gândim că elevii de clase mari, liceenii, sunt destul de maturi pentru a învăța subiecte mai generale și mai abstracte. Aceasta depinde de un factor important: măsura în care i-am învățat pe elevi să acționeze într-o manieră optimă. Câteodată este necesar să intensificăm munca și să repetăm ceea ce am făcut la un stadiu precedent în timp ce

Încercăm să-i sprijinim pe elevi să înțeleagă și să acționeze.

Educația preventivă împotriva corupției are multe aspecte în comun cu educația în oricare alt domeniu. În timp ce elevii parcurg acest tip de educație, ei vor primi informații, de exemplu, despre aspecte legale și condițiile specifice ale comiterii unei infracțiuni. Cunoștințele despre consecințele unei astfel de încălcări a legii și abilitatea de a găsi argumente împotriva acestei conduite sunt considerate parte a rezultatelor educației preventive.

Exemple de sarcini pentru elevi din clasele mari:

- Elaborați un instrument pentru cercetarea naturii și extinderii infracțiunilor în mediul vostru local.
- Colectați, elaborați și comparați datele cercetării voastre cu articolele de presă referitoare la această temă sau cu alte materiale statistice.
- Proiectați și realizați un proiect de combatere a corupției la elevii mai mici.
- Examinați valorile care sunt comune la anumite grupe de vârstă.
- Proiectați și realizați un program la o stație de televiziune sau radio locală.
- Realizați o expoziție de picturi pe tema corupției.
- Realizați o prezentare PowerPoint pe tema: „Tineretul contemporan: oportunități tentante”.
- Realizați un film: „O infracțiune: ce urmează?” sau „Un infractor: de ce, de ce nu?”
- Invitați la lecție un reprezentant al Serviciului Special de Investigații. Proiectați întrebările pe care doriți să le adresați și să le discutați.
- Citiți procesul verbal al unei sesiuni a curții de justiție.
- Proiectați și realizați un eveniment pentru părinți: „Infracțiunile: problema și responsabilitatea tuturor?”

MODALITĂȚI DE REALIZARE A PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI ÎN CADRUL DIVERSELOR DISCIPLINE ȘCOLARE

ISTORIE

TEMA: MANIFESTĂRI DE CORUPȚIE ÎN ROMA ANTICĂ

AUTOR: Daiva Trucinskiene, profesor de istorie, Liceul Anyksciai Antanas Baranauskas

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VII-a.

OBIECTIVE:

1. să se familiarizeze cu Republica Romană aristocrată;
2. să descrie mituirea persoanelor publice și trecerea bunurilor de la un proprietar la altul în Roma antică
3. să explice conceptul de corupție.

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Setkus B., Pobedinska L. Senoves istorija: vadovelis 7 klasei. – Vilnius Kronta, 2000, 42 paragrafas.
- Plutarchas. Rinktines biografijos. – Vilnius: Vyturys, 1996.
- Materiale din manual, documente

METODE: expunerea, explicația, jocul de rol.

PROCES

La începutul lecției, elevii fac cunoștință cu guvernarea Republicii Romane. Se subliniază că ea a fost condusă de aristocrați. Puterea aparținea cetățenilor bogați, care nu erau plătiți pentru funcțiile pe care le îndeplineau.

Pe tablă se scriu următoarele întrebări și sarcini:

1. După examinarea documentelor, dovediți că a existat corupție în Republica Romană. Cum s-a manifestat aceasta?
2. Care au fost daunele suferite de cetățenii Republicii cauzate de ignorarea legilor?
3. Comparați comportamentul lui Cicero și al lui Verrus, care dețineau poziții înalte în stat. Ce le-a făcut să se comporte astfel?

Elevii se împart în trei grupuri.

1. Un grup citește documentele și caută informații despre Cicero acuzându-l pe Verrus.
2. Al doilea grup încearcă să găsească cauze care să explice comportamentul lui Verrus.
3. Al treilea grup se gândește la victimele acestor fapte și la daunele cauzate.

Elevii sunt invitați să realizeze un joc de rol al procesului.

REZUMATUL LECȚIEI

După ce au analizat documentele, elevii identifică felul în care Verrus a încălcat legea. Ei conclud că Republica Romană n-a fost guvernată de lege. În acest fel, s-au cauzat daune cetățenilor. Profesorul le explică apoi elevilor abuzul de putere care a avut loc, dobândirea ilegală a proprietății și mituirea.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

Se evidențiază faptul că și în Republica Romană a existat corupție. Se arată impactul acesteia asupra vieții persoanelor oficiale și daunele cauzate societății și statului.

TEMA: REPUBLICA ROMANĂ – FORMA DE GUVERNARE**AUTOR:** Irena Lizdeniene, profesor de istorie, Liceul Mazeikiai „Venta”**GRUP ȚINTĂ:** elevi de clasa a XI-a.**OBIECTIVE:**

1. pe baza schemei de guvernare în Republica Romană, elevii să explice forma de guvernare în Republica Romană, rolul Senatului și al altor persoane oficiale în stat, precum și cauzele luptei dintre plebei și patricieni;
2. să explice de ce Republica Romană a fost considerată aristocrată
3. pe baza descrierii situației, să identifice metodele prin care o persoană obține o poziție oficială, tipul de persoane care dețineau poziții oficiale, valorile acestor persoane, daunele cauzate statului și societății și soarta acestor persoane oficiale.

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Schema de guvernare a Republicii Romane, materiale despre activitățile persoanelor oficiale
- Material pregătit de profesor despre viața și activitățile lui Gaius Valerius Basicum și fiul său Gaius Junior.
- Manuale: •
Bakonis E., Janusas J. Lietuva ir pasaulis: istorijos vadovėlis 11 kl. – Kaunas: Sviesa, 2001.
Bakonis E. Senovas civilizacija istorija: mokomoji knyga 11 kl. – Kaunas: Sviesa, 1992.

METODE: explicația, analiza, scurt joc de rol urmat de discuții.**PROCES**

1. Elevilor li se reamintesc condițiile și momentul când Roma a devenit republică.
2. Li se prezintă schema de guvernare și materialul despre activitățile persoanelor oficiale. Pe baza schemei și a materialului, profesorul și elevii analizează împreună forma de guvernare.
3. Discuții despre cauzele și rezultatele luptei dintre plebei și patricieni.
4. Elevii răspund la întrebările:
 - a. Ce rol avea consulul și tribunul în stat?

- b. La ce aspira Gaius Junior în cariera sa? Cum a reușit să devină consul?
- c. Cum a fost Gaius Junior implicat în corupție? Cum se vedea acest lucru? Aflați de la colegi ce înțeleg prin corupție.
- d. Ce soartă a avut această persoană? De ce credeți asta?
- e. Ce valori prețuia tatăl său și cum le-a subminat el?
- f. Ce daune s-au cauzat când Gaius Junior se afla la putere?
5. Un grup de elevi realizează un joc de rol al situației (pregătit acasă).
6. Elevii discută sarcinile care li s-au dat înainte de jocul de rol.
7. Se trag concluzii și se accentuează că Republica Romană a fost aristocratică.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: Se prezintă dovezi că a existat corupție încă din antichitate. Se discută rolul acesteia și daunele cauzate de ea în societate și în stat.

ANEXĂ

Gaius Valerius Basicum s-a născut în sudul Italiei, într-un oraș renumit pentru comerțul cu ulei de măsline. Familia sa făcea comerț cu ulei de măsline și afacerea lor era în creștere. După mai mulți ani în care a deținut puterea, tatăl său, Gaius Senior, a fost ales consul. Gaius Senior a fost un consul onorabil și cinstit; cât a fost la putere, Roma era un loc pașnic și liniștit, iar el a încheiat o serie de acorduri de pace cu state pe care înainte le considerase inamici. El dorea ca și fiul său să dețină o poziție onorabilă, dar Gaius Junior era binecunoscut pentru agresivitatea sa și lipsa de măsură în ceea ce făcea. După câțiva ani pierduți, Gaius Junior s-a decis să intre în politică și să-și urmeze tatăl, dar nu dorea să aștepte atât cât a așteptat tatăl său. Ca urmare, a încercat să se folosească de poziția tatălui său pentru a obține un post bun. Prima dată a încercat să devină tribun, dar din cauza absurdităților pe care le spunea și a intervențiilor proaste s-a făcut de râs. În acele timpuri, tribunii puteau fi chemați la orice moment al zilei sau al nopții în caz de urgență. Tribunii aveau dreptul să anuleze deciziile celor mai înalte autorități. De asemenea, ei nu aveau voie să părăsească Roma și această situație nu-l mulțumea pe Gaius, care l-a făcut să nu-și dorească să devină tribun. Au trecut anii și Gaius a primit sarcina de a conduce o provincie a Italiei, Sicilia. Din cauza lipsei talentului de a vorbi și a lipsei competențelor necesare a fost curând înlocuit și s-a văzut obligat să se întoarcă la Roma. Apoi s-a decis să devină consul. Consulii aveau dreptul să convoace ședințe. Când tatăl său, Gaius Senior, a murit, în Roma a fost foarte dificil să se găsească o persoană care să-i ocupe poziția. Gaius Junior era decis să obțină postul cu orice preț. Căutând să obțină sprijin public, Gaius a promis bunăstare și o viață lipsită de griji și ca urmare a fost ales consul. După trei ani, Gaius Valerius Basicum a devenit în sfârșit consul și cetățenii Romei așteptau să își îndeplinească promisiunile. Pentru a-și întări mai mult poziția, s-a însurat ca fica

unui senator, Tiperia. După o vreme, împreună cu chestorii care aveau grijă de trezoreria de stat, Basicum a fost implicat în corupție. Ei au înjumătățit fondurile necesare armatei și au crescut impozitele pe care cetățenii Romei le aveau de plătit. Gaius vindea în secret pământ roman către inamicii Romei, pământ pe care Roma îl cucerise de la acele popoare. Se împotriva să ofere libertate totală cetățenilor Romei. În Roma se plănuia de multă vreme să se împartă proprietățile în mod egal între cetățeni și astfel să dispară diferența uriașă între săraci și bogați, dar Gaius nu a permis să se întâmple acest lucru și astfel a câștigat sprijinul celor bogați. Gaius Valerius Basicum a câștigat avere din corupție dar a pierdut încrederea poporului. Până la urmă, în provinciile romane oamenii au început să-și ceară drepturile și pentru a le obține, au pornit revolte. Gaius a fost asasinat de răsculați și s-a ales un nou consul care a restabilit vechile legi și care a luptat pentru libertatea cetățenilor Romei.

Unversity College Dublin: The Lives of Basicum and Gorius. – www.ucd.ie/~classics/thirdyear/ancbiogr.htm

TEMA: PUTEREA ÎN IMPERIUL ROMAN

AUTOR: Edita Galinaityte, profesor de istorie, metodist, Liceul nr 9 Panevezys

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VII-a.

OBIECTIVE:

1. să explice particularitățile și dezavantajele puterii în Imperiul Roman.

SARCINI:

1. Analiza schimbărilor din Imperiul Roman în timpul conducerii lui August Octavian și a influenței acestuia asupra Senatului;
2. Identificarea aspectelor negative ale conducerii Imperiului Roman, a modului în care se acapara puterea, a persoanelor lipsite de onoare și a lipsei responsabilității față de poziția deținută.

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Setkus B., Pobedinska L. Senoves istorija: vadovelis 7 klasei. – Vilnius: Kronta, 2000.
- Senoves istorijos chrestomatija. – Kaunas: Sviesa, 1983.

METODE: comparația, analiza, munca în grup, lucrul cu surse istorice.

PROCES

1. Profesorul le reamintește elevilor despre guvernarea în Republica Romană.
2. Republica Romană se compară cu Imperiul Roman, utilizând schema prezentată în manual, paginile 187 și 203.
3. Ce rol juca Senatul în timpul Republicii Romane?
4. Elevii se împart în grupuri de câte cinci.
5. Elevii citesc sursele de informație și răspund la întrebările:
 - a. Care erau diferențele între constituirea Senatului în timpul Imperiului Roman și în timpul Republicii Romane?
 - b. Cine era interesat de formarea Senatului și de ce?
 - c. De ce s-a diminuat rolul Senatului în timpul Imperiului Roman?
 - d. Care era atitudinea cetățenilor Romei față de formarea Senatului și de ce?
 - e. Ce daune s-au cauzat cetățenilor Romei prin constituirea Senatului în acest fel?
 - f. Cum a abuzat de putere August Octavian?
6. Pe baza surselor de informație, a manualului și a răspunsurilor date mai sus, elevii trag cât mai multe concluzii despre rolul scăzut al Senatului și rolul important al împăratului în timpul Imperiului Roman.

LEGĂTURA CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: prin compararea conducerii Republicii Romane și a Imperiului Roman, elevii identifică aspectele negative ale conducerii imperiului. Prin concluziile pe care le extrag, răspund la întrebări despre efectele negative ale conducerii exercitate de senatorii „post-mortem”. Elevii își dezvoltă o atitudine negativă față de mituirea senatorilor în Imperiul Roman.

ANEXĂ:

„Senatul a crescut și a devenit o masă dispersată de oameni: a avut peste o mie de membri, inclusiv persoane lipsite de orice onoare, care și-au câștigat poziția după moartea lui Cezar prin intermediul cunoștințelor și mulțumită mitelor și astfel poporul i-a numit senatori „post-mortem”.

Senovas istorijos chrestomatija. – Kaunas: Sviesa, 1983.

TEMA: REFORMAȚIA ÎN EUROPA**AUTOR:** Edita Galinaityte, profesor de istorie, metodist, Liceul nr 9 Panevezys**GRUP ȚINTĂ:** elevi de clasa a VIII-a.**OBIECTIVE:**

1. să dezvolte abilități de a analiza surse de informație și de a trage concluzii.

SARCINI:

1. Să analizeze influența ducilor Imperiului asupra puterii împăratului german;
2. să explice conceptul de simonie
3. să analizeze cauzele reformației în Europa;
4. să identifice cauzele puterii reduse a împăratului.

SURSE ȘI MATERIALE:

Pasaulio ir Lietuvos istorija. VI-XVIII amziai: vadovelis 8 klasei. – Vilnius: Kronta, 2002.

Viduriniu amyiu chrestomatija. D. 2. – Kaunas: Sviesa, 1977.

METODE: lucru pe grupe, lucru cu surse de informație.**PROCES**

Împărțirea pe grupe.

Împrospătarea informațiilor extrase din manual (p. 39) despre felul în care s-a constituit puterea împăratului în Imperiul German.

Elevii citesc sursa de informații și răspund la următoarele întrebări:

Cum a câștigat împăratul german putere de la împăratul Romei?

Cine a plătit bani Papei de la Roma și de ce?

De ce a fost redusă puterea împăratului german?

Care a fost atitudinea cetățenilor germani față de formarea puterii în Imperiul German?

Pe baza întrebărilor de mai sus, elevii trag cât mai multe concluzii despre aspectele negative ale Imperiului German.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: elevii își dezvoltă o opinie negativă despre utilizarea la scară largă a mitei în rândul oficialilor și bisericii germane.

ANEXĂ

„Pentru ca voi să aveți coroana Romei, ne-am angajat la diverși duci care au avut încredere în mine și probabil doar în mine; am plătit trimișilor voștri o sumă uriașă de bani pe care noi în mod cert am obținut-o de la prietenii noștri. În mod evident, fără ajutorul meu, Majestatea Voastră nu ar fi putut obține Coroana Romei.”

Viduriniu amziu istorijos chrestomatija. – Kaunas: Sviesa, 1977

TEMA: CONDUCEREA EXERCITATĂ DE NOBILIME ÎN REPUBLICA CELOR DOUĂ NAȚIUNI

AUTOR: Irena Lizdeniene, profesor de istorie, Liceul Mazeikiai „Venta”

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VIII-a.

OBIECTIVE:

1. să explice de ce poziția nobilimii a fost consolidată în Republica Celor Două Națiuni și care documente constituie baza pentru acest lucru
2. să utilizeze extrase din „Requiem pentru nobilime” de Grusas pentru a explica influența negativă a drepturilor consolidate ale nobilimii din perspectiva dezvoltării statului.
3. să explice daunele cauzate statului de către exercițiul nelimitat al libertăților, încălcarea legilor și formarea unor grupuri de interese.

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Pasaulio ir Lietuvos istorija: VI-XVIII amžai: vadovėlis 8 klasei. – Vilnius: Kronta, 1999.
- Rekviam bajormas // Grusas J. Rastai. T. 2. – Vilnius: Vaga, 1980.

METODE: explicația, lucrul cu manualul, lucrul cu texte literare, lucru în grupuri.

PROCES

1. O scurtă trecere în revistă a momentului și condițiilor în care s-a semnat Uniunea de la Lublin, precum și a consecințelor ei.
2. Folosind materialul din manual, elevii analizează situația Republicii Celor Două Națiuni după moartea lui Zigmantas Augustas.
3. Analiza promisiunilor făcute de Henri de Valois nobilimii, stabilirea pacta conventa și liberum votum.
4. Clasa se împarte în patru grupuri. Fiecare grup primește un fragment din „Requiem pentru nobilime”.

Se dau următoarele sarcini:

- Conducerea exercitată de nobilime și liberum votum în particular au întărit statul?
 - Ce metode se foloseau de către nobilimea care aspira la putere?
 - Cum rezolva nobilimea relațiile interpersonale?
 - Ce daune s-au cauzat statului și apoi societății ca urmare a domniei nobilimii? Ce reguli a subminat nobilimea?
 - Ce părere aveți despre autoritatea regelui într-un asemenea stat?
5. După discuții, se trage concluzia că o cauză a slăbirii puterii Republicii Celor Două Națiuni a fost conducerea exercitată de nobilime.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: se prezintă diferitele forme de corupție manifestate în Republica Celor Două Națiuni (secolul al XVIII-lea). Se subliniază faptul că acestea au condus la prăbușirea statului.

TEMA: PRINCIPATUL POLONEZ-LITUANIAN: PRĂBUȘIREA STATULUI, ANARHIA NOBILIMII

AUTOR: Daiva Trucinskiene, profesor de istorie la Liceul Anyksciai Antanas Baranauskas

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VIII-a. Întreaga lecție este dedicată acestei teme.

OBIECTIVE:

1. să explice cauzele care au condus la slăbirea Republicii Celor Două Națiuni
2. să examineze exemple specifice care arată că în timpul Marelui Ducat al Lituaniei (sec. XVII-XVIII) exista corupție la scară largă, abuzuri ale nobilimii, acțiuni imorale, care au cauzat o stare de dezordine și au slăbit autoritatea statului.
3. să identifice rolul negativ al drepturilor acordate nobilimii asupra dezvoltării statului.

RESURSE:

- Pasaulio ir Lietuvos istorija: VI-XVIII amžai: vadovėlis 8 klasei. – Vilnius: Kronta, 1999, 51 paragrafas.
- Lietuvos istorija. – Vilnius: Mokslas, 1989.

METODE: brainstorming, lucrul cu documente istorice, completarea unui tabel.

PROCES

1. Elevii sunt invitați să treacă în revistă când s-a semnat Uniunea de la Lublin și cum a evoluat statul lituanian după Uniune.
2. Folosind manualul și documentele istorice, se subliniază că unul din motivele pentru care Republica Celor Două Națiuni a întâmpinat atâtea probleme a fost autoritatea slabă a regelui.
3. Prin brainstorming, elevii răspund la următoarea întrebare: „Ce maladii publice se leagă de conceptul de corupție?” Se notează tot ce spun elevii. Răspunsurile lor ar putea include: acceptarea de mite, abuz în serviciu, lipsa integrității, fraude, mituire etc.
4. Profesorul le amintește elevilor că aceleași maladii au existat și pe timpul Marelui Ducat al Lituaniei, mai ales după Uniunea de la Lublin.
5. Elevii se împart în grupuri de 4-5 și li se dau următoarele sarcini:
 - a. Să identifice semne care indică puterea scăzută a regelui;
 - b. În timp se analizează sursele de informații, să aleagă problemele legate de corupție care existau în Marele Ducat al Lituaniei;
 - c. Să identifice cauzele problemelor legate de corupție;
 - d. Să identifice daunele cauzate statului de abuzurile magnaților și de existența dreptului de veto;
 - e. Să identifice măsurile la care nobilimea recurgea în rezolvarea problemelor ce apăreau în rândurile lor.
6. În timp ce lucrează, elevii pot completa tabelul de mai jos (A se vedea Anexa de mai jos).

CONCLUZII: abuzul de putere exercitat de nobilime în conducerea țării a constituit una din cauzele prăbușirii Republicii Celor Două Națiuni.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: identificarea diferitelor manifestări de corupție în Republica Celor Două Națiuni în secolul al XVIII-lea, arătând impactul pe care le-au avut asupra prăbușirii statului.

ANEXE

Sursa A

„Regele Republicii n-avea nici o putere. Nu exista nici o putere centrală pe care cineva să o ia în considerare. Teoretic. Toată puterea era a cetățenilor, adică a nobilității, dar în practică aceasta n-avea nici o valoare. Puterea aparținea magnaților care se războiau unul cu celălalt fără ca cineva să câștige, membri dietinelor (consiliile reprezentanților) cauzau probleme, și nu exista nici o autoritate în țară; acest fapt a lăsat cale liberă mituirii străinilor și abuzurilor din partea magnaților (...)

(...) Magnații, inclusiv nobilimea, s-au învățat doar cu ospăturile și vinurile alese (...) În rândurile nobilimii, cei mai renumiți erau aceia care puteau să bea cel mai mult fără să se îmbete. În timpul fiecărui ospăț, datoria gazdei era să se asigure că fiecare invitat are un servitor care să-l asiste.”

Lietuvis istorija. – Vilnius: Mokslai, 1989

Sursa B

„Dietinele... Toată viața politică se consuma în dietine. Acestea decideau care magnat e mai puternic și care putea să prevadă problemele cauzate de Dietă sau de vreun tribunal. De aceea, magnații încercau să obțină sprijinul nobilimii. Asta era posibil doar dacă le ofereau protecție și îi invitau la ospăț. Pentru aceasta, la dietine se aducea un grup de szlachta din împrejurimi deoarece, ca și nobilimea, aceștia aveau dreptul la vot și mai ales purtau însemnele nobilimii, sabia pe care puteau să o folosească oricând să sară în ajutorul patronului lor sau al oricui care plătea bine.”

Lietuvis istorija. – Vilnius: Mokslai, 1989

Sursa C

„Dietinele ... Este clar că doar nobilii puteau să aducă szlachta la dietine și să influențeze astfel rezultatul votului. Astfel, nobilimea mijlocie a trebuit să se alăture magnaților, altfel riscau să sufere. În acest mod se votau reprezentanții aleși de magnați. Puterea magnaților diferea din loc în loc și când reprezentanții lor mergeau la dietine, nu găseau un limbaj comun. Întotdeauna era cineva care își folosea dreptul de veto și astfel dietina se dizolva. Cu toate acestea, asta se numea libertate adevărată. Magnații se bucurau de ea și se asigurau că nu se va schimba pentru că într-o astfel de orânduire, fiecare se simțea valoros și capabil să realizeze profit.”

Lietuvis istorija. – Vilnius: Mokslai, 1989

TABEL. Manifestări de corupție în Marele Ducat al Lituaniei după Uniunea de la Lublin

Manifestarea corupției	Cauzele manifestării corupției	Consecințele pentru Marele Ducat al Lituaniei
Mituirea și acceptarea de mită	Încercarea de a influența adoptarea legilor astfel încât să servească scopurile cuiva	Legile protejau interesele unui grup restrâns de cetățeni ai Republicii
Etc.		

TEMA: CIRCULAȚIA ILEGALĂ A PRESEI LITUANIENE

AUTOR: Irena Lizdeniene, profesor de istorie la Liceul Mayeikiai Venta

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a IX-a.

OBIECTIVE:

1. să explice sacrificiul făcut de traficanții de cărți, ingenuitatea acestora, poziția oficialilor ruși, modalitatea de circulație a presei ilegale și să prezinte activitatea societăților de traficanți de cărți
2. să dezvolte abilitatea de a examina fapte independent și de a le evalua critic.

MATERIALE ȘI RESURSE:

- O hartă a circulației ilegale presei lituaniene
- Tabele:
 - a) Numărul cărților traficate reținute la graniță;
 - b) Natura cărților circulate de Societatea Traficanților de Cărți Garsviai în 1887-97 (Tyla A. Garsviu knygniesiu draugija. – V.: Mintis, 1991, p.34);
- Documente referitoare la activitățile traficanților de cărți, Bielinis. (Knygnesyss 1864-1904 m. – Volnius:Valstybinis

leidybos centras, 1992, p. 50-51);

- Documente despre activitatea traficantilor de cărți, Vaicekauskas.
- O ilustrație reprezentând sculptura „Școala lituaniană în 1864-1904” („Vargo mokykla” sau „Școala Greutăților”)
- Brazauskas J. Naujuju amziu istoija: nuo Didziosios prancuzu revoliucijos iki Pirmojo pasaulinio karo pabaigos: vadovelis 9 klasei. Vilnius: Kronta, 1999.

METODE: explicația, lucrul cu hărțile, surse de informații și materiale ilustrative.

PROCES

1. Elevii sunt invitați să treacă în revistă condițiile în care s-a interzis presa lituaniană.
2. În timp ce se uită la hartă, elevii identifică rutele de circulație a presei lituaniene în Prusia și cele din Lituania.
3. Activitatea traficantilor de cărți.
4. Activitatea celor mai renumiți traficanti, sacrificiul lor pentru binele națiunii. Se prezintă documente despre activitățile unui traficant, Bielinis (documentul discută mitele care se dădeau jandarmilor). Se adresează următoarele întrebări:
 - a. De ce a mituit Bielinis pe uriadnik și pe nevasta pristav-ului?
 - b. El urmărea scopuri personale?
 - c. Ce puteți afirma despre oficialii ruși de atunci? De ce acceptau mita? (Când elevii răspund, profesorul explică faptul că în secolul al XIX-lea oficialii ruși credeau că sunt plătiți doar pentru serviciile aduse țarului și dacă făceau servicii pentru cetățenii de rând, credeau că e justificat să fie plătiți în plus).
 - d. Cui i se aducea pagube și cine le cauza?
 - e. Ce valori avea Bielinis? Oare aceste valori erau și ale oficialilor ruși?
5. Activitatea traficantilor de cărți din regiunea Mazeikiai. (Prezentare de către elevi pe baza informațiilor adunate din materialele puse la dispoziție).
6. Rezumatul temei.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: identificarea mitei ca un element al corupției în viața oficialilor din Imperiul Rus. Se subliniază daunele cauzate asupra autorității statului.

TEMA: URSS ÎN TIMPUL RĂZBOIULUI RECE

AUTOR: Laima Maminskiene, profesor de istorie și metodist la Gimnaziul Radviliskis Vaizgantas

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a XII-a care studiază istoria extensiv

OBIECTIVE:

1. pornind de la URSS, să identifice caracteristicile principale ale dezvoltării țărilor totalitariste în cea de a doua jumătate a secolului al XX-lea;
2. să examineze glumele folosind cunoștințele referitoare la dezvoltarea URSS dobândite în clasele anterioare;
3. să-și dezvolte capacitatea de a:
 - a. compara problemele diferitelor perioade sovietice;
 - b. clasifica pe baza unor criterii stabilite de ei înșiși;
 - c. evalua dezvoltarea socială, economică și politică a URSS-ului în timpul Războiului Rece;
 - d. face legături între problemele sovietice și problemele curente din Lituania.
4. scoate în evidență problema corupției care caracterizează toate perioadele istoriei;
5. a-și dezvolta intoleranța față de corupție.

SURSE ȘI MATERIALE:

- Lietuva ir pasaulis: istorijos vadovėlis 12 klasei. – Kaunas: Šviesa, 2001, 39 para-grafas.
- Žemaičiuos girdėti anekdotai. – Tauragė: Tauragiškių balsas, 1992, t. 8.
- 815 anekdotų apie valdžią, valdymą ir verslininkus. – Vilnius: Mintis, 1992.
- Naujausiujų laikų istorijos pratybų sąsiuvinis 10 kl. – Vilnius: Pradai, 1998, p. 34.

METODE: activitate în grupuri, lucrul cu surse de informație (glume), comparația, analiza, discuții în grup, prezentări în grup.

PROCES

1. Elevii sunt împărțiți în cinci grupuri (prin extragerea aleatoare a unui bilețel de o anumită culoare din cinci culori posibile).

2. Fiecare grup primește 9-10 glume despre diferitele probleme care existau în Uniunea Sovietică (fără să se specifice care) după cum urmează:
 - a. Grup 1: probleme economice (glume despre economia extensivă, tehnologiile vechi, utilizarea irațională a resurselor, calitatea proastă a produselor, agricultura rămasă în urmă etc.);
 - b. Grup 2: probleme sociale (despre alcoolism, furt etc.);
 - c. Grup 3: birocrație excesivă (glume despre prea mulți oameni pe aceeași poziție, oficiali incompetenți, hârtii peste hârtii etc.);
 - d. Grup 4: corupție (glume despre mituire, privilegiile acordate nomenclaturii, furtul din proprietatea statului etc.) (a se vedea anexa);
 - e. Grup 5: lumea diferenței dintre propagandă și realitate (glume despre „realizări”, preaslăvirea partidului și a conducătorilor etc.).
3. Sarcina: după ce, pe grupuri, au citit glumele și le-au discutat, elevii identifică în fiecare grup problema este vizată în toate glumele.
4. Când grupurile au identificat problema, primesc o listă cu sarcini pe baza cărora să pregătească o scurtă prezentare.

LISTA DE SARCINI PENTRU GRUPUL 4

- Pe baza glumelor, identificați formele de manifestare a corupției în Uniunea Sovietică.
- Care grupuri/straturi din societatea sovietică au fost afectate de corupție? Enumerați-le în ordine ierarhică descrescătoare (de la cele mai înalte poziții la cele mai mici).
- Una din glume nu se referă la Uniune Sovietică și nici n-a fost creată în perioada sovietică. Care este acea glumă? Explicați.
- Care dintre glumele din perioada sovietică ar fi relevante și în Lituania zilelor noastre? De ce?
- Grupul prezintă.
- Pe baza celor prezentate, clasa întregă trage concluzii despre problemele care au existat în Uniunea Sovietică în a doua jumătate a secolului al XX-lea. Identifică problemele care încă mai persistă în țările post-comuniste (pe baza exemplului din Lituania).
- Temă de casă:
 - o Pornind de la activitatea din clasă, identificați 2-3 probleme care nu s-au discutat în clasă.
 - o Căutați glume care să se refere la acele probleme.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: lecția identifică mentalitatea oficialilor din perioada sovietică și

legitimarea corupției prin practicile cotidiene. Această lecție îi ajută pe elevi să înțeleagă moștenirea post-comunistă în modul de gândire și pe de altă parte stabilește schimbările sociale mari față de perioada sovietică.

ANEXĂ

Glume despre corupție

Medicul către bolnav:

- Kent mai vii pe la noi?

Admitere la academia militară

Intră primul concurent, pila domnului colonel Popescu și examinatorul întreabă:

- După cum știți, în anul 1907 a avut loc o mare răscoală țărănească la care au participat peste 40.000 de țărani. Puteți să-mi spuneți în ce an a avut loc această răscoală ?

Candidatul: În anul 1907.

Examinatorul: Perfect, sunteți admis.

Intră al doilea concurent, pila domnului general Ionescu.

Examinatorul: După cum știți în anul 1907 a avut loc o mare răscoală țărănească la care au participat peste 40.000 de țărani. Puteți să-mi spuneți câți țărani au participat la această răscoală?

Candidatul: Peste 40.000.

Examinatorul: Perfect, sunteți admis.

Intră al treilea concurent, fără nici o pilă.

Examinatorul: După cum știți, în anul 1907 a avut loc o mare răscoală țărănească la care au participat peste 40.000 de țărani. Puteți să-mi scrieți numele și adresa fiecăruia?

Secretarul General al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice vizitează SUA. Oaspetelui i se oferă un dineu pe cinste.

- De unde aveți fonduri pentru o astfel de recepție bogată?, întreabă Secretarul General.

Președintele SUA îl ia la o fereastră și îl întreabă:

- Vedeți podul acela?
- Da, îl văd.
- Acolo e explicația. Am făcut niște economii când l-am construit.

După un an, președintele SUA vizitează Uniunea Sovietică. Deși acesta a văzut destule în viață, este realmente surprins de luxul recepției care se oferă în cinstea sa. Întrebând de originea fondurilor, conducătorul URSS îl ia la fereastră și îl întreabă:

- Vedeți un pod?
- Nu, nu văd.
- Acolo e explicația.

- De ce ai luat 8 la dictare data trecută și acum ai luat zece? Doar ai făcut același număr de greșeli.
- Păi data trecută data era doar director adjunct, pe-acum e director plin.

- Cu ce să începem inspecția?
- Cu coniac.

Un deputat îi spune unui afacerist:

- Dă-mi cincizeci de mii și te fac milionar...

Un cetățean stă în fața ușii și citește anunțul: „Directorul primește între 10-15.” Vine Bulă și-l întreabă:

- Oare cu mai puțin nu se mulțumește?

- Imaginează-ți că din secția ta 50 de persoane sunt date în judecată pentru primire de mită.
- Chiar? Asta nu se poate întâmpla în secția mea.
- De ce? Toți sunt cinstiți?
- O, nu. Nu sunt decât 40 de angajați în secția mea.

Odată regele lua masa cu membrii parlamentului. Acesta le spunea că în ciuda impozitelor ridicate, trezoreria e tot goală. Un senator în vârstă luă o bucată de gheață din bol cerându-le vecinilor săi să o dea mai departe din mână în mână. Pe când veni rândul regelui, gheața se topi.

- Așa se face că trezoreria e goală, spuse senatorul.

La aeroportul din Moscova, un reporter întreabă turiștii italieni:

- Care este scopul vizitei dumneavoastră în URSS?
- Vream să învățăm din experiența agriculturii sovietice.
- Din agricultură?
- Da. O asemenea organizație e de vis! Fermierii sovietici sunt fantastici! Șefii lor îi sprijină nemaipomenit de bine! Ferma e arată de soldați, recolta e adunată de elevi, sortată de studenți, asistenți și profesori universitari! Și toate astea pe gratis! După ce se vând produsele, directorul fermei sovietice raportează despre pierderi de 7 milioane. Și i se dau acele milioane! Mamma mia! Asta e ceva de vis!
- Sunteți fermieri?
- O, nu, suntem mafioți!

EDUCAȚIE CIVICĂ. ȘTIINȚE POLITICE

TEMA: LEGAL ȘI ILEGAL, CINSTIT ȘI NECINSTIT

AUTORI: Regina Petraitiene și Gintautas Petraitis, profesori la Liceul Siauliai Stasys Salkauskis.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VIII-a .

DISCIPLINA: Bazele societății civile.

OBIECTIV: promovarea conștiinței civice și dezvoltarea gândirii critice, analitice.

MATERIALE: o serie de situații (a se vedea anexa).

METODE: activitate în grupuri mici, analiza, conversația, discuția.

PROCES

Elevii sunt împărțiți în grupuri.

Fiecare grup primește descrierea unei situații.

Pe tablă se trec următoarele întrebări:

Există victime? Dacă da, cine sunt ele?

Există vinovați? Dacă da, cine sunt aceștia?

S-a comis o infracțiune?

Dacă da, specificați: furt, fraudă, corupție?

Fiecare grup analizează situația pe baza descrierii primite și o discută.

Grupul prezintă situația pe care au analizat-o unui alt grup și aceștia din urmă fac comentarii.

Discuții: Ce condiții favorizează infracțiunea comisă? Ce ar trebui să schimbăm în societate pentru a reduce numărul acestor infracțiuni?

REZULTATE AȘTEPTATE: Prin analiza situației elevii înțeleg lumea care îi înconjoară. Discuțiile îi vor determina să caute adevărul, să evalueze acțiunile și să acționeze pe baza lor, să-și dezvolte capacitatea de a-și exprima gândurile și de a le apăra.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: după explicația teoretică a corupției, în practică elevilor le vine greu să distingă între cazuri de corupție și cazuri care nu sunt de corupție. Analiza situațiilor specifice îi ajută pe elevi să înțeleagă mai bine corupția. Situațiile sunt luate din viața de zi cu zi, ceea ce îi poate învăța pe elevi să evalueze critic o situație și să caute modalități (chiar utopice) de a trăi în mod cinstit. În mintea lor, elevii creează modelul unei societăți în care toată lumea respectă aceleași legi și astfel pot înțelege esența democrației.

ANEXĂ

Situații:

- a. Ioan i-a spus conductorului din tren că a ajuns prea târziu ca să cumpere bilet. Conductorul i-a oferit lui Ioan posibilitatea să plătească doar jumătate din prețul biletului dacă nu dorește biletul propriu-zis.
- b. Compania „Viitor luminos” ia parte la licitația pentru construirea unei școli. Compania a oferit telefoane mobile membrilor comisiei de evaluare a ofertelor „pentru a le facilita munca”, după cum se exprimă un reprezentant al companiei.
- c. Când Oana nu și-a trecut examenul la școala de șoferi, instructorul i-a spus că în schimbul unei sume mici poate să-i obțină permisul fără ca Oana să se mai prezinte la examen și a doua oară.
- d. La sfârșitul anului școlar, clasa oferă dirigintelui un buchet uriaș de flori.
- e. Nicu este oprit de poliția rutieră pentru că a încălcat regulile de circulație. Polițistul îi spune că amenda oficială e 200 lei. Nicu nu are banii la el și îi cere polițistului să-i scrie amenda și o va plăti mai târziu.
 - Câți bani ai? Îl întreabă polițistul?
 - Nicu are 50 lei. Polițistul îi ia și pleacă.
- f. O persoană care lucrează la un minister este oprit de poliția rutieră pentru încălcarea regulilor de circulație. Rugat să-și prezinte actele, acesta scoate și legitimația de lucru. Ofițerul de poliție se uită la ele și îi dă drumul persoanei, spunându-i să aibă mai multă grijă data viitoare.
- g. S-a numit directorul muzeului regional din orașul X; acesta este nepotul președintelui consiliului județean.
- h. Familia Ionescu este compusă din tată, mamă și fiu. Aceștia au o înțelegere. De exemplu, fiecare spală vasele pe rând. Fiului nu i se permite să se uite la televizor seara. Bineînțeles, nimănui nu-i place să spele vasele, dar tatălui îi displace cel mai mult. Odată, când mama e plecată de acasă, este rândul tatălui să spele vasele. Fiul îi spune: Spală eu vasele dacă mă lași să mă uit la film. Tatăl este de acord.
- i. Bianca s-a înțeles cu o companie de construcții că dacă firma îi va finanța campania de alegeri pentru consiliul local, când va ocupa poziția respectivă va ajuta compania să obțină contractele cele mai bune din regiune.

- j. Oficialii municipali au ieșit la cină și s-au înțeles cu chelnerul că acesta le va da o factură de două ori cât consumația lor.
 - k. Omul de afaceri Horea F. A invitat judecătorul la cină într-un restaurant luxos. Afaceristul este acuzat de evaziune fiscală. Judecătorul acceptă invitația și poartă ochelari întunecați la restaurant pentru a nu fi recunoscut.
 - l. Oana Z. a oferit medicului o cutie mare de ciocolată și un buchet de trandafiri din grădina ei pentru că acesta l-a vindecat pe fiul ei de o boală gravă.
 - m. Clasa IX-a trebuie să aleagă un monitor. Toate fetele vor ca Rodica să fie aleasă, însă băieții îl vor pe Darius. Sunt cu două mai multe fete decât băieții, de aceea rezultatul alegerilor este clar. Băieții se adună să discute și găsesc o soluție: ei invită două fete să facă parte din echipa lor de ciclism. Fetele sunt încântate de idee și peste două zile, la alegeri, Darius este ales monitor.
 - n. Un profesor dă foarte multe teme de casă. Pentru a fi bine pregătiți, elevii trebuie să citească mult și au de lucru toate serile și chiar și la sfârșit de săptămână. Mama Anei merge la școală și vorbește cu profesoara. Nimeni nu știe despre ce anume au vorbit, dar după această vizită, Ana primește cele mai puține și mai simple sarcini de lucru.
-

TEMA: SUNT CETĂȚEAN

AUTOR: Elena Zukauskiene, profesor gradul 1 la Liceul Siauliai Stasys Salkauskis

DURATA: 3 lecții.

GRUPUL ȚINTĂ: clasa a X-a.

DISCIPLINA: educație civică.

OBIECTIVE:

Dezvoltarea valorilor civice și a atitudinilor etice.

Dezvoltarea abilității de a căuta informații, de a le evalua și de a le utiliza creativ.

Elaborarea unor instrucțiuni pentru a instrui pe cineva.

MATERIALE:

- Zaleckienė I. Mes: pilietinės visuomenės pagrindai: vadovėlis 10 kl. – Vilnius: Homo liberr, 1999.
- Materiale de la spectacolul LTV, publicații, articole din presa locală, experiențe de viață personale și ale rudelor;
- Site-ul Serviciului de Investigații Speciale din Lituania – www.stt.lt

METODE: lucrul în grupuri mici, muncă individuală, discuții.

PREGĂTIREA PENTRU LECȚIE: Aceasta nu este prima lecție la care se discută despre corupție. Elevii știu deja ce este corupția și pot recunoaște actele de corupție.

PROCESUL LECȚIEI 1

Se scrie tema pe tablă.

Se notează pe o coală de flipchart valori care sunt importante pentru un cetățean. Se discută.

Elevii discută despre jocuri de societate pe care le-au jucat când erau mai mici sau pe care le joacă acum.

Se discută obiectivele lecției. Lecția își propune ca elevii să creeze un joc care să reflecte situații reale de viață, atât bune, cât și rele, atât dezirabile, cât și indezirabile.

Când s-a îngustat tema jocului, de exemplu, s-a ales „Corupție” sau „Încălcarea legilor”, elevilor li se dau surse bibliografice pentru a-și adânci cunoștințele în domeniul respectiv.

Se discută și se acceptă de comun acord condițiile de lucru și termenul de predare. De obicei, există o lecție de educație civică pe săptămână, de aceea planul ar fi ca proiectele să se încheie în două săptămâni.

Copiii se împart în 4 grupuri și se așează împreună.

Într-o discuție de grup ei decid asupra jocului pe care îl vor crea, asupra informațiilor de care mai au nevoie și își întocmesc planul de acțiune.

Temă de casă: să adune materiale pentru jocul pe care îl creează.

PROCESUL LECȚIEI 2

Se prezintă experiențele căutării materialelor pentru joc.

Activitate de grup pentru a realiza proiectul.

Temă de casă: să termine proiectul.

PROCESUL LECȚIEI 3

Fiecare grup de elevi prezintă jocul: explică regulile și le spun celorlalți despre experiențele legate de crearea jocului.

Grupurile fac schimb de jocuri, încearcă să le joace, clarifică neînțelegeri cu creatorii.

Lecția se termină cu o discuție despre noile experiențe și despre valorile etice și civice. Lista valorilor (pe coala de flipchart din prima lecție) se completează.

Jocurile se pot folosi la lecțiile de educație civică la clase mai mici (de exemplu, clasa a VIII-a).

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: Procesul de muncă în sine educă elevii pe măsură ce caută materiale și își implică prietenii și rudele în crearea jocului. Dacă, datorită unor cauze tehnice, elevii nu reușesc să creeze jocul, ei pot să beneficieze de experiențele acumulate și de ideile adunate.

TEMA: RESPECTAREA REGULILOR JOCULUI

AUTOR: Vaiva Vaicekauskiene, specialist în cadrul Departamentului de Monitorizare a Educației al Centrului de Dezvoltare a Învățământului.

GRUPUL ȚINTĂ: clasele VIII-X.

DISCIPLINA: Bazele societății civile, etică.

OBIECTIV: promovarea respectului pentru drepturile celorlalți și dezvoltarea gândirii critice analitice.

MATERIALE:

Pentru primul joc:

- Două pachete de cărți identice;
- Bomboane ambalate în hârtie, numărul lor să fie cam de cinci ori numărul jucătorilor;
- Un bol pentru bomboane;
- Bucăți de hârtie cu copii ale regulilor jocului de cărți

Pentru al doilea joc:

- Mai multe exemplare din jocul „Road” (numărul depinde de numărul de jucători), același număr de zaruri și câte un pion diferit (de exemplu, surpriza din ouă Kinder) pentru fiecare jucător;
- Bucăți de hârtie conținând copii ale regulilor jocului și instrucțiuni pentru observatori.

METODE: jocul/experimente, analiza critică, conversația, discuția.

EXPLICAȚII: Denumirea corectă a temei ar fi „Un joc necinstit” deoarece în primul joc profesorul va crea o situație necinstită pentru joc, iar în al doilea regulile vor fi schimbate chiar de către jucători. Aceste jocuri sunt experimente, imitații ale unor situații de viață reală, de aceea elevii nu trebuie să cunoască toate aceste lucruri dinainte.

Jocul se poate aplica drept un mijloc de stimulare a discuțiilor la clasă sau ca punct de pornire pentru discutarea unor experiențe personale. Probabil că ambele jocuri unul după celălalt iau mult timp. Alegeți unul din cele două.

PROCESUL

Jocul 1

1. Este nevoie de un pachet de cărți. Înainte de lecție, scoateți toate cărțile de pică, lăsând doar două în pachet. Fără ca elevii să observe, înlocuiți cărțile de pică cu alte cărți.
2. Cereți elevilor să se așeze în cerc în jurul unei mese mari. Dați-i fiecăruia câte cinci bomboane și spuneți-le să nu le mănânce înainte de a se încheia jocul deoarece e nevoie de ele pentru a juca jocul.
3. Așezați mai multe exemplare din regulile jocului pe masă și citiți regulile cu voce tare.
4. Cădeți de acord când veți termina jocul: când a trecut un interval de timp, când un anumit număr de jucători au ieșit din joc, sau când mormanul de bomboane din mijlocul mesei începe să crească.
5. Așezați pachetul de cărți amestecate pe masă, cu fața în jos (cele două cărți de pică ar trebui să fie aproape de partea de sus a pachetului). Așezați-vă printre jucători și începeți jocul.
6. La sfârșitul jocului spuneți că veți anunța jucătorul câștigător care va primi toate bomboanele care se află în mijlocul mesei. După o scurtă pauză spuneți cine e câștigătorul și luați toate bomboanele. Nu vă lăsați tentați să împărțiți bomboanele cu jucătorii.
7. Discutați jocul: cum a fost condus și ce sentimente au avut jucătorii.

Întrebări de discuție:

1. Jocul a avut reguli clare. Au fost cinstite regulile?
2. Am putea spune că jocul a fost cinstit? Explicați.
3. Cum v-ați simțit jucând? Cum v-ați simțit după ce s-a încheiat jocul?
4. Vă amintește acest joc de vreo situație din viața de zi cu zi? Dacă da, de ce anume?
5. Jocul v-a încălcat drepturile? Dacă da, care drepturi?

Jocul al 2-lea

Împărțiți clasa în mai multe grupuri cu număr egal de jucători și numiți cel puțin un observator pe grup.

Așezați un exemplar în joc, un zar și pionii (dacă copiii nu li s-a cerut să aducă de acasă) pe masa fiecărui grup.

Împărțiți instrucțiunile cu regulile jocului: jumătate vor primi versiunea A, jumătate versiunea B. Observatorii vor primi instrucțiunile.

Explicați regulile și anunțați începerea jocului.

Felicitați grupul care termină primii și spuneți că sunteți curios să vedeți cât timp le va lua celorlalte grupuri până termină. Așteptați până termină.

Când și ultimul grup termină jocul, cereți observatorilor să comenteze referitor la respectarea regulilor. În cazul versiunii A, regulile se încalcă mai mult decât în cazul B, deoarece în prima versiune interdicția este explicită.

Întrebări de discuție:

Care grup ar trebui să fie câștigător? De ce?

În viața de zi cu zi, grupurile de oameni își urmăresc scopurile, intrând în competiție unii cu alții. Care competiții sunt cinstite și care nu sunt?

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: Corupția este analoagă cu violarea regulilor transparente și cinstite ale jocului: ea ignoră normele sau procedurile stabilite sau creează norme și proceduri greșite. Pe baza exemplificării unui joc necinstit, este mai ușor să arătăm esența corupției și să ilustrăm cum se încalcă drepturile omului.

ANEXE

Regulile jocului de cărți

Fiecare jucător, pe rând, ia o carte. Ceea ce e de făcut depinde de cartea trasă, după cum urmează:

Inimă roșie – trebuie să dai o bomboană persoanei din dreapta ta;

Treflă – trebuie să dai o bomboană persoanei din stânga ta;

Caro – trebuie să pui o bomboană în bolul din mijlocul mesei;

Pică – poți lua două bomboane din bolul de pe masă; dacă e gol, ia de la oricare jucător.

Cei cărora li se termină bomboanele ies din joc.

Jucătorului care iese din joc i se permite să stea la masă și să aștepte până când cineva îi va da o bomboană după regulile de mai sus. Dacă primește o bomboană, jucătorul poate reentra în joc.

La sfârșitul jocului profesorul anunță cel mai bun jucător. Cel mai bun jucător primește toate bomboanele din bol.

Câștigătorul jocului este cel care are cele mai multe bomboane. Toate bomboanele care rămân în mâna jucătorilor la sfârșitul jocului devin proprietatea acestora.

Regulile jocului „Road” (Versiunea A)

Un joc de societate obișnuit. Fiecare jucător aruncă zarul și își mută pionul atâția pași câte puncte a aruncat cu zarul. Dacă jucătorul ajunge pe un câmp unde i se spune să se întoarcă, trebuie să urmeze instrucțiunile. Jucătorul termină – ajunge la linia de finish – dacă numărul aruncat cu zarul este egal cu numărul pașilor rămași. Dacă sunt mai multe puncte decât pași, jucătorul va număra pașii până la finish, apoi va pași invers, până își epuizează punctele în plus.

Joc de echipă: Câștigătoare este echipa care reușește prima să-și mute toți pionii până la finish.

Membrii echipei aruncă zarul pe rând, respectând aceeași ordine. Nu este permisă schimbarea ordinii dacă pionul unui membru al echipei ar fi mai favorizat de mutarea respectivă (de exemplu, nu ar trebui să se și întoarcă de la linia de finish).

Regulile jocului „Road” (Versiunea B)

Un joc de societate obișnuit. Fiecare jucător aruncă zarul și își mută pionul atâția pași câte puncte a aruncat cu zarul. Dacă jucătorul ajunge pe un câmp unde i se spune să se întoarcă, trebuie să urmeze instrucțiunile. Jucătorul termină – ajunge la linia de finish – dacă numărul aruncat cu zarul este egal cu numărul pașilor rămași. Dacă sunt mai multe puncte decât pași, jucătorul va număra pașii până la finish, apoi va pași invers, până își epuizează punctele în plus. Joc de echipă: Câștigătoare este echipa care reușește prima să-și mute toți pionii până la finish. Membrii echipei aruncă zarul pe rând, respectând aceeași ordine.

„Road”: Instrucțiuni pentru observator

Un joc de societate obișnuit. Fiecare jucător aruncă zarul și își mută pionul atâția pași câte puncte a aruncat cu zarul. Dacă jucătorul ajunge pe un câmp unde i se spune să se întoarcă, trebuie să urmeze instrucțiunile. Jucătorul termină – ajunge la linia de finish – dacă numărul aruncat cu zarul este egal cu numărul pașilor rămași. Dacă sunt mai multe puncte decât pași, jucătorul va număra pașii până la finish, apoi va pași invers, până își epuizează punctele în plus.

Joc de echipă: Câștigătoare este echipa care reușește prima să-și mute toți pionii până la finish.

Membrii echipei aruncă zarul pe rând, respectând aceeași ordine. Nu este permisă schimbarea ordinii dacă pionul unui membru al echipei ar fi mai favorizat de mutarea respectivă (de exemplu, nu ar trebui să se și întoarcă de la linia de finish). Sarcina ta este să te asiguri că jucătorii respectă această cerință. Pentru a face asta, urmărește cu atenție pionii fiecărui jucător. Notați fiecare încălcare a regulii, pentru ca la sfârșit să cunoașteți numărul de încălcări.

Nu ai voie să te amesteci în joc, să comentezi sau să disciplinezi jucătorii, să folosești gesturi sau mimică. Observă, dar nu participa!

TEMA: MASS MEDIA

AUTOR: Elena Zukauskienė, profesor gradul 1 la Liceul Siauliai Stasys Salkauskis

GRUPUL ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

DURATA: două lecții

DISCIPLINA: educație civică.

OBIECTIVE:

- să definească conceptul de media,
- să explice funcția mediei de a informa,
- să-și dezvolte abilitatea de a căuta informații,
- să-și dezvolte abilitatea de a utiliza și analiza informații
- să-și dezvolte atitudinea critică față de informațiile prezentate în media.

MATERIALE:

- Constituția Republicii Lituania;
- Zaleckiene I. Mes: pilietines visuomenes pagrindai: vadovelis 10 kl. – Vilnius: Homo liberr, 1999;
- Materiale de televiziune, publicații, articole din presa locală.

METODE: conversația, explicația, munca individuală cu documente și articole din presă, discuția.

PROCESUL LECȚIEI 1

1. Se anunță tema lecției și se notează pe tablă. Termenul „mass media” este notat și explicat.
2. Se inițiază o discuție despre următoarele:
 - a. Simboluri din media (o persoană cu...) – elevii termină expresia.
 - b. Scopurile mass mediei (material din manual, Articolul 44 al Constituției Republicii Lituania)
 - c. Funcțiile mass mediei: informare, cultură și divertisment.
3. Elevii lucrează individual cu materialul din manual.
4. Elevii specifică cerințele față de funcțiile mediei: informare (obiectivitate), cultură și divertisment (loisir, relaxare, transmitere de cunoștințe, construirea unor idealuri și valori, îmbogățirea lumii spirituale, crearea de valori umane comune, demonstrarea unor exemple pozitive etc.).
5. Se discută tipurile de media, inclusiv presa, radioul și televiziunea.
6. Elevii completează chestionarul (a se vedea Anexa mai jos).
7. Temă de casă: fiecare elev va trebui să găsească un articol relevant din presa locală pentru a pregăti un dosar de presă comun. Pentru această sarcină au la dispoziție o săptămână.

PROCESUL LECȚIEI 2

1. Elevii discută mini-chestionarul și rezultatele obținute. Cele mai importante aspecte ale atitudinii elevilor față de mass media se scot în evidență, iar cele mai importante cerințe față de mass media se notează pe tablă: obiectivitate, tipul de mass media dominant, impactul, forma creativă de prezentare etc.
2. Articolele alese de elevi se așază într-un dosar.
3. Se identifică temele și publicațiile dominante („Siauliu maujienos”, „Siauliu krastas”). Se realizează un tabel al temelor dominante, care să includă:
 - a. Politicile orașului;
 - b. Sport;
 - c. Viața școlii;
 - d. Problemele tinerilor;
 - e. Infraționalitatea;
 - f. Cultura și educația;
 - g. Scandaluri;
 - h. Alte informații.
4. Se discută temele cele mai de interes și preocupările majore ale tinerilor de azi. Această discuție e urmată de o mini-dezbatere „Presa în orașul nostru”. Întrebări posibile:
 - a. Cum arată orașul meu?
 - b. Care este evenimentul principal al săptămânii?
 - c. Cum se prezintă informația?
 - d. Există obiectivitate în presa orășenească?
 - e. Presa împotriva corupției: care au fost exemplele identificate?
 - f. Societatea: participant sau observator al orașului?
 - g. Ce aleg: presa scrisă, radioul sau televiziunea?
5. Elevii trag concluzii: publicul are nevoie de publicitate ca o pre-condiție a luptei împotriva corupției, a abuzurilor etc.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: Elevii învață să evalueze, să compare fapte, să le analizeze, să anticipeze posibilele rezultate, pe baza cărora mass media ar putea lupta împotriva corupției; combaterea corupției este nota dominantă a lecției.

ANEXĂ

Chestionar despre mass media

Întrebări:

1. Cât timp dedici mass mediei?
2. Ce fel de informații predomină în mass media?
3. Cât timp petreci urmărind presa, radioul, televiziunea?
4. Ce fel de ziare citești?
5. Ce posturi de radio urmărești?
6. Care canale de televiziune le urmărești?
7. Care tip de mass media îți oferă cele mai multe informații?
8. Care emisiuni radio și TV le găsești cele mai interesante?
9. Ce fel de informații obții din ele?
10. Ai încredere în informațiile pe care le primești?
11. Care este atitudinea ta față de scenele de violență și coerciție?
12. Care emisiuni radio / TV nu le urmărești?
13. Sunt toate informațiile obiective?
14. Numește cea mai obiectivă emisiune.
15. Numește emisiunea pe care nu dorești să o urmărești.
16. Rolul publicului în mass media: activ (participă, scrie, discută) și pasiv (citește, ascultă, urmărește).
17. Care este rolul mass mediei în prezentarea cazurilor de corupție?
18. Este posibilă corupția (abuzul) în mass media?
19. Societatea are nevoie de publicitate?
20. Cine este ziaristul tău preferat? Dar jurnaliștii radio și de televiziune preferați?

TEMA: CORUPȚIA

AUTOR: Daiva Vileikiene, profesor gradul 1 la Liceul Elektrenai „Azuolynas”

GRUPUL ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

DURATA: două lecții

DISCIPLINA: educație civică.

OBIECTIVE:

- să analizeze conceptul de corupție și cauzele istorice care au condus la acest fenomen,
- să analizeze cauzele și consecințele corupției, modalități de combatere a acesteia
- să-și dezvolte gândirea critică.

MATERIALE: materiale despre teorie, un dicționar de cuvinte internaționale.

METODE: prelegere, discuții, activitate în grupuri.

PROCESUL LECȚIEI 1

1. La începutul lecției, elevii spun ce știu și ce cred despre corupție. Acest moment este urmat de o prelegere. Se anunță următoarele teme de discuție:
 - a. Corupția poate viola interesele publice?
 - b. Există corupție în Lituania?
 - c. Este posibil să eliminăm corupția?
2. Se dă tema de casă: elevii să afle opinia membrilor familiei despre corupție și domeniile pe care aceștia le consideră cele mai corupte. Care sunt modalitățile de combatere a corupției sugerate de adulți?

PROCESUL LECȚIEI A 2-A

Elevii se împart în grupuri. Fiecare grup notează pe coli de hârtie informațiile pe care le-au obținut de acasă. Ideile cheie se scriu pe tablă. Urmează o discuție. Fiecare grup primește numele unei profesii. Elevii vor trebui să enumere căile și măsurile de combatere a corupției în profesia respectivă. Elevii prezintă și își exprimă opiniile. Se compară felul în care clasa a considerat că se poate combate corupția cu rezultatele discuțiilor de acasă cu adulții. Discuții.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: În timp ce își analizează propriile opinii și opinia părinților și a altor adulți, elevii încearcă să înțeleagă fenomenul corupției și consecințele ei și își susțin propriile opinii, își exprimă ideile și trag concluzii.

TEMA: CORUPȚIA ÎN LITUANIA

AUTOR: Neringa Bitkoviene, profesor gradul 1 la Liceul Kedainiai „Atzialynas”

GRUPUL ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

DURATA: două lecții

DISCIPLINA: Bazele societății civile.

OBIECTIVE:

- să analizeze cauzele corupției în Lituania
- să utilizeze diferite surse de informații despre aceeași temă

MATERIALE:

- Ališauskienė R. Korupcija kaip pokomunistinės visuomenės bruožas (Vilniaus universitetas, „Baltijos tyrimai / GALLUP“).
- Trumpa U. Elimination of the Roots of Corruption: the Basics of an Effective Fight against Corruption (cuvântare la conferința intitulată “From Administrative Reform Towards and an Effective Fight against Corruption”, Vilnius, 20 iunie 2001).
- Harta corupției în Lituania, 2001
- Fișe de lucru
- Un tabel din “TI Corruption Perception Index 2002”.
- Skaistys A. Korupcijos poveikis nacionaliniam saugumui.

METODE: activitate în grupuri mici, fișe de expert.

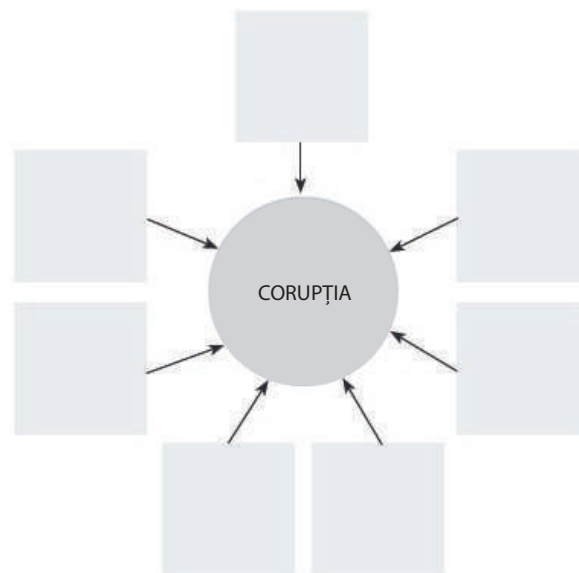
PROCESUL LECȚIEI 1

1. Elevii se împart în cinci grupuri, fiecare cu 5-6 elevi (3 min.)
2. Profesorul distribuie articolul și fișa de lucru fiecărui grup. Elevii citesc materialul și completează fișa de lucru (20 min.)
3. Grupurile prezintă ce au lucrat și afișează foile pe tablă (10 min.)
 - a. Grup I prezintă actorii corupției
 - b. Grup II prezintă cauzele corupției
 - c. Grup III prezintă manifestări ale corupției și descriu acțiuni corupte
 - d. Grup IV prezintă cele mai corupte domenii
 - d. Grup V sugerează modalități de reducere a corupției

4. Profesorul rezumă ce au spus elevii și împreună cu elevii examinează Indexul Transparency Internațional al percepției corupției din 2002.

PROCESUL LECȚIEI A 2-A

1. Elevii își amintesc de activitatea pe grupuri (5 min,)
2. Profesorul prezintă sarcina pentru grupuri: să completeze tabelul „Beneficiile și daunele cauzate de corupție” (20 min.).
3. Grupurile prezintă informațiile pe care le-au folosit la completarea tabelului și apoi toate informațiile se adună într-un tabel comun pe tema „Beneficiile și daunele cauzate de corupție”, care va reflecta enunțurile cheie formulate de elevi (10 min.)
4. Dezbaterea „Corupția este utilă sau dăunătoare?” (10 min.)
 - a. Grup I. Cine participă de obicei la corupție?
 - b. Grup II. De ce participă oamenii la corupție?
 - c. Grup III. Cum se manifestă corupția?
 - d. Grup IV. În ce domenii este corupția cea mai mare?
 - e. Grup V. Cum se poate reduce corupția?

Beneficiile și daunele cauzate de corupție

Cui?	Beneficii		Daune	
	Materiale	Morale	Materiale	Morale
Cel care dă				
Cel care acceptă				
Statul				
Societatea				

TEMA: CE ESTE CORUPȚIA?

AUTOR: Neringa Bitkoviene, profesor gradul 1 la Liceul Kedainiai „Atzalynas”, Jurate Blinstrubaite, profesor de istorie gradul 1 la Liceul Kedainiai „Atzalynas”, Violeta Vaitkeviciene, profesor de etică la Liceul Kedainiai „Atzalynas”

GRUPUL ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

OBIECTIVE:

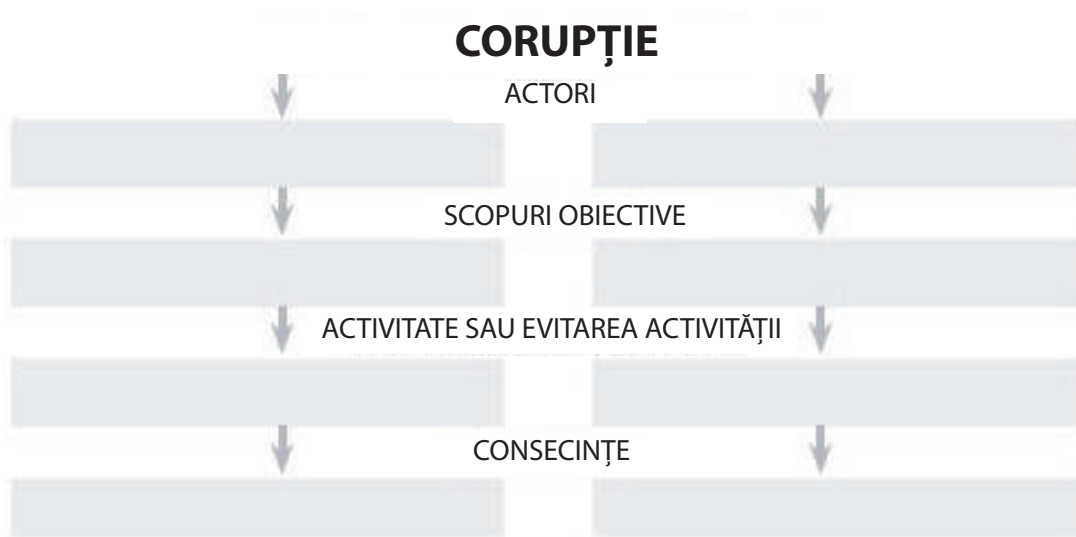
- să identifice actorii corupției, scopurile pe care le urmăresc, infracțiunile și consecințele lor;
- să își dezvolte abilitățile de lucru în grup;
- să explice legătura între cauze și consecințe.

MATERIALE: foi albe de hârtie, carioci, material suport de curs cu definiții ale corupției

METODE: activitate în grupuri mici, învățare individuală.

PROCES

1. Brainstorming. Profesorul le cere elevilor să spună tot ce le trece prin cap când aud cuvântul „corupție”. Ideile lor se notează pe tablă (cca. 3 min.)
2. Elevii se împart în cinci grupuri, fiecare cu câte 5-6 elevi. Fiecărui grup i se dau coli și carioci.
3. Profesorul explică procesul activității: grupul trebuie să completeze informațiile care lipsesc din schema prezentată pe colile pe care le-au primit (15 min).

4. Grupurile prezintă ce au lucrat (cca. 10 min.). Colile de hârtie se expun pe tablă sau pe perete și elevii prezintă pe scurt ce au scris pe ele.
5. Activitate pe grupuri. Din informațiile prezentate pe colile de hârtie, se extrage o definiție a corupției, care să includă actorii corupției, scopul urmărit, infracțiunea comisă și consecințele (cca. 5 min.)
6. Grupurile își prezintă definiția.
7. Profesorul împarte definiții ale corupției, iar elevii compară definițiile lor cu cele primite de la profesor.
8. Rezumat. Grupurile își exprimă observațiile (5 min.).

TEMA: OCUPAREA

AUTOR: Vaiva Vaicekauskiene, specialist în cadrul Departamentului de Monitorizare a Educației al Centrului de Dezvoltare a Învățământului.

GRUPUL ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

DISCIPLINA: educație civică

OBIECTIVE:

- să identifice principiile ocupării
- să aprofundeze înțelegerea justeței și a imparțialității
- să se autoevalueze ca viitori angajați.

MATERIALE:

- Povestirea „Almost a detective story”
- Exercițiul: „Stimate domnule director...”

METODE: discuție, analiză, povestire, activitate în grupuri mici.

PROCES

1. Profesorul citește elevilor povestirea. După ce o ascultă, elevii din fiecare grup pot să își exprime părerea despre ce anume s-a întâmplat de fapt și să adreseze întrebări. Profesorul poate oferi doar răspunsuri „da” și „nu” sau „corect” și „greșit”. Dacă grupul se împotmolește, profesorul poate să îi ajute sugerându-le:
 - a. Vârsta, aspectul, îmbrăcămintea și originea persoanei nu contează;
 - b. Toți candidații și-au completat formularul de aplicație la fel de bine;
 - c. Directorul nu-i cunoștea înainteSe exprimă idei până când se identifică motivul real sau toată lumea obosește. În cel de-al doilea caz, profesorul le spune răspunsul.
2. În timpul discuției de mai sus, profesorul sau unul din elevi notează toate ideile rezultate din încercarea de a ghici răspunsul. Apoi se discută aceste idei:

- a. De ce era suspectat angajatorul și angajații selectați cel mai des?
- b. Pe ce bază ați avut aceste suspiciuni?
3. Fiecare elev trebuie să noteze următoarele:
 - a. Toate metodele care le sunt familiare sau pe care le cunosc prin care un angajator își caută și își alege angajații;
 - b. Să aleagă metodele din listă pe care le-ar folosi dacă ei ar fi angajatorii;
 - c. Să aleagă metodele pe care ar dori să le folosească cineva de la care ei ar spera să obțină un loc de muncă.

Toate răspunsurile vor fi trecute în tabelul de mai jos (începând cu coloana din mijloc și apoi bifând coloanele din dreapta și din stânga)

B. Dacă aș fi angajator, aș angaja oamenii după cum urmează:	A. Angajatorii/Patronii caut angajați după cum urmează:	C. Dacă aș căuta de lucru, aș prefera ca persoanele să fie angajate după cum urmează:
√	√

4. Elevii se împart în grupuri mici, care își arată unul altuia tabelele completate și le citesc cu voce tare.
5. Fiecare grup va răspunde la următoarele întrebări:
 - a. Cum ar trebui să fie angajați oamenii în instituțiile statului?
 - b. Procedurile ar trebui să fie diferite atunci când se fac angajări în sectorul privat comparativ cu cel public? De ce (nu)?

Grupurile mici își prezintă răspunsurile în fața clasei și explică.

6. Fiecare copil primește un exemplar din exercițiul „Dragă domnule director...”. Li se dă timp să se gândească la felul în care vor completa formularul. O altă posibilitate este ca elevii să completeze formularul anonim. Scopul exercițiului este să se autoanalizeze critic.

ANEXE

Aproape o poveste polițistă

S-a întâmplat în prima jumătate a secolului al XIX-lea. O persoană dorea să obțină o slujbă într-o instituție modestă. A citit un anunț despre postul liber. El vine la o instituție gălăgioasă, completează un formular care i se dă de către secretară și se așează la coadă. Mai sunt patru candidați care așteaptă și care au ajuns mai devreme.

Deodată, după două minute, se ridică și merge direct în biroul directorului. Directorul le spune celorlalți candidați că a ales angajatul. Persoanele care ajunseseră mai devreme și stăteau la coadă erau frustrați. Dar au încetat să mai protesteze când directorul le-a explicat cum a ales angajatul.

Soluție:

Instituția gălăgioasă era o stație de telegraf (începutul secolului al XIX-lea). Directorul caută o persoană care să trimită telegrame. Persoana care a primit postul a fost singura care a înțeles mesajul Morse transmis. Mesajul suna astfel: „Un candidat din sala de așteptare, dacă înțelegi acest mesaj, te rog să poftești imediat în biroul meu.” În acest fel, managerul a verificat competențele profesionale ale candidaților.

Exercițiu:

Deseori se întâmplă ca patronii să recruteze angajații pe baza referințelor pe care le au despre aceștia. Imaginați-vă că într-o zi directorul școlii voastre primește următoarea scrisoare:

Exercițiu:

Deseori se întâmplă ca patronii să recruteze angajații pe baza referințelor pe care le au despre aceștia. Imaginați-vă că într-o zi directorul școlii voastre primește următoarea scrisoare:

Stimate domnule director,

Un fost elev al școlii Dumneavoastră caută de lucru la o companie pe care o conduc. Știu că nu sunt judecători mai buni ai elevilor decât foștii lor profesori. V-am fi recunoscători dacă ați putea să ne răspundeți la niște întrebări despre caracterul acestuia. Vă asigurăm că informațiile pe care ni le veți furniza vor fi tratate confidențial și vor fi folosite doar în scopul de a evalua aptitudinile candidatului.

REFERINȚE DESPRE CARACTER

De când cunoașteți persoana?

Cum ați descrie persoana? Vă rog să subliniați cuvintele relevante și dezvoltați opinia dvs.

A. Cinstit / necinstit

.....

B. Sânguincios / Leneș

.....

C. Abilități de lucru în grup

Întotdeauna bun la lucrul în grup / Câteodată bun la lucrul în grup / Incapabil de lucru în grup

D. Enunțuri despre munca în grup (puteți alege mai multe enunțuri):

i. Ajută pe alții / nu ajută pe alții

ii. Îi pasă de rezultatele muncii în grup / îi pasă doar de succesul personal / nu îi pasă deloc de rezultate

iii. Cooperează / concurează

E. Calități de lider

i. Tinde să preia conducerea / nu are tendințe de a prelua conducerea / câteodată preia conducerea

ii. Poate să își asume responsabilitate pentru alții în lucrul comun / nu își asumă responsabilitatea

Ce ar scrie directorul școlii voastre sau profesorii tăi despre tine în acest formular?

TEMA: LUPTA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

AUTOR: Daiva Trucinskiene, profesor de istorie la Liceul Anyksciai Antanas Baranauskas

GRUPUL ȚINTĂ: elevi de clasele a XI-XII-a.

DISCIPLINA: științe politice

OBIECTIVE:

- să se familiarizeze cu modalități de abordare a corupției
- să explice cum extinderea fenomenului corupției depinde de fiecare dintre noi
- să își dezvolte abilitatea de a lua decizii bune.

MATERIALE:

- Petkevičiūtė A. Shell's Experience in Combating Corruption (prezentare la conferința "From State Governance Reform to an Effective Anti-Corruption Battle", Vilnius, 20 iunie 2001).
- Diagramă: cheia "luptă împotriva corupției".

METODE: lucru în perechi, lucrul cu documente.

PROCES

La începutul lecției, elevii învață despre următoarele concepte: o lege, mită, opțiune, încălcarea legii, urmărirea câștigului.

Jocul „Consultă-te cu prietenul”: elevii se așază în două cercuri concentrice, cercul din mijloc cu fața spre cercul exterior. Li se dă sarcina să discute un concept (de exemplu, „mită”) cu persoana care stă în fața lor. După aceasta, cercul exterior se învâрте astfel încât să se formeze alte perechi. Se oferă un nou concept și acesta se discută în noua pereche. Toate conceptele se discută în acest mod.

După încheierea jocului, elevii și profesorul rezumă conceptele. Profesorul leagă toate conceptele de conceptul „corupției”. După ce se rezumă discuțiile, se trece definiția corupției pe tablă.

Tema lecției este lupta împotriva corupției. De aceea, punctul focal este pe modalitățile de combatere a corupției.

LUCRUL CU DOCUMENTE

Elevii sunt împărțiți pe grupuri și citesc prezentări, identifică măsuri de combatere a corupției și le scriu pe „cheia anti-corupției”.

Elevilor li se dă textul de mai jos intitulat „Experiența companiei Shell în combaterea corupției”.

Grupul Shell operează în peste 130 de țări. (...) După mai mulți ani de experiență, Shell și-a dezvoltat politica proprie de combatere a corupției.

În încercarea de a-și curăța companiile din interior, managementul Shell a decis ca în primul rând să își reînvie principiile după care se ghidează în afaceri. Aceste principii se aplică nu doar la Grupul Shell, ci și în relația cu furnizorii, clienții și instituțiile statului. (...) Care sunt aceste principii? Ele sunt foarte simple: asigurarea celor mai înalte niveluri de servicii și produse de calitate pentru fiecare client, derularea afacerilor respectând societatea și sistemul legislativ al țării respective în care operează Shell, grija față de investițiile acționarilor, asigurarea onestității și a afacerilor „curate” în condițiile liberei competiții. (...) Este esențial să se controleze respectarea acestor principii.

În fiecare an fiecare angajat trebuie să semneze o declarație de compatibilitate a interesului propriu și să raporteze orice incident incompatibil cu principiile de afaceri ale lui Shell.

Raportul Shell s-a publicat pentru prima dată în 1998. Una din scopurile sale este să documenteze acțiunile care îndeplinesc angajamentele Grupului (...). S-a raportat că în 2000 s-au identificat patru cazuri de mituire (comparativ cu trei incidente în 1999), ceea ce a condus la șapte concedieri. Valoarea financiară a incidentelor a fost de 89.000 USD. Oare asta e puțin sau mult pentru cele 130 de țări și cei 90.000 de angajați?

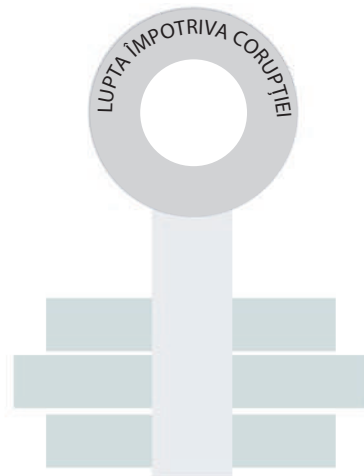
Chiar după curățenia din interiorul companiei, nu este totdeauna ușor să se dovedească societății că nu ești afectat de corupție (...). Azi, după șapte ani de operare în Lituania, putem afirma deschis că este posibil să operăm în această țară în armonie cu principiile integrității și eticii în afaceri. (...) Un exemplu simplu: în 1996-1997, titlurile ziarelor erau pline de știri despre concernul inoperant Mazeikiu nafta și stocul scăzând de benzină din benzinării. Într-o zi, un funcționar public a venit la o benzinărie cu două canistre de 20 litri și a anunțat că va inspecta calitatea benzinei. Ce a făcut directorul stației de benzină? Soluția cea mai simplă ar fi fost să umple canistrele funcționarului și să îi spună să nu inspecteze nimic. Nu ar fi fost nici o problemă nici pentru stația de benzină, nici pentru inspector. Însă directorul benzinăriei a turnat un litru de benzină în canistră (conștient că atâta benzină este suficientă pentru a fi analizată). Apoi, timp de cincisprezece minute a ascultat liniștit amenințările funcționarului supărat că îl va amenda. După incident, Shell Lituania va trebui să plătească amendă pentru calitatea proastă a benzinei? Nu, deloc. Oare a mai vrut funcționarul public să se întoarcă să inspecteze calitatea benzinei? Nicidecum. Dacă operatorul de la benzinărie ar fi ales să umple cele două containere, oare de câte ori s-ar fi întors inspectorul „calității” benzinei? Probabil de mai multe ori.

Un alt exemplu: un inspector de igienă publică a început să inspecteze benzinăria foarte des. Operatorul de la benzinărie

nu înțelegea de ce li se întrerupe munca atât de des, de mai multe ori pe lună. Au aflat că ar fi trebuit să nu mai ofere cafea gratuită. Cu ocazia următoarei vizite, l-am informat politicos pe „inspector” despre prețul cafelei și i-au dat bonul. Următoarea întâmplare este din experiența Grupului Shell. În timp ce construiau o platformă de producție petrolieră într-o țară din Asia, a fost nevoie să importe elicoptere. Importul elicopterelor nu era interzis, deoarece era greu să închiriezi unul. Însă exista o nuanță a regulamentului: trecerea vămii. Înainte de a efectua importul, importatorul trebuia să se înscrie pe o listă de așteptare și să aștepte circa trei luni până să se rezolve toate hârtiile. Au trecut două luni până s-a putut importa elicopterul. O lună de întârziere însemna 2 milioane dolari SUA pierdere. Primele încercări de a se adresa vămii au indicat clar că fără plăți de facilitare a rezolvării problemei, lista de așteptare nu se va scurta. Este practic imposibil să se evalueze cantitatea de bani necesari pentru a pune sistemul în funcțiune. (...) Cum se pot armoniza principiile de afaceri cu rezultatele afacerii? (...)

Shell a ales calea cea dreaptă. Nu s-a uns nici o palmă și importarea elicopterului a durat mult. Toate pierderile au fost reflectate în contabilitate. Însă trebuie să menționăm un detaliu. Shell are o companie în acea țară care este pe jumătate în proprietatea statului. Asta înseamnă că statul împarte profiturile generate de afacere, dar și pierderile cauzate. Când statul a pierdut un milion de dolari, sistemul vămii a fost reformat imediat. După șase luni n-au mai fost cozi la trecerea vămii (...).

După citirea fragmentelor din document, elevii vor efectua sarcina „Cheia luptei împotriva corupției”. Ei completează spațiile goale din cheie identificând măsurile de combatere a corupției utilizate de Shell. Se discută rezultatele muncii și se trag concluzii.

ETICĂ, PSIHLOGIE, RELIGIE

TEMA: FII RESPONSABIL. ASUMĂ-ȚI RESPONSABILITATEA PENTRU TINE ȘI PENTRU ALȚII

AUTOR: Vladas Vaidziulus, profesor de etică la Gimnaziul Radviliskis Vaizgantas

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VI-a

OBIECTIVE:

1. să își dezvolte responsabilitatea pentru propriile acțiuni
2. să participe activ la discuții și să argumenteze opiniile exprimate.

METODE: povestirea, discuții.

SURSE:

- Etika 5-6 klasei. Dėmesys kitiems. – Vilnius: Alma littera, 1997.
- Povestiri de la școală

CONCEPTE CHEIE: în discuțiile cu elevii de clasele a V-a sau a VI-a, termenul „corupție” poate fi înlocuit cu următorii termeni: „abuz”, „recompensă pentru servicii”, „promisiune”, „așteptare”, „intenția de a face pe placul cuiva”.

PROCES

Elevilor li se spune povestirea „Trișatul” (despre copiat la școală, permisiunea de a copia, exersarea presiunii asupra profesorului de a permite copiatul și problemele aferente).

Elevii primesc următoarele întrebări:

- Este bine sau e rău?
- A cui vină este?
- Sunt ambii vinovați?
- Cine e mai vinovat?
- Ce anume i-ar putea pune capăt?
- De ce trișează / copiază elevii?

- De ce li se permite să trișeze / copieze?

Discuția se va concentra pe următoarele chestiuni: beneficii și daune cauzate altora, abuzul celorlalți, rezistența de a fi folosit de alții, consecințele. Ce înseamnă să fii responsabil pentru tine și pentru alții?

TEMA: CONFLICTELE INTERIOARE ALE UNEI PERSONALITĂȚI

AUTOR: Regina Dirginciene, profesor de etică la Liceul Mazeikiai „Venta”

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VIII-a

OBIECTIVE:

1. să se familiarizeze cu conceptul de „conflict interior”
2. să își dezvolte abilitățile de rezolvare a conflictelor interioare
3. să se cunoască pe sine: să cunoască diferite părți ale personalității lor, ale ambițiilor și conflictelor interioare
4. să își examineze atitudinea față de corupție

SURSE:

Dirginčienė R., Saulytė A. Bendravimo etika: mokomoji K. J. Vasiliausko įm., 2003, p. 105-106.

Dirginčienė R., Saulytė A. Bendravimo etika: Šiauliai, K. J. Vasiliausko įm., 2003, p. 78-80.

METODE: prelegerea, discuții, jocul de rol.

PROCES

Elevilor li se prezintă conceptul de „conflict interior”. Din moment ce știu acum ce este acesta, ei discută cum rezolvă conflicte interioare și prezintă sub formă de joc de rol situații în care ar trebui să aleagă o rezolvare a conflictului și să renunțe la alte rezolvări. Elevii trebuie să explice de ce au făcut alegerea respectivă. Sarcina de „combatere a corupției” este suplimentată oferindu-se următoarele situații:

Un copil dorește să călătorească în SUA. Are nevoie de viză. Cele două părți ale conflictului sunt:

- a. se duce la biroul de unde se obține viza, unde are de-a face cu funcționari publici. Respectă regulile dar nu știe dacă va obține viza.
- b. Nu respectă regulile. Mituiește funcționarul public în schimbul garanției că va obține viza.

În caietul de exerciții, copiii efectuează sarcinile 1-3.

CONCLUZII: Această lecție ajută elevii să cunoască părțile personalității lor, chiar și acelea cărora nu le prea acordă atenție sau pe care o ascund.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: prin efectuarea sarcinii legate de „conflictul interior”, elevii învață despre atitudinea lor față de corupție.

TEMA: CUM SĂ SPUNEM „NU”

AUTOR: Regina Dirginciene, profesor de etică la Liceul Mazeikiai „Venta”

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a VIII-a

OBIECTIVE:

1. să explice de ce le vine greu oamenilor să spună „nu”
2. să discute cum se simt oamenii când sunt refuzați
3. să învețe despre sine și despre colegi
4. să își explice propria atitudine față de corupție
5. să își dezvolte abilitatea de a spune „nu” corupției

SURSE:

- Dirginčienė R., Saulytė A. Bendravimo etika: mokomoji knyga 8 klasei. – Šiauliai: K. J. Vasiliausko įm., 2003, p. 80-82.
- Dirginčienė R., Saulytė A. Bendravimo etika: pratybų sąsiuvinis 8 klasei. – Šiauliai: K. J. Vasiliausko įm., 2003, p. 60-62.

METODE: prelegerea, discuții, jocul de rol, fraze eliptice, desenarea, munca în echipă, munca individuală.

PROCES

Scopul prelegerii este să explice elevilor cum să spună „nu”, adică să-și stabilească limitele independenței interne, să fie ei înșiși. Se prezintă situații când este greu pentru oameni să spună „nu”. Li se explică elevilor ce înseamnă o poziționare pe „nu”.

În manual se explică următoarele sarcini: a) poziția „nu”; b) cum să spunem „nu”; c) „Nu, este imposibil”. Sarcina de combatere a corupției „Nu, nu este posibil”, este suplimentată prin prezentarea următoarei situații:

„Vreau să am rezultate bune la lucrarea semestrială la matematică. Nu am abilitățile necesare să obțin rezultate bune.

Înainte de test, îi voi da profesorului un cadou. Nu, este imposibil, asta înseamnă că dau mită.”

Elevii efectuează sarcinile 1-2 din caietul de exerciții. Apoi urmează un test.

CONCLUZII: Această lecție îi învață pe elevi să spună „nu”. La lecție vor vedea dacă acest lucru este ușor de făcut sau nu și ce ar trebui să facem să reușim.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: elevii învață despre atitudinea lor și a altora față de corupție. Învață să spună „nu” corupției.

TEMA: ALEGEREA UNEI PROFESII

AUTOR: Vaiva Vaicekauskiene, specialist în cadrul Departamentului de Monitorizare a Educației din Centrul de Dezvoltare a Învățământului.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasele a IX-X-a

DISCIPLINA: etică, psihologie (de asemenea, poate fi folosită ca activitate extracurriculară)

OBIECTIVE:

să identifice criteriile pe baza cărora alegem o profesie

Să cântărească și să evalueze criteriile de alegere a meseriei

MATERIALE: a se vedea anexele

METODE: reflecție individuală, discuții, dezbateri.

PROCES

O introducere făcută de profesor despre alegerea profesiei și a locului de muncă, ținând cont de mediu, de context.

1. Elevii primesc o listă de criterii pentru alegerea unei meserii și copii ale sarcinilor 1 și 2; după ce termină sarcina 1 individual, elevii discută rezultatele și argumentele lor; după ce elevii efectuează sarcina 2 individual, se rezumă rezultatele, adică: urmărind cifrele pe care elevii le-au trecut pe listă, se calculează câte puncte a primit fiecare opțiune;
2. Se ierarhizează opțiunile; cu cât mai puține puncte, cu atât mai puțin important este criteriul;¹ 3. Rezultatele se discută sub îndrumarea profesorului.
4. Elevii primesc o copie a sarcinii 3. Este o sarcină individuală, dar se poate rezolva în mai multe modalități. De exemplu, elevii pot completa coloana despre abilități în tabelul unui coleg, iar completarea coloanei „Viața are sens când ...” este precedată de exercițiul „Ce face ca viața ta să merite trăită?”
5. „Dezbateri în timpul zborului într-un balon”. Scopul acestei sarcini este să creeze condițiile pentru ca elevii să compare profesiile pe care le-au ales cu cele alese de colegii lor și să argumenteze pentru sau împotriva lor. Elevii aleg o profesie care le place cel mai mult dintre toate și răspund la întrebările:
 - De ce îmi place?
 - Ce beneficii aduce altor persoane și societății?
 Apoi elevii se împart în grupuri de câte 5. Li se cere să își imagineze că zboară într-un balon care e prea aproape de pământ. Balonul poate suporta doar o persoană. Acea va fi persoana care convinge restul elevilor că ea, ca reprezentant al profesiei respective, este cea mai utilă pentru toți. Fiecare elev are la dispoziție patru minute să vorbească, iar apoi supraviețuitorul va fi selectat prin votul colegilor.
6. Tema se poate rezuma de către profesor sau de către elevi. Elevii vor răspunde la următoarele întrebări:
 - a. Ce am învățat despre prieteni?
 - b. Ce am învățat despre mine?

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: atitudinea de sprijinire a corupției este legată de etica muncii care, la rândul ei, e influențată de motivația celor care lucrează. Această temă permite profesorului să primească informații despre planurile de carieră și motivele pentru alegerile elevilor și, dacă e nevoie, aceste planuri sau motive pot fi ajustate de profesor.

¹ Pentru o mai bună imagine a distribuției opiniilor elevilor, profesorul poate pregăti o diagramă cu coloane.

ANEXE

Criterii de alegere a profesiei

Când luăm decizii dificile, vom lua în considerare circumstanțe diverse. Nu toate aceste circumstanțe sunt la fel de importante. De exemplu, când alegem o școală, este bine de știut dacă are profesori buni și, dacă are o cantină care servește gogoși nu este relevant. Cele mai importante circumstanțe pe care le luăm în considerare atunci când decidem se numesc criterii.

Criteriile pot fi motivele care ne determină să luăm o decizie. De exemplu, când suntem întrebați de ce ne place sau nu ne place o persoană, am putea răspunde „pentru că are simțul umorului”, respectiv „pentru că e furioasă tot timpul”. În acest caz, simțul umorului și furia sunt criteriile utilizate pentru a evalua persoanele.

Câteodată criteriile sunt standarde de comparație. De exemplu, în școala B profesorii sunt mai buni decât în școala A la care am mers înainte, dar există o școală C, unde profesorii sunt mai buni decât la școala B. Astfel, dacă am fi evaluat școala B aplicând criteriul „profesori buni”, școala nu ar fi cea mai bună alegere.

Când își proiectează viața și aleg un loc de muncă, oamenii aplică anumite criterii.

Sarcina 1. Pe care din criteriile de mai jos le-ai aplica pentru a alege un loc de muncă? Pe care nu le-ai aplica? De ce?

Am de gând să aleg un loc de muncă:

care îmi place;

unde se angajează personal tânăr și prietenos;

care este bine plătit;

care nu necesită prea multă muncă;

care are pauze de masă lungi și o săptămână de lucru scurtă;

care presupune învățare continuă;

care are un șef prietenos;

care corespunde capacităților mele;

unde biroul e frumos și clădirea arată bine;

care oferă oportunitatea de a câștiga în plus.

Sarcina 2. Ierarhizează criteriile de alegere a locului de muncă în funcție de importanță, de la cele mai importante la cele mai puțin importante.

... să fie oameni care depind de mine;

... să fac ceva bun și util în viață;

... să am respect, recunoaștere și prestigiu;

... să îmi urmez vocația (să fac ceea ce știu să fac cel mai bine);

... să am o viață ușoară și plăcută;

... să urmez tradiția familiei și să le fac pe plac părinților mei;

... să învăț și să devin mai bun;

Altele (notează).....

Te rog să explici în cuvintele tale de ce ai făcut această alegere.

.....
.....

Sarcina 3. Când alegem o profesie sau un loc de muncă, cele mai des folosite criterii sunt: interesul, abilitățile, venitul și sensul. Dacă dorești să aplici aceste criterii, trebuie să afli ce anume este important pentru tine; care sunt abilitățile tale care te califică pentru un loc de muncă; ce așteptări ai față de venit; ce anume dă sens vieții tale.

Mi se pare interesant...	Abilitățile mele cele mai bune...	Vreau să câștig suficient cât să...	Viața are sens când....
.....
.....
.....
.....
.....

Întocmește o listă cu mai multe profesii pe care le-ai alege. Evaluează aceste profesii folosind tabelul de mai jos:

Profesia, locul de muncă	Interesul	Abilitățile	Venitul	Sensul
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ce face ca viața ta să merite trăită?

Exercițiu. Mai jos este o listă de lucruri pentru care merită să trăim. Așează-le în ordinea importanței. Dacă dorești, poți să adaugi la listă.

- ... relații umane;
- ... economiile, căminul, colecțiile;
- ... oportunitatea de a crea, de a inventa;
- ... moștenirea familiei;
- ... oportunitățile de a călători, de a cunoaște, de a descoperi;
- ... să te iubească cineva;
- ... să ai o persoană pe care o iubești;
- ... gloria, faima;
- ... diverse lucruri interesante (computere, mașini, biciclete etc.)
- ... frumusețea lumii;
- ... credința în eternitate.

Tabelul specifică activități și scopuri. Alegeți care sunt scopurile potrivite.

Care din scopurile enumerate sunt ideale?

Sunt ele ideale?

Activități	Scopuri	Activități	Scopuri
1. producția de medicamente	a. frumosul	1. predarea	
2. mâncatul	b. mediul sănătos	2. învățarea	
3. construcțiile	c. concert	3. legislația	
4. arta	d. adevărul	4. munca polițiștilor	
5. sexul	e. sănătatea	5. curtea de justiție	
6. producția pe bandă rulantă	f. saturarea	6. administrația de stat	
7. știința	g. fericirea	7.	
8. repetiția	h. locuința	8.	
9. colectarea gunoiului	i. productivitatea	9.	

TEMA: NEVOI ȘI AMBIȚII

AUTOR: Gražina Grigonienė, profesor de etică la Liceul Elektrėnai "Ažuolynas" secondary school.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasele a VIII - XI-a.

DURATA: două lecții

OBIECTIVE:

1. să identifice diferența dintre nevoi și ambiții.
2. să discute modalitățile de realizare a nevoilor și ambițiilor
3. să analizeze legătura dintre nevoi și ambiții și lipsa de onestitate, precum și posibilitatea de abuz în serviciu etc.

METODE: prelegere, discuții, analiză de situație

PROCES

Într-o prelegere de 10 minute, profesorul prezintă definițiile nevoilor și ambițiilor, caracterizează nevoile și discută posibilele modalități de a ne satisface trebuințele și ambițiile.

Sarcina 1. Elevii întocmesc o listă de 10 lucruri pe care le consideră importante. După ce realizează sarcina, fiecare citește lucrurile pe care le-au notat. Profesorul le notează pe tablă. Elevii vor grupa nevoile și ambițiile în două coloane doferite. Elevii pot avea păreri diferite, pe care vor trebui să le explice.

Întrebări pentru discuție:

1. Care este diferența între nevoi și ambiții?
2. De ce este important să acordăm atenție nevoilor oamenilor?
3. Bani sunt o nevoie (sau o ambiție)?
4. Cum se leagă nevoile și ambițiile de posibile abuzuri în serviciu? Etc.

Profesorul rezumă răspunsurile elevilor, conduce o discuție în cursul căreia analizează legătura între nevoi și ambiții, lipsa de onestitate și posibilitățile de abuz în serviciu.

Sarcina 2. Un “coș” de situații. Elevii vor lucra pe grupuri. Profesorul scrie diferite situații pe bucăți de hârtie și le pune într-un “coș”. Elevii extrag câte o bucată de hârtie și discută în grupuri posibilitățile de soluționare a situației.

De exemplu:

1. Doresc foarte mult să studiez într-o școală prestigioasă dar nu voi fi acceptat pentru că notele mele sunt sub medie. Ce pot să fac? Unde pot să găsec ajutor? Cine mă poate ajuta?
2. Celor mai buni elevi din școala mea li se oferă o călătorie cu vaporul în timpul vacanței de vară. Îmi lipsește doar un

punct pentru a ajunge pe lista celor norocoși. Ce să fac? Oare am vreo șansă să fiu selectat?

3. Am vrut să îi duc pe prietenii mei cu mașina tatălui meu la discotecă. M-a oprit un ofițer de circulație. Nu am carnet de conducere. Oare am vreo șansă să scap nepedepsit? Sau ar trebui să-mi asum răspunderea pentru ce am făcut?

Profesorul poate sugera ca elevii să se gândească la situații asemănătoare și să le discute și analizeze în clasă. La sfârșitul celei de-a doua lecții, profesorul rezumă ideile exprimate de elevi.

TEMA: PERCEPȚIA DESPRE O VIAȚĂ BUNĂ

AUTOR: Gražina Grigonienė, profesor de etică la Liceul "Ažuolynas".

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasele a IX-X-a.

DURATA: două lecții.

OBIECTIVE:

1. să identifice diferența între "viață" și "viață bună";
2. să discute principiile și normele unei vieți bune;
3. să analizeze modalitățile în care îmbunătățirea condițiilor sociale duce la o mai bună calitate a vieții.;
4. să formuleze definiția conceptului „viață bună”.

METODE: discuții, analiză

PROCES

1. Ca temă de casă, elevii au avut de scris o compunere „Cum mi-ar plăcea să trăiesc” sau „Viața mea peste 20 de ani”. Profesorul cere mai multor elevi să citească eseul pe care l-au scris și ceilalți elevi analizează ideile scrise de colegi.

2. Profesorul citește ideile aparținând lui Baltrus Dagilis (nume real K. Lekeckas): „Omul este comparabil cu un pom, care poate crește singur dar fără grijă va da fructe acre sau amare. Pentru a da fructe dulci, trebuie să plantezi pomul, să-l cureți, să-l sprijini de un par, să-l legi să crească drept, să-l uzi ...” Profesorul explică mesajul cheie al acestei idei.

Sarcina 1. Fiecare elev va trebui să deseneze zece lucruri pe o coală de hârtie. Apoi vor trebui să taie cele trei lucruri

pe care le consideră cel mai puțin importante, păstrând șapte lucruri astfel. După o perioadă de gândire atentă, vor trebui să taie alte trei lucruri, până când vor rămâne cu doar un lucru, pe care îl consideră cel mai important. Elevii arată colegilor desenul cu care au rămas.

Această sarcină îi va ajuta pe elevi să se cunoască mai bine și să înțeleagă mai bine și pe alții. După aceasta, elevii vor discuta despre modalități de atingere a scopurilor și dacă scopul scuză mijloacele.

Profesorul va rezuma ideile exprimate de elevi.

Sarcina 2. Profesorul oferă elevilor o listă cu lucruri pe care adulții le apreciază cel mai adesea, incluzând următoarele categorii:

- o grădiniță bună pentru copilul lor, sau o bonă
- o școală prestigioasă
- o profesie bună
- legături, relații bune
- un apartament bun
- o mașină bună, economicoasă (la listă se pot adăuga mai multe)

Urmează o discuție. De ce sunt aceste lucruri importante, apreciate?

Apoi elevii spun ce-și doresc ei, la ce aspiră, cum pot avea acele lucruri și ce măsuri pot lua pentru a le obține.

Profesorul ajută elevii să-și formuleze percepția proprie despre o viață bună.

Sarcina 3. Profesorul le dă elevilor o listă de proverbe și expresii pentru a afla cum le înțeleg. De exemplu: „O mână spală pe alta”, „a unge mâna cuiva”, „buturuga mică răstoarnă carul mare”, „cine se aseamănă se adună” etc.

Încet, profesorul dirijează discuția spre combaterea corupției și ascultă opiniile elevilor, implicându-i în discuție.

TEMA: ALTRUISM. EGOISM

AUTOR: Gražina Grigonienė, profesor de etică la Liceul Elektrėnai “Ažuolynas”

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasele a IX-X-a

DURATA: o lecție.

OBIECTIVE:

1. să analizeze conceptele de „egoism” și „altruism”
2. să grupezze caracteristicile unui egoist și cele ale unui altruist
3. să examineze obstacolele în calea altruismului
4. să își dezvolte atitudini altruiste

METODE: lucru în perechi, realizarea unei „rețele”.

PROCES

Profesorul descrie conceptele de „egoism” și „altruism” și enumeră cele mai de seamă personalități altruiste din viața culturală lituaniană, cum ar fi Simonas Daukantas (un istoric lituanian foarte muncitor), Kazimieras Būga (care uitând de sine s-a dedicat păstrării limbii naționale), Marija Pečkauskaitė-Šatrijos Ragana (protectoare a copiilor orfani, educatoare, promotoare a moralității) și altele. Profesorul va sublinia faptul că este un lucru nobil să ajuți alți oameni, dar altruismul nu trebuie exagerat, deoarece caritatea nelimitată sau ne-echilibrată poate fi exploatată de paraziți.

Elevii își formează o opinie despre faptul că egoismul provine din instinctul de supraviețuire și că viața oamenilor nu este sigură, de aceea oamenii înșiși sunt responsabili pentru a-și asigura condițiile de siguranță. Profesorul explică faptul că urmând principiile morale, preocuparea de sine a persoanelor și dorința lor de a câștiga bani și de a avea o viață mai bună este normală. Însă problemele apar atunci când oamenii încalcă legea și nu reușesc să găsească echilibrul potrivit între ei și semenii.

Sarcina 1. Realizarea unei „rețele”. În perechi, elevii vor nota două cuvinte, „egoist” și „altruist”, în mijlocul unei foi de hârtie, apoi vor scrie concepte înrudite cu acestea și le vor lega cu linii. Apoi pe desen vor căuta legături între diferitele concepte și se vor gândi la felul în care pot fi relaționate. Astfel vor realiza o „rețea”. Fiecare pereche prezintă colegilor rețeaua pe care au desenat-o. Apoi se va realiza o rețea comună pe tablă.

Elevii grupează și compară caracteristicile altruistului cu cele ale egoistului. Elevilor li se pot prezenta situații care să clarifice dacă funcționarii / oficialii publici sunt egoiști sau altruști.

Întrebări care să ghideze discuția:

1. Părinții se sacrifică pentru a oferi copiilor lor bunăstare, dar copiii devin nerecunoscători, dependenți și egoiști. De ce?
2. De ce este important în ziua de azi ca fiecare persoană să se perceapă ca reprezentanți ai umanității, ca cetățeni globali care se angajează în acțiuni care să protejeze interesele tuturor oamenilor?

Profesorul rezumă ideile exprimate de elevi.

Sarcina 2. Elevii scriu definiții proprii ale cuvintelor „altruism” și „egoism”. Cele mai bune definiții sunt alese și trecute pe tablă.

TEMA: ECHITATE, DREPTATE

AUTOR: Jurgita Valuntonienė, pedagog social și profesor de etică la Gimnaziul Pasvalys Petras Vileišis

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

OBIECTIVE:

1. să analizeze conceptul de echitate ca o valoare morală
2. să discute principiile echității
3. să examineze schimbările conceptului din timpul Egiptului antic și până în prezent

METODE: comparația, analiza, lucrul în grup, lucrul cu surse de informație.

PROCES

1. Clasa discută conceptul moral al echității.
2. Clasa discută despre aspirația către echitate ca o caracteristică a oamenilor.
3. Clasa își amintește despre simbolul echității (dreptății), Themis.
4. Cum se evaluează faptele ilegale ale unora? Cum se numesc acțiunile ilicite ale funcționarilor publici? Ce este corupția și cum se manifestă ea?
5. Elevii joacă „Piatra aruncată în lac” sau „Lanțul de cuvinte”. Un cuvânt care vine în mintea unui elev sau un cuvânt ales special conduce la asocieri mentale (imagini, amintiri, vise). Profesorul sugerează grupului să realizeze un tren lung de cuvinte, în care fiecare vagon reprezintă un cuvânt separat. Cuvintele, ca vagoanele, trebuie să fie legate.

Jocul „Lanțul de cuvinte”

Profesorul scrie cuvântul care va forma primul vagon, întrebând „Ce / cum este corupția?” (plasând cuvântul „corupție” pe locul primului vagon).

Membrii grupului vor spune „murdar”, „fixați pe bani”, „necinstit” (astfel pot fi plasate trei vagoane).

Profesorul întreabă: Ce altceva poate fi murdar?

Elevii: mintea, mâinile, cuvintele

Profesor: Cum altfel poate fi un cuvânt? (se leagă de ultimul cuvânt)

Elevii: lung, prietenos, solemn...

Exercițiul se termină când grupul nu mai poate adăuga cuvinte sau când obosec. Vagoanele pot fi de diferite culori. Se pot folosi cuburi de diferite culori. Fiecare grup de elevi poate avea o altă culoare. La sfârșitul jocului, elevii numără toate ideile exprimate.

Jocul „Fantezii binare”

Cărțile de joc se așează pe masă cu fața în jos. Teancul conține diferite imagini cu articole de îmbrăcăminte, animale, piese de mobilier și alte imagini sau desene. Câte un reprezentant al fiecărui grup este invitat să tragă o carte și să o arate și celorlalți. Profesorul le cere elevilor să lege diferite cuvinte de imaginea prezentată pe carte. Când elevii se gândesc la cuvinte potrivite, de exemplu, bani și închisoare, li se poate cere să se gândească la o povestire. Enunțul „Persoana care a luat bani ilegal a ajuns la închisoare” poate fi transformat într-o povestire.

Profesorul poate sugera ideea că această persoană a fost coruptă și că închisoarea este forma de pedepsire.

Elevii aleg orice combinații de cuvinte și își creează propria povestire. Profesorul încurajează elevii, în perechi sau în grupuri, să ilustreze povestirea pe care au scris-o.

Jocul „Fantezii polinomiale”

Pe masă se așează un teanc de cărți cu fața în jos. Profesorul adresează întrebări, iar jucătorii, pe rând, întorc cărțile și răspund la întrebări: „Ce reprezintă imaginea?”, „Unde se putea întâmpla asta?”, „Ce s-a făcut?”, „Ce au spus oamenii?”, „Cum s-a încheiat?” etc.

La sfârșitul jocului, se propune grupului să scrie o povestire.

6. La sfârșitul lecției, elevii răspund la următoarele întrebări:

- Echitatea este compatibilă cu corupția?
- Echitatea este o valoare în lumea de azi?

TEMA: BANII

AUTOR: Jurgita Valuntonienė, pedagog social și profesor de etică la Gimnaziul Pasvalys Petras Vileišis.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a

OBIECTIVE:

1. să analizeze comportamente care se califică drept morale, amurale și imorale.
2. să discute aspectul etic al afacerilor.
3. să discute daunele cauzate societății de corupție.

METODE: comparația, analiza, lucrul pe grupuri, lucrul cu surse de informații

PROCES

1. se discută principiile comportamentului moral
2. se discută conceptele de amoralitate și imoralitate.
3. Poate o persoană să se simtă în siguranță într-un stat instabil?
4. Cum se percep acțiunile ilegale ale unor persoane? Cum se numesc acțiunile ilegale ale funcționarilor publici? Ce este corupția și cum se manifestă ea? Este moral să fii corupt?

Elevii se împart în grupuri de câte 5; se gândesc și scriu următoarele:

- într-un cerc interior, vor trece cinci caracteristici care descriu moralitatea;
- în cercul exterior, se vor trece cinci caracteristici care se leagă de amoralitate;
- dacă nu se pot hotărî unde să treacă anumite caracteristici, li se recomandă să le treacă între cele două cercuri.

Se compară produsele grupurilor. Se trece pe tablă o listă comună. Dacă apar dezacorduri despre plasarea unor cuvinte, se va purta o discuție pentru a clarifica poziția. Elevii vor prezenta argumentele lor pentru sau împotriva plasării vreunui cuvânt într-un anumit loc.

1. Fiecare elev din clasă va realiza o „punte” de cuvinte. Fiecare va spune un adjectiv sau un substantiv pe care îl asociază cu corupția. Elevii cad de acord asupra locului unde să plaseze cuvântul pe „punte”. După o discuție scurtă, se consemnează cuvintele.

2. La sfârșitul lecției, toți elevii răspund la întrebările:

- Moralitatea este compatibilă cu corupția?
 - Moralitatea și competiția sunt compatibile?
-

TEMA: SCOPUL ȘI MIJLOACELE

AUTOR: Violeta Vaitkevičienė, profesor de etică la Liceul "Atžalyno".

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

OBIECTIVE:

1. să își recapituleze cunoștințele despre corupție
2. să își consolideze comportamentul moral
3. să explice legătura dintre comportament și consecințe
4. să dezvolte abilitățile de gândire critică

REZULTATE AȘTEPTATE:

1. elevii vor putea să recunoască cazuri de corupție în societate
2. vor ști cum să coopereze
3. vor învăța cum să ia decizii
4. vor înțelege legătura între cauză și efect

METODE: o hartă a modalităților alternative, discuții

MATERIALE: profesorul va oferi grupurilor de elevi diverse situații și le va explica conceptul de „obstacol”. După ce elevii parcurg sarcina, li se vor da întrebări care să le ghideze discuțiile, o coală de hârtie și carioci.

PROCES

Elevii sunt împărțiți în grupuri mici de patru sau cinci. Li se dă situația, personajul principal și scopul la care aspiră.

Elevilor li se cere să gândească căi alternative spre realizarea scopului și obstacole posibile pentru fiecare cale pe care personajul principal al poveștii să o alege. Li se cere să explice cum pot fi depășite aceste obstacole.

Situații

O persoană merge la medic pentru că o doare genunchele. După ce o examinează, medicul îi spune că genunchele trebuie operat. Pacientul este de acord să fie operat. Medicul îi spune că sunt alți 73 de pacienți care așteaptă să fie operați. În cel mai bun caz, poate fi operat peste șase luni dacă dorește ca operația să fie suportată de fondul de asigurări medicale. Dacă însă pacientul este de acord să plătească singur operația (care costă 4.000-5.000 RON), nu va trebui să aștepte. Pacientul spune că nu are suma de bani necesară. Dacă ar fi să aștepte șase luni, problema la genunchi s-ar putea agrava.

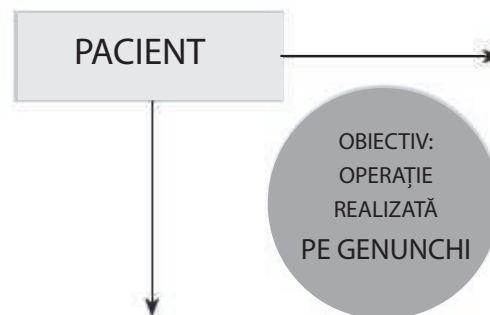
Ce ar putea face pacientul pentru a se opera genunchiul mai devreme? Încercați să identificați cel puțin două modalități de a rezolva situația (a se vedea anexa mai jos).

Întrebări de ghidare a discuției:

1. Cine sunt pacienții în această situație?
2. Este acesta un caz de lipsă de onestitate?
3. S-a cauzat vreo daună cuiva?
4. A avut cineva de câștigat din acest caz?
5. Pacientul a avut dreptate să-și urmărească scopul (însănătoșirea)?
6. Puteți justifica comportamentul personajelor din situație?
7. Dacă statul ar percepe o taxă în plus pentru a trata persoanele cu boli grave, s-ar schimba situația?
8. Cum se simt pacienții în astfel de situații?

ANEXĂ

Obstacolul este obiectul sau instituția pe care pacientul trebuie să le depășească.

TEMA: ATITUDINILE. LEGĂTURA DINTRE ATITUDINI ȘI COMPORTAMENT

AUTOR: Jurate Blinstrubaite, profesor de psihologie la Liceul Kedainiai „Atzalynas”; Violeta Vaitkeviciene, profesor de etică la Liceul Kedainiai „Atzalynas”.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a

OBIECTIVE:

1. să explice conceptul „atitudine” și componentele sale;
2. să explice relația de cauzalitate dintre atitudini și comportament.

MATERIALE:

- Gailienė D. ir kt. Asmenybės ir bendravimo psichologija: vadovėlis 11–12 klasėms. – Vilnius: Tyto alba, 2002, p. 176–179.
- Diagrama “Componentele atitudinii”.

METODE: explicația profesorului, activitate în grupuri, discuția

PROCES

1. Profesorul oferă definiția „atitudinilor” și menționează componentele sale. Atitudinea este compusă din convingeri și sentimente care determină o persoană să reacționeze la anumite lucruri, oameni sau evenimente într-un anumit mod.

Componentele atitudinii

Cunoștințe	Reacții afective	Comportament
Acestea sunt convingeri sau opinii pe care le avem despre anumite persoane sau lucruri. Acestea ne ajută să decidem ce e bine, ce ne place.	Acestea includ emoții plăcute sau neplăcute asociate cu convingerile. Ele adaugă o dimensiunea sentimentală la o atitudine și determină acțiunile pe care le întreprindem.	Acțiuni care determină reacțiile oamenilor în concordanță cu convingerile și experiențele lor.

2. Pe baza diagramei „Componentele atitudinii”, profesorul examinează exemplul:

„Lui Ștefan îi place să-și petreacă vacanța la mare, dar a moștenit un teren în Dobrogea de Nord, care nu seamănă deloc cu stațiunea lui preferată de la mare. Ștefan se gândește că Alex, care lucrează la sistematizare, nu este o persoană foarte cinstită sau morală (cunoștințe). În această situație Ștefan este disperat (reacție afectivă) deoarece nu își poate cumpăra teren pe malul mării. Este foarte probabil că Ștefan îl va mitui pe Alex (comportament) ca acesta să-i transfere terenul moștenit pe malul mării.”

3. Pe baza exemplului de mai sus, elevii se gândesc la situații asemănătoare din experiența lor.

4. După aceasta, elevii identifică legăturile dintre atitudini și comportament după cum urmează:

OPȚIUNEA I

ATITUDINE

Motiv pentru comportament

COMPORTAMENT

OPȚIUNEA II

COMPORTAMENT

Motiv pentru atitudine

ATITUDINE

OPȚIUNEA III

ATITUDINE

O relație de determinare reciprocă

COMPORTAMENT

5. Elevii se împart în trei grupuri în funcție de opțiunea aleasă (metoda colțurile). Grupurile discută alegerea lor. Fiecare grup își prezintă argumentele. Acei elevi care își schimbă opinia pot să se mute la grupul cu care sunt de acord.
6. Profesorul rezumă discuțiile de grup și scoate în evidență faptul că atitudinea și comportamentul se influențează reciproc.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: Când elevii învață despre atitudine și componentele sale ei înțeleg că atitudinile și comportamentul corupt sunt strâns legate și motivele pentru care oamenii acționează ilegal.

TEMA: OBLIGAȚIILE ȘI ANGAJAMENTELE. ROLURILE SOCIALE

AUTOR: Ruta Lukosiene, profesor de psihologie la Gimnaziul „Vaivorykste”.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a XI-XII-a

OBIECTIVE:

1. să explice că un rol social și un conflict între diferite roluri sociale poate cauza corupție
2. să ia decizii corecte în acceptarea rolurilor prioritare în situații în care poate apărea corupția.

METODE: dezbateră (prezentarea argumentelor în favoarea și împotriva unor aspecte), analiza.

SURSA:

Gailienė D. ir kt. Asmenybės ir bendravimo psichologija: vadovėlis 11–12 klasėms. – Vilnius: Tyto alba, 2002, p. 188-193.

PROCES

Lección „Rolurile sociale” se va realiza conform manualului; se vor folosi însă exemple diferite.

1. În descrierea rolurilor sociale se va prezenta următorul exemplu: „Imaginați-vă un medic altruist, care se sacrifică deseori, care este și un tată responsabil, cap de familie, cel care asigură veniturile familiei.”
2. În timpul discuțiilor despre diferitele roluri sociale (biologice, de familie, profesionale, de vârstă etc.) elevilor li se reamintește că rolul (profesional) al medicilor este să respecte jurământul lui Hipocrate, adică să ajute oamenii în orice condiții și în toate situațiile.
3. În ceea ce privește importanța rolurilor, ele pot fi primare și secundare. De exemplu, dacă medicul consideră că rolul de tată este mai important decât cel profesional, acest lucru poate influența felul în care își va îndeplini rolul. Toți medicii tratează oamenii, dar sunt unii care o fac mai altruist și alții care o fac calculat.
4. Discutând despre conflictul dintre rolurile sociale, elevii vor discuta ce se întâmplă, de exemplu, când rolul unui medic intră în contradicție cu rolul de tată care se sacrifică pentru familia sa. De exemplu, fiul medicului dorește să studieze în străinătate, dar medicul nu câștigă suficient pentru a acoperi aceste cheltuieli. Însă fiul este foarte talentat la artă și această educație pe care și-o dorește se oferă doar în Franța. Aceste studii sunt scumpe. O decizie cheie pe care trebuie să o ia medicul se referă la viitorul copilului său. Fie că se va fructifica talentul copilului și acesta își va realiza dorința, sau va trebui să aleagă o meserie mai puțin atrăgătoare pentru el și,

ca urmare, se va simți mai puțin fericit, mai puțin realizat. Medicul ar putea accepta o mită și ar putea folosi banii pentru a plăti educația fiului său. Dar ce se va întâmpla cu jurământului lui Hipocrate și dedicația față de pacienții săi?

5. Profesorul propune o discuție. Clasa se împarte în două grupuri. Un grup va găsi argumente în sprijinul afirmației „Medicul ar trebui să ceară mită.” Celălalt grup va argumenta cealaltă poziție: „Medicul nu ar trebui să ceară mită.”
6. Grupurile își vor prezenta argumentele pe rând, apoi se vor număra argumentele fiecărui grup pentru a vedea care opinie e mai puternic susținută.
7. Clasa discută daunele în fiecare situație și decide care daune sunt mai mari.
8. Clasa discută cum s-ar simți dacă ar fi în locul fiului și al pacienților.
9. Clasa discută relațiile dintre rolul social și personalitate. Este important ca în timp ce joacă diferite roluri, oamenii să își poată menține identitatea și să știe cine sunt și care sunt valorile lor. Dacă apare un conflict între roluri, nu vor avea greutate în a decide cum să se comporte deoarece oamenii maturi și responsabili sunt ghidați de cauze nobile și de valori autentice. În timpul discutării exemplului, profesorul poate menționa că este încă neclar cum va privi fiul, când va crește, fapta tatălui său de a fi acceptat mita. Oare tatăl dă exemplu bun fiului său?

DISCUȚII: INTRAREA PE POARTĂ

AUTOR: Ilma Agajan, profesor de etică la Gimnaziul „Vaivorykste”.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasele a XI-XII-a.

OBIECTIVE: să explice legătura între corupție și rezistența la acțiuni sau la acceptarea unor situații.

SURSE:

Baranova J. Etika: filosofijakaipraktika.– Vilnius:Tytoalba,2002.

Sodeika T., Baranova J. Filosofija:vadovėlis 11–12 klasėms.–Vilnius: Tyto alba, 2002.

METODE: analiza textului, discuții.

PROCES:

1. Elevii primesc textul lui Kafka, „În fața legii” (Sodeika T., Baranova J. Filosofija:vadovėlis 11–12 klasėms.–Vilnius: Tytoalba, 2002, p.125).
 2. Elevii notează ideile cheie și comentariile pe care le au pe marginea textului.
 3. Profesorul adresează întrebarea: „Ce s-a întâmplat cu omul?”
 4. Întrebări care să ghideze discuția:
 - a. De ce nu a trecut omul prin poartă? De ce se teme?
 - b. Ce ar fi găsit dacă ar fi îndrăznit să ignore interdicția și ar fi trecut prin poartă?
 - c. Dacă ar fi trecut prin poartă fără să ceară permisiunea portarului, ar fi încercat portarul să-l oprească?
 - d. Ce ne poate opri dacă trecem prin propria noastră poartă?
 - e. Cum interpretați cuvintele portarului: „Îți iau asta doar ca să nu te gândești că ai omis ceva.”
 - f. Oare omul ar intra prin propria poartă?
 - g. Imaginați-vă în locul omului. Cum v-ați comporta?
 5. Profesorul rezumă ideile exprimate de elevi și atrage atenția acestora asupra faptului că în societatea noastră multe fenomene negative se leagă de rezistența noastră la acțiune, de faptul că tăcem. Schimbările se realizează și noile tradiții se formează prin pași mici, cu alte cuvinte, să începem cu noi înșine sau „să trecem prin propria poartă”.
-

DISCUȚII – MASĂ ROTUNDĂ: ELEVII ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

AUTORI: Edita Galinatyte, profesor de istorie și de metodică la Liceul Panevezys nr. 9, Antanas Kumza, profesor de etică și de metodică la Liceul Panevezys nr. 9.

OBIECTIVE:

- Să dezvolte o atitudine responsabilă și de activism civic
- Să distingă între corupție și alte fenomene negative
- Să evalueze situații din perspectiva corupției.

METODE: analiza unor situații, discuții.

PROCES:

Elevii citesc situația descrisă și le identifică pe cele care conțin acte de corupție. Vor explica de ce consideră că acelea sunt acte de corupție.

Situații:

Firma „Viitor strălucit” participă la licitația pentru construirea unei școli. Firma oferă telefoane mobile membrilor comisiei pentru a „facilita” comunicarea în timpul sesiunilor de lucru ale comisiei, după cum explică un reprezentant al firmei.

Pentru că i-a tratat fiul foarte grav bolnav, Dna. Oana Z. i-a dat medicului un buchet de trandafiri din propria ei grădină.

Diana S. a căzut de acord cu firma „Care” că dacă aceasta îi finanțează campania electorală pentru consiliul județean, ea va ajuta firma să obțină toate contractele de construcții din regiune.

O persoană oficială folosește mașina de serviciu și combustibilul pentru propriile sale nevoi.

O persoană are nevoie de ajutorul unui departament al guvernului. Funcționarul public târăgănează lucrurile intenționat. Persoana oferă funcționarului bani (500-1000 lei) pentru a grăbi procesul și pentru a răsplăti funcționarul.

O persoană oficială întârzie la serviciu și pleacă de la serviciu mai devreme; în timpul orelor de lucru oficiale el se ocupă de chestiuni personale.

Imaginați-vă că un medic radiografiază o persoană coruptă. Ce credeți că se va vedea pe radiografie? Desenați. Specificați 3-5 caracteristici ale unei persoane oficiale corupte.

Oferiți cât mai multe răspunsuri la întrebarea: de ce credeți că este ilegală corupția?

Desenați un pescar care se luptă cu corupția. Gândiți-vă, apoi enumerați măsurile pe care pescarul le-ar putea lua pentru a elimina corupția.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI:

1. elevii au primit informații noi despre corupție
2. elevii și-au exprimat poziția față de corupție într-un mod activ
3. elevii au învățat să evalueze diferite aspecte negative ale vieții publice.

TEMA: EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

AUTOR: Daiva Kuprioniene, profesor grad I e religie și etică la Liceul Anyksciai Antanas Baranauskas.

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a V-a

DISCIPLINA: religie

OBIECTIVE:

- să își dezvolte abilitatea de a lucra în echipă și de a lua decizii în comun
- să își dezvolte abilitatea de a discuta și a prezenta argumente
- să își dezvolte gândirea creativă

METODE: activitate în grup, redactarea unui text formal, joc de rol

MATERIALE: Biblia, bilete cu nume de familie, hârtie de scris, carioci, alte materiale didactice

PROCES:

1. Clasa citește povestirea lui Bruno Ferrero „O familie de arici”;

“Când a venit vara, familia de arici s-au stabilit în pădure. Zilele erau călduroase și aricii se jucau voioși în umbra copacilor din pădure.

Mergeau la plimbare prin pădure, se jucau de-a v-ați ascunselea, printre flori, prindeau muște, alergau nebunește pentru a-și căuta de mâncare. Noaptea, dormeau pașnic în locuința lor.

Într-o zi au văzut că vine toamna. Frunzele începeau să cadă. Aricii s-au gândit la un joc nou: să se joace cu frunzele care cădeau. Dar vremea se răcea din ce în ce mai mult. Pe râu se lăsa un strat subțire de gheață. Frunzele erau acoperite de gheață. Aricii tremurau de frig și nu puteau să adoarmă noaptea. Într-o seară s-au gândit să se încălzească adunându-se laolaltă și ținându-și cald unul altuia, dar n-au reușit pentru că s-au speriat de spinii care îi acopereau care le înțepau nările și piciorușele.

Au încercat din nou și din nou, dar nicicum nu au reușit să se încălzească. Au fost nevoiți să găsească o altă modalitate să se încălzească: păsările și iepurașii reușeau să se încălzească adunându-se la un loc. Așa că aricii au încercat să își retragă spinii. La început a fost greu dar după mai multe încercări au reușit, fără să se rănească unii pe alții. Nu se mai temeau de vântul rece care sufla și au reușit să se încălzească și să adoarmă în căldură.”

Sarcină: elevii sunt împărțiți pe echipe în funcție de culoarea bilețelilor pe care le primesc.

Fiecare echipă va pregăti zece reguli pentru conviețuire pașnică.

Când timpul alocat a expirat, elevii își prezintă regulile. Se notează regulile propuse.

Iată câteva reguli posibile:

- a. Cum blândețea ne face viața mai luminoasă, merită să aspirăm la ea în fiecare zi.
- b. Trebuie să vorbim unii cu alții în fiecare zi.
- c. Trebuie să ne respectăm: niciodată să nu pășim pe prag fără să ne ștergem pe talpă.
- d. Să ne iertăm.
- e. Să descoperim atributele bune ale oamenilor chiar și atunci când încearcă să le ascundă.
- f. Să nu ne temem de diferențe: doar cei care sunt indiferenți nu se ceartă.
- g. Să fim politicoși. Manierele proaste rănesc dragostea.

- h. Să nu lăsăm micile detalii să ne supere.
- i. Să nu uităm să râdem: râsul ne dă viață și ne ajută să rezistăm necazurilor.

2. Profesorul citește un pasaj din Noul Testament. Sf. Marc 12: 38-44.

Întrebări:

1. Oare putem să ne sacrificăm pe noi înșine pentru dragostea celorlalți?
2. Oare este greu să ne retragem „spinii”?

Mesajul cheie este formulat în matei 7: 12: „Ceea ce te aștepți ca alții să facă pentru tine să faci și tu pentru ei.”

3. Echipele scriu o scrisoare oficială/formală către o persoană oficială cerând să le aloce computere la școală:

- Grup 1: stil umil;
- Grup 2: stil informal (ca și cum ar scrie o scrisoare unui prieten);
- Grup 3: stil oficial, solicitare oficială;
- Grup 4: stil formal.

4. Joc de rol

- Grupurile 1 și 3: „Se strică o mașină pe drum. Șoferul nu este o persoană foarte plăcută.”
- Grup 1: Joacă scena arătând că este posibil să oferi ajutor unei persoane care nu are o înfățișare foarte plăcută fără nici o răsplată.
- Grup 3: Joacă scena arătând că vor ajuta șoferul dacă îi plătește pentru timpul pierdut.
- Grupurile 2 și 4: “O femeie foarte bolnavă, pe jumătate surdă, trăiește cu familia fiului ei.”
- Grup 2: Joacă o scenă cu un sfârșit fericit.
- Grup 4: Joacă o scenă cu un sfârșit nefericit.

5. Jocul “Concertul de jazz”

Obiectiv: Ascultați-vă unii pe alții și găsiți armonie în grup. Fiecare grup realizează un scurt concert folosind materiale didactice, rechizite: stilouri, penare, cărți, ghiozdane, caiete, mape.

Gând de încheiere: Cine este cel mai frumos și mai modern? Cel care se îmbracă în hainele bunătății și simplității.

CE CREDE UN PROFESOR DE PSIHOLOGIE, REDA MASELSKIENĖ, DE LA GIMNAZIUL RADVILIŠKIS VAIŽGANTAS DESPRE EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI LA LECȚIILE DE PSIHOLOGIE

Putem discuta despre corupție cu elevii în timp ce predăm următoarele teme:

- Percepția socială: atitudini și stereotipuri;
- Relații sociale: roluri sociale și jocuri psihologice;
- Sănătatea psihică: trebuințele umane și motivele (folosind manualul Gailienė D. ir kt. Asmenybės ir bendravimo psichologija: vadovėlis 11–12 klasėms. – Vilnius: Tyto alba, 2002 sau pregătind un curs de psihologie prin care să acoperim mai multe teme).

ATITUDINILE ȘI CORUPȚIA

În timp ce discutăm despre originea atitudinilor, putem aborda cazuri de corupție experimentate de elevi sau de părinții lor. De exemplu, un elev nu a respectat regulile școlii și i se sugerează că ar trebui să se mute la altă școală, dar părinții se împotrivesc pentru că școala este una prestigioasă. Părinții fac toate eforturile pentru a-și menține copilul la școala respectivă. Caută „relații” care ar putea să le „netezească” calea spre direcțiune sau spre alte persoane influente.

Se analizează acest caz sau un altul, urmărind componentele atitudinii: cunoștințele, reacțiile afective și comportamentul.

STEREOTIPURILE ȘI CORUPȚIA

Stereotipuri: „Bărbații sunt șoferi mai buni.” „Oamenii de afaceri și bancherii te trag pe sfoară.” „Medicii pot fi mituiți.” etc.

În timpul discutării originii, rolului și schimbărilor stereotipurilor, se discută și despre corupție.

ROLURILE SOCIALE ȘI CORUPȚIA

În timpul parcurgerii temei „Rolurile sociale și relațiile personale”, se pot discuta diverse cazuri. De exemplu, o persoană timidă, calmă, pașnică și cinstită devine director. Poziția îi schimbă principiile și chiar atitudinea, ceea ce acesta găsește inacceptabil. Pentru a trăi conform noilor așteptări, de exemplu, pentru a accepta mită sau altele asemănătoare, el trebuie să se transforme într-o persoană de care nu-i place deoarece aceste trăsături contrazic personalitatea sa, natura și idealurile sale. Însă dacă refuză să facă compromisuri, echipa lui va avea de suferit.

TREBUIŢELE UMANE ȘI MOTIVELE

În timpul parcurgerii acestei teme, se pot aborda consecințele corupției și impactul acestora asupra noastră. Urcând pe scara ierarhică a trebuințelor, se pot trece în revistă cele mai variate teme legate de corupție.

Jocul "Ghemul corupției".

Jocul se desfășoară în jurul unei mese cu un ghem, care trece din mână în mână. Ca și în alte discuții, și aceasta ar trebui să urmeze regulile care se anunță la început. Președintele discuției ia ghemul și începe să discute despre corupție:

"Credeti că e posibil să trăiești curat, fără să fii corupt, în ziua de azi?" Cei care doresc să vorbească trebuie să ia ghemul și să își exprime opinia despre subiect. Ghemul călătorește din mână în mână și toți care au ceva de adăugat îl iau în mână. După încheierea discuției, se formulează concluziile.

Se pot folosi și două ghemuri de diferite culori pentru atitudini pozitive și negative față de tema discuției. La sfârșitul discuției se numără exprimările în favoarea și împotriva subiectului. Se face un rezumat.

JOCUL „PĂTRATUL SENTIMENTELOR”

Fiecare copil primește o bucată de hârtie care este parte a unui pătrat mai mare tăiat în bucățele. Pe bucata de hârtie își vor nota sentimentele pe care le au atunci când se găsesc față în față cu un act de corupție. Când toți au terminat sarcina, așează bucățile de hârtie laolaltă într-un pătrat mare, pătratul sentimentelor.

Această activitate este urmată de o discuție și concluzii. Se pot folosi două culori pentru a exprima diferite atitudinile pozitive și negative. La sfârșitul jocului jucătorii vor vedea care culoare predomină în pătrat. Se organizează o discuție finală pentru concluzii.

MODALITĂȚI DE REALIZARE A PROGRAMELOR DE EDUCAȚIE ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI ÎN CADRUL DIVERSELOR DISCIPLINE ȘCOLARE ÎN ROMÂNIA

SOCIOLOGIE

TEMA: PROBLEME SOCIALE. CORUPȚIA

AUTOR: Constanța Stăncescu, Colegiul Tehnic Energetic Cluj-Napoca

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

OBIECTIVE:

1. să se familiarizeze cu fapte, fenomene și procese care determină conflicte sociale;
2. să se familiarizeze cu sensurile și semnificațiile termenului de corupție
3. să explice conceptul de corupție ca relație de complicitate între persoana care corupe și persoana care se lasă coruptă

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Transparency International Romania.: <http://transparency.org.ro>
- P. Stroebel, „De la sărăcie la excludere: societate salariată sau societate a drepturilor omului”.
- Materiale din manualul de sociologie, documente

METODE: cadranele, expunerea, explicația, eseul de 5 minute.

DEFASURAREA LECȚIEI

CADRANELE

Aplicație:

- Profesorul se adresează clasei de elevi cu următoarea introducere “vreau să vă prezint o poveste care mie imi place foarte mult”
- Profesorul anunță elevii ca înainte se va realiza un exercițiu pe baza unor termeni dați în avans: **adeverință, indemnizație, șomaj, procedură, bomboane, cucoană, situație**
- Profesorul îi invită pe elevi să scrie o poveste plecând de la acești termeni, și îi roaga sa-i utilizeze strict în aceasta ordine. “Povestea o veți scrie individual, în timp de **3 minute**”
- Elevii sunt invitați să citească povestea la care s-au gândit, perechii lor.
- Profesorul întreabă “cine dorește sa ne spună la ce poveste s-a gândit?”. Apoi,. “Cine a gândit povestea altfel și vrea să ne-o citească?”
- Profesorul oferă elevilor textul poveștii despre care le-a pomenit la început. “Vă rog să citiți individual această poveste timp de 3’ și să subliniați în text termenii care vi se par mai vii, sugestivi, plini de sens și semnificație.”
- Se va realiza o activitate individuală bazată pe completarea unor cadrane, în felul următor:

O imagine grafică ce v-a rămas în minte	Ce sentimente/emoții au fost relevate de povestire?
Vă rog sa reflectați asupra mesajului acestei povestiri, să-l legați de viața dvs. (interiorizarea mesajului)	Ce alt titlu i s-ar potrivi povestirii?

- Elevii sunt invitați să discute cu perechea ceea ce au notat în cadrane
- Se pot construi ulterior alte cadrane pe care de aceasta dată, elevii le vor completa împreună cu perechea.

Ce zgomote ați auzit?	Precizați doi termeni care vi se par cei mai sugestivi (din poveste sau alții)
Despre ce este vorba de fapt în această povestire? Care este mesajul ei?	Ce stare de spirit v-a trezit dvs. aceasta poveste?

- câteva perechi să ne citească ce au scris.

REZUMATUL LECȚIEI

Elevii vor identifica împreună cu profesorul problema pusă în discuție. Se vor prezenta sensurile termenului de „corupție”, ca abatere de la moralitate, de la lege, de la datorie. Se subliniază faptul că fenomenul corupției nu este nou în societatea românească. Se face apel la exemple din istorie când s-au folosit astfel de termeni: „tribut”, „peșcheș”, „ciubuc”etc. Sunt prezentate principalele cauze ale corupției.

Profesorul indică elevilor paginile web care difuzează informații despre mecanismele corupției în țara noastră: <http://transparency.org.ro> și www.anchete.ro aparținând Transparency International România și Fundației Concept, organisme ale societății civile care sunt preocupate de eradicarea fenomenului corupției de la noi din țară.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

Se evidențiază faptul că cercetarile sociologice dovedesc că în România fenomenul corupției cunoaște o amploare deosebită. Se arată impactul acesteia asupra vieții persoanelor oficiale și daunele cauzate societății și statului. Se conchide că există motive pentru care corupția ar trebui privită ca o prioritate națională.

ANEXE

Textul „Urgentarea unei adeverințe de șomaj”, din lucrarea „Manual de șpagă – investigații jurnalistice asupra practicilor asociate corupției mici”, pg. 64.

URGENTAREA UNEI ADEVERINȚA DE ȘOMAJ

E miercuri. Mă duc să scot o adeverință pentru șomaj, care îmi trebuie în patru zile, altfel pierd indemnizația. Cucoana, care de obicei e grasă și transpirată de efortul pe care-l depune stând pe scaun, imi spune răspicat că nu poate să mi-o dea în mai puțin de o săptămână. O rog frumos și îi prezint situația. Ea – nu și nu.

O mai rog zece minute, că acasă oricum nu am ce face, dar ea nu se lasă! „Nu înțelegi, domnule, că nu se poate, asta e procedura, nu iese de la semnat decât după șase zile, ziua de azi deja e trecută, deci abia peste șapte zile”, îmi spune.

les din birou, mă duc repede și cumpăr o cafea și o cutie cu bomboane și mă întorc încrezător, cu gândul că în felul acesta se rezolvă treaba mai repede. Aș, ce să faci dansa cu bomboanele, că nu semnează ea, dacă ar fi după ea și azi m-ar rezolva etc.

Scot 20 de lei și zic: Pentru colegile care vă ajută!. Vineri, în aceeași săptămână a fost gata. Cum să nu dau, dacă legea și organizarea internă a unei instituții de stat le permite să te amâne, să te întârzie, sau chiar să piardă unele acte, fără să pățească nimic?

CONSILIERE ȘI ORIENTARE

TEMA: CONDUCEREA ORGANIZAȚIILOR SOCIALE. ROLUL LIDERULUI

AUTOR: Constanța Stăncescu, profesor, de științe socio-umane, metodist, Colegiul Tehnic Energetic

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a XI-a.

OBIECTIVE:

1. Să argumenteze importanța rolului social al liderului în școală și comunitate.
2. Să compare calitățile lor de lideri
3. Să enunțe caracteristicile stilurilor de conducere

SARCINI:

1. definirea termenului de lider
2. discutarea factorilor și actorilor sociali care contribuie la formarea conducătorilor
3. identificarea aspectelor pozitive și negative în personalitatea liderului

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Almond Gabriel, Verba Sidnei, Cultura civică, Ed. Du Style, București, 1996, traducere de Dan Pavel.
- Cecilia Deme, Darius Borovic-Ivanov (coordonatori), Educație civică, clasa a XI-a , curs opțional –toate profilurile și specializările, Ed. Mirton, Timișoara, 2003.
- Folii pentru retroproiector, texte pentru simularea rolului de lider, 24 foi format A₄, scotch, măsurător.

METODE: jocul „Turnul de hârtie”, activitate frontală, munca în grup, simularea.

PROCES

1. Profesorul le ține elevilor o scurtă prelegere despre rolurile informale pe care oamenii le au în viața de zi cu zi și despre felul cum aceste roluri se schimbă în situații diferite.
2. Împreună cu elevii este definit termenul de „lider” și se face distincția dintre liderii formali și cei informali.
3. Se discută cu clasa despre actorii care contribuie la formarea conducătorilor , despre deprinderile și competențele de care are nevoie orice lider pentru conducerea unui grup
4. Începe derularea exercițiului „Turnul de hârtie”. Este vorba despre experimentarea diferitelor tipuri de comportament, proprii unui lider, și despre observarea consecințelor acestora, mai ales asupra rezultatelor obținute.
5. Sarcina: fiecare grup de elevi va construi un turn de hârtie, înalt de 1 m, care să stea singur pe propriul fundament. La final profesorul va măsura turnurile construite.
 - a. Profesorul împarte clasa în trei grupuri
 - b. Fiecare grup va avea un lider (desemnat de profesor), și un observator.
 - c. Liderii trebuie să interpreteze rolul pe care îl primesc (autoritar, democratic sau indiferent)
 - d. La finalul jocului, fiecare observator își prezintă observațiile, și împreună cu grupul respectiv va încerca să răspundă la întrebări, ca de ex.: „Cum s-a comportat grupul sub îndrumarea liderului?”, „Cum s-au simțit participanții în timpul exercițiului?”, „Care este legătura dintre stilul de conducere și munca în echipă?”
 - e. Profesorul conduce discuția spre definirea de către elevi a celor trei stiluri de conducere- autoritar, democratic și laissez faire, și explică amănunțit avantajele și dezavantajele fiecărui stil de conducere
 - f. Elevii vor rezolva exercițiul „Tu decizi...” și vor scrie un eseu intitulat „Când am fost lider”, descriind o situație când elevul s-a simțit în poziția de lider și cum s-a simțit în rolul respectiv.

LEGĂTURA CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI: prin compararea stilurilor de conducere și a influenței trăsăturilor de caracter se ajunge la concluzia că între subiect și mediul înconjurător se stabilește un sistem de forțe în echilibru, constituind un câmp dinamic sau o structură care poate explica acțiunea individuală: atunci când echilibrul este distrus, se crează o anumită tensiune pentru individ, iar comportamentul său tinde să-și recapete acest echilibru. Relațiile interpersonale afectează în cea mai mare măsură relația lider-grup. Această relație trebuie să se bazeze pe încredere reciprocă, recunoașterea și aprecierea performanțelor individuale, și importanța acordată sentimentelor membrilor grupului.

ANEXĂ:

Comportament autoritar

Trebuie să adoptați o atitudine autoritară, adică tot ceea ce spuneți trebuie să fie pe un ton dur, care nu admite comentarii, exprimând severitatea șefului.

Distribuiți mijloace de lucru, vorbind pe un ton de cazarmă. Sunteți un șef care-și ia funcția în serios, creind un climat de lucru individual în spiritul disciplinei și al ordinii. Numai dumneavoastră decideți totul, de dumneavoastră depinde victoria grupului. Dumneavoastră stabiliți disciplina și etapele activității fiecăruia și momentul fiecărei sarcini, membrii grupului neputând prevedea ce se cere, lucrând din aproape în aproape. Nu vă amestecați în activitate, doar emiteți ordine.

Aveți propriul plan de realizare pe care nu îl comunicați altora. Împărțiți ordine în stânga și în dreapta, pas cu pas.

Decideți personal în legătură cu ce are de făcut fiecare, nelăsând pe nimeni să facă ce ar dori.

Grupul primește următoarea instrucțiune de la Dvs.: „Trebuie să se construiască un turn de hârtie înalt de 1 m. care stă singur pe fundament. Fiecare să mă asculte, nu se admite nici o întrebare, eu sunt cel care conduce.”

Comportament democratic

Trebuie să adoptați o atitudine democratică, adică tonul dumneavoastră să fie binevoitor și încurajator. Vă identificați cu grupul spunând „noi”.

Explicați grupului, în linii mari, activitatea ce urmează a fi efectuată.

Animați discuția grupului, puteți să propuneți câteva idei și procedee.

Nu emiteți niciodată judecăți la adresa subiecților, considerații individuale, faceți aprecieri cu privire la grupul în ansamblu. Exemplu de exprimare critică: „Dacă vom continua astfel, nu vom ajunge niciodată nicăieri”.

Sunteți prezent afectiv, participați realmente din când în când, fără a pierde din vedere evoluția întregului grup.

Comportamentul „laissez-faire”

Trebuie să adoptați o atitudine de indiferență, prezentând grupului în linii mari activitatea de efectuat. Îi anunțați că nu cunoașteți nimic în legătură cu aceasta, că nu aveți competența necesară pentru a-i ajuta.

Veți lăsa participanții să lucreze în liniște. Nu veți răspunde la întrebările lor, decât evaziv, în funcție de sentimentul pe care îl aveți în legătură cu utilitatea vreunui răspuns.

Nu participați în nici un fel. Distribuiți materialele și atât. Nu încercați să interveniți în ceea ce se petrece între membrii grupului.

Spuneți doar, de mai multe ori dacă e necesar, „Trebuie să construim un turn de hârtie înalt de 1m, care să stea pe fundamentul propriu. Vă instalați apoi într-un colț, la o oarecare distanță de grup, pentru a citi, de exemplu, un ziar. Rămâneți politicos dar indiferent.

TU DECIZI...

Grupul de coloniști sosiți în Lumea Nouă a reușit să decidă asupra formei de guvernământ, asupra legilor, drepturilor și responsabilităților. După un timp însă, George, care era cel mai în vârstă, a început, încetul cu încetul, să-ți impună punctul de vedere. El a fost ajutat de câțiva prieteni apropiați, cărora le-a promis porții de mâncare mai mari dacă îl sprijină. Când, câțiva dintre indivizi au protestat, aceștia au fost expulzați din colonie, Alții au început să afișeze proteste împotriva lui George, dar și ei au fost expulzați. În scurt timp, colonia cea nouă a fost divizată în două tabere. În loc să-și înlătuiască visele pentru care au venit, preocuparea lor cea mai importantă a devenit lupta între ei. Unii dintre ei au realizat că pentru a ieși din această situație, trebuie să găsească răspunsurile la întrebările:

- De ce au început să apară probleme în grup?
- Ce nu a luat în considerare George atunci când s-a impus ca lider al grupului?

PSIHOLOGIE SOCIALĂ / SOCIOLOGIE

TEMA: SOCIETATEA CIVILĂ ȘI ROLUL EI ÎNTR-O DEMOCRAȚIE

AUTOR: Constanța Stăncescu, profesor, de științe socio-umane, metodist, Colegiul Tehnic Energetic

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a X-a.

OBIECTIVE:

- 1.să explice folosind exemple conceptul de politică publică.
- 2.să analizeze impactul social al unei probleme publice
- 3.să schițeze o strategie, un plan de influențare a politicilor publice
4. să elaboreze un material pentru influențarea politicii publice

SARCINI:

- 1.definirea conceptului de politici publice
- 2.alegerea unei probleme publice relevante pentru societatea românească
- 3.prezentarea conceptului de influențare a politicilor publice

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Karpinski J. , ABC-ul democrației., Ed. Humanitas, București ,1993
- Ionescu Cristian, Principii fundamentale ale democrației constituționale, Ed. Lumina Lex, București 1997.
- Friedrich Hegel, Principiile filosofiei dreptului sau elemente de drept natural și de știința statului
- Friedrich Hegel, Prelegeri de filosofia istoriei
- Folii pentru retroproiector, markere de culori diferite, manualul de sociologie, fișe de lucru.

METODE:brainstorming, lucrul în echipe cooperative, cafeneaua, turul galeriei pentru evaluare.

PROCES

Activitatea 1. Defnirea conceptului de politici publice

Profesorul prezintă tema, descrie câteva trăsături ale politicilor publice, clarifică de ce sunt publice. Se definește

conceptul de politici publice. Se realizează un brainstorming cu elevii "Vă rog să vă gândiți la exemple de probleme ale comunității sau ale unor grupuri de cetățeni din întreaga țară, care sunt de interes public. Se alege din lista formată problema corupției.

Activitatea 2. Alegerea unei probleme publice

Elevii sunt împărțiți în 5 grupe, a câte 4-6, li se acordă 2-3 minute pentru discutarea problemelor găsite. Informăm clasa că se va desfășura o activitate cu care se confruntă comunitatea sau societatea în ansamblu. Sunt rugate grupurile de elevi să identifice problema cea mai importantă și să argumenteze alegerea făcută.

Activitatea 3. Prezentarea conceptului de influențare a politicilor publice. Profesorul prezintă oral, ajutându-se de folii de retroproiector sau de textul manualului următoarele: conceptul de influențare a politicilor publice, importanța elaborării unei strategii de acțiune, importanța identificării factorilor responsabili și a momentului luării deciziei, a tipurilor de acțiuni formale și informale.

Activitatea 4. Elaborarea unui material pentru influențarea politicii publice.

Fiecare grup va primi sarcini de lucru diferite (conform fișei de lucru) astfel că în final să se ajungă la o variantă unitară, a unui plan și a unui material care expune problema și oferă soluții și care are ca scop influențarea autorităților publice responsabile în sensul adoptării soluției propuse.

Turul galeriei: În pauză elevii pot examina îndeaproape fișele care reprezintă fiecare o parte a portofoliului problemei publice scriind sugestii pe o foaie A₄ anexată sau pe fluturași autoadezivi.

LEGĂTURA CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

Elevii pot strânge informații suplimentare despre problema corupției și efectele acesteia distribuindu-și diferite roluri: unii elevi aduc informații din presă, alții de pe internet, alții contactează autoritățile publice, instituții, persoane resursă care pot oferi informații etc. .

ANEXE

Fise de lucru pentru grupele de elevi, se decupeaza pentru fiecare grupa:

Grupul I. Explicarea problemei publice

- Pe cine afectează problema corupției?
- În ce mod îi afectează, ce consecințe are asupra grupului țintă?
- Ce informații și surse de informare le susțin argumentele?
- În sarcina cărei autorități publice sau centrale intră soluționarea problemei corupției?
- Ce persoane importante sau grupuri (asociații, grupuri de presiune etc) sunt interesate de problemă? Cum pot fi ei convinși pentru rezolvarea problemei?

Prezentați realizările voastre pe o coală de flipchart într-un mod sintetic și cât mai atractiv.

Grupul II. Găsirea de soluții alternative

- găsiți cât mai multe soluții viabile ale problemei
- identificați avantajele fiecărei soluții
- identificați dezavantajele fiecărei soluții
- prezentați comparativ avantajele și dezavantajele fiecărei soluții

Prezentați realizările voastre pe o coală de flipchart într-un mod sintetic și cât mai atractiv.

Grupul III. Alegerea, elaborarea și prezentarea cât mai detaliată a soluției

- alegeți soluția cea mai bună care este realizabilă și care stă la îndemâna comunității și autorităților
- prezentați detaliile soluției
- precizați consecințele asupra grupului țintă
- evidențiați avantajele

Prezentați realizările voastre pe o coală de flipchart într-un mod sintetic și cât mai atractiv.

Grupul IV. Elaborarea unei strategii de acțiune

- cine și când ia deciziile?
- ce acțiuni ar trebui întreprinse pentru a aduce problema și soluția în atenția factorilor de decizie responsabili?
- cum luăm legătura cu părțile interesate de problema corupției?
- cum contactăm presa și ce forme de comunicare alegem?
- cum sensibilizăm opinia publică la problema corupției?
- pe sprijinul căror persoane ne bazăm și în ce formă?
- acțiuni concrete. când și cum se vor derula?

Prezentați realizările voastre pe o coală de flipchart într-un mod sintetic și cât mai atractiv.

FILOSOFIE

TEMA: LIBERTATE ȘI RESPONSABILITATE MASS-MEDIA ȘI CORUPȚIA

AUTOR: Constanța Stăncescu, profesor, de științe socio-umane, metodist, Colegiul Tehnic Energetic

GRUP ȚINTĂ: elevi de clasa a XII-a.

OBIECTIVE:

- 1.să identifice surse mediatice ale prezentării corupției;
- 2.să compare și să analizeze critic sursele de monitorizare a fenomenului corupției
- 3.să comenteze un caz de corupție descris în presă folosind instrumentele analizei filosofice.

MATERIALE ȘI RESURSE:

- Mass-media, manual de liceu, coordonator Mircea Toma, Ed. Concordia 2000
- Ghid metodologic pentru aplicarea programelor școlare din aria curriculară „Om și societate”.
- Henry Jankins, „Digital renaissance”, în Technology Review, martie 2002
- Manualul de Filosofie
- „Raportul Freedom House” în problema luptei anticorupție din România

METODE: jurnalul dublu, eseul de zece minute, dezbaterea, analiza logică a argumentelor.

PROCES

- selectarea din presa actuală a unor cazuri remarcabile din perspectiva consecințelor morale
- elevii sunt solicitați să citească cu atenție textul, despre corupția din presă și/sau corupția ilustrată în presă, textul este ales de profesor
- fiecare elev alege din text un pasaj care l-a impresionat în mod deosebit (care i-a amintit de o experiență personală, care contrazice convingerile și credințele proprii)
- pagina de caiet este împărțită în două: în partea stângă fiecare elev scrie pasajul ales; în partea dreaptă notează comentariile personale referitoare la acel pasaj
- activitate de grup (6-8 elevi) pentru stabilirea particularităților cazului dat
- evaluarea moralității faptelor după criterii diferite
- stabilirea unor puncte de vedere comune
- analiza ideilor din text din perspectiva imperativelor kantiene: imperativul ipotetic și imperativul categoric
- realizarea unui eseu cu tema „Etica și mass-media”

REZUMATUL LECȚIEI

Pentru a explica diferența dintre imperative, profesorul face apel la două exemple și le analizează împreună cu elevii:

1. „un cetățean bogat oferă municipalității o sumă de bani pentru a se ridica o statuie. Pune însă o condiție: oferă banii dacă pe soclul statuii va fi gravat numele său (în calitate de donator)”. Se pun, din perspectivă kantiană următoarele întrebări:

- Omul a acționat sub impulsul imperativului ipotetic?
- A acționat sub impulsul imperativului categoric?
- Acțiunea lui este morală, adică poate deveni universală?

Răspunsurile sunt următoarele:

- acest om a acționat condus fiind de imperativul ipotetic, întrucât acțiunea lui a avut ca scop satisfacerea unui sentiment (vanitatea, mândria). Prin urmare el i-a folosit pe ceilalți semenii (municipalitatea) ca mijloc pentru satisfacerea unui sentiment, astfel că voința care l-a condus a fost cea eteronomă, determinată sensibil.
 - Dacă acțiunea lui este morală? Nu, spune Kant, întrucât ea nu poate deveni un principiu universal. Dar nici imorală nu poate fi o asemenea acțiune. Kant va numi astfel de acțiuni ca fiind legale și făcute din punctul de vedere al omenirii, nu al umanității.
2. mergând pe stradă, un cetățean vede un cerșetor. I se face milă și îi oferă bani. Se pun aceleași întrebări, se obțin aceleași răspunsuri. Maxima acțiunii acelui om a fost comandată de imperativul ipotetic, voința care l-a condus este cea eteronomă, acțiunea lui legală, nu morală și este desfașurată din perspectiva omenirii, nu a umanității. Kant spune că nici un sentiment, oricât de nobil ar fi el, nu poate sta la baza unei acțiuni necesare și universale.

LEGĂTURI CU EDUCAȚIA ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI

Pentru Kant, omul este cetățeanul a două lumi: prin impulsurile sale egoiste, omul participă la lumea sensibilă; prin obligațiile morale, omul se ridică în lumea suprasensibilului. Aici aflăm lumea principiilor absolute sau lumea care se conduce după legile morale. Înclinația este facultatea de a râvni, a dori, întrucât depinde de trebuințele pe care le resimțim. Datoria este facultatea de a acționa în conformitate cu legea morală. Numai dacă acționăm din datorie, maxima acțiunii noastre poate deveni principiu al unei legități universale..

ANEXE

Pentru realizarea campaniei „Nu da șpagă”, a existat o colaborare între Fundația Concept, Oops Media și Transparency International. Aceasta a fost menită spre a avertiza prin intermediul mass-media populația asupra efectelor negative pe care le are practica de dare de mită. Prin intermediul unor spoturi de televiziune sau radio, precum și prin amplasarea unor panouri stradale conținând mesajul „Nu da șpagă” cetățenii ar fi urmat să fie informați și mai ales atenționați asupra amplitudinii pe care o are „mica” corupție în România. Populația țintă pentru această campanie a fost constituită de populația cu vârsta cuprinsă între 15 și 25 ani, din mediul urban, cea care în opinia inițiatorilor campaniei este cea mai receptivă la un astfel de mesaj dar și în același timp cea în rândul căreia darea de mită produce un sentiment

de frustrare sau chiar de revoltă. Prin acest mesaj, „Șpaga este hoție”, campania dorea să ridice nivelul de conștientizare a faptului că mita nu este ceva legitim, sau necesar, ci că este o practică ce nu produce decât o perpetuare a unor relații de corupție între cei ce asigură și cei ce consumă anumite servicii. Bineînțeles, la nivel de inițiativă, campania a fost unanim apreciată, dar un număr impresionant de dificultăți și piedici în calea realizării acestei campanii ne-au fost revelate în discuțiile purtate cu directorul executiv al Fundației Concept, Radu Mateescu. De la lipsa unei cercetări inițiale până la refuzul anumitor televiziuni de a transmite spot-urile (un exemplu elocvent ar fi chiar cazul TVR care a considerat spot-urile drept „violente”), împreună cu deja obișnuitele dificultăți legate de finanțări (inclusiv cele prin programe europene), au îngreunat realizarea și probabil au micșorat impactul campaniei împotriva corupției mici. De asemenea, după cum ne-a menționat Radu Mateescu, fără o continuare a acestei campanii, cu eventuale modificări, cu cercetări suplimentare, Nu da șpagă va rămâne doar un proiect demn de apreciat, dar nimic mai mult. (Extras din „Raportul Freedom House”)

ANEXE

PREGĂTIREA PENTRU FORMAREA ABILITĂȚILOR DE GÂNDIRE CRITICĂ

Autor: EVALDAS BAKONIS

TEXT:

BOGDANOVIČIUS A. Guvernul promovează corupția // <http://www.freema.org/Newsletter/corruption/1999.1.abagdanovicius.phtml>

Majoritatea oamenilor în ziua de azi consideră corupția un rău inexorabil. Se pare că s-au încercat toate metodele de a o combate: de la

.....

.....

.....

..... ,

la

.....

.....

Cu toate acestea, nu s-a schimbat nimic. Cei care iau mită continuă să facă acest lucru; cei care dau mită se miră din ce în ce mai mult de mărimea „rentei”, care crește odată cu riscul implicit.

Corupția nu este un fenomen care se limitează la Lituania. Corupția este un fenomen global. Ne-am putea întreba dacă corupția este un atribut necesar al societății. Oare merită să încercăm, să eradicăm acest rău. Chiar dacă toate statele democratice, ale căror legi le folosim ca exemple de urmat, au eșuat în încercarea de a realiza acest obiectiv? Produsele corupției pe care societatea le consideră deosebit de dăunătoare ne încurajează să luăm măsuri pentru că lupta împotriva corupției merită efortul.

Eficiența eforturilor de combatere a corupției

Oare ar dispărea corupția dacă mituirea ar atrage după sine pedepse mai aspre? Concluziile studiilor LFMI arată că acest efort este pe locul al treilea, după reducerea birocrăției și a intervenției guvernului în economie. Pedepsa ar putea avea două fețe: pe de o parte, ar putea descuraja unele persoane care nu sunt sigure dacă vor sau nu să dea sau să accepte mită. Pe de altă parte, cei care sunt hotărâți să o facă ar putea să se vadă obligați să crească „costul serviciilor”. De aceea, pedepsele sunt doar o soluție de cosmetizare a problemei corupției.

Oare corupția ar putea fi redusă prin creșterea salariilor funcționarilor publici și prin asigurarea mai multor garanții sociale? De asemenea, salariile mai mari, la fel ca pedepsele mai aspre, ar putea fi eficiente într-o anumită măsură. Abuzul de putere, care este dificil de dovedit, leagă creșterea salariilor de creșterea sumelor care s-ar putea solicita ca mită, mai degrabă decât să reducă fenomenul corupției. Studiul efectuat de LFMI indică faptul că liderii de opinie situează creșterea salariilor pe locul patru. În mod surprinzător, politicienii în general și adepții Partidului Conservator aflat la conducere ar prefera creșterea salariilor mai degrabă decât alte grupuri ale liderilor de opinie. Acest lucru poate explica de ce cresc acum salariile funcționarilor publici. Totuși, această măsură nu este cea mai eficientă pentru combaterea corupției.

O rețetă pentru combaterea corupției

Cea mai eficientă unealtă de combatere a corupției nu este educația oamenilor, pedepsirea lor, identificarea unor funcționari cinstiți sau asigurarea integrității acestor funcționari. Cea mai eficientă modalitate este limitarea și eliminarea originilor corupției.

Unde să începem?

- Diverse corporații au elaborat și dezvoltat programe care promovează și reînvie afacerile, oferind împrumuturi „soft”. Aceste programe au un lucru în comun: funcționarii publici, persoanele oficiale au libertatea de a alege companiile care merită ajutorul statului. Orice ajutor din partea statului creează oportunități pentru ca „afacerile lucrative” să opereze în afara pieței. Dacă vrem să reducem la minimum corupția, rețeaua de sprijin a corporațiilor trebuie dizolvată odată și pentru întotdeauna.
- Autoritățile statului pot manipula sistemul de impozite prin adoptarea unor legi tendențioase. Statul poate manipula sistemul de impozite permițând diverselor agenții guvernamentale să stabilească mărimea impozitelor și taxelor, prin eliminarea impozitelor și taxelor preferențiale taxare și prin obscurizarea reglementărilor referitoare la impozite astfel încât administratorul impozitelor și taxelor să devină figura principală în sistemul

de colectare a dărilor. Este esențial să se reducă numărul taxelor, să se clarifice regulile care se aplică, să se simplifice sistemul de contabilizare și să se elimine regimul preferențial de impozitare.

- Statul are un rol activ în domeniul bancar și în asigurarea utilităților, în domeniul energiei, al îngrijirii sănătății și al învățământului. O bancă de stat poate oferi credit unei întreprinderi care nu este condusă de cel mai bun întreprinzător. O companie de stat poate cumpăra materie primă care nu este cea mai ieftină sau de cea mai bună calitate. Nu este o problemă pentru o companie de stat să fie ineficientă și totuși să rămână pe piață deoarece autoritățile statului asigură condiții exclusive și comenzi din partea guvernului. De aceea, statul ar trebui să se retragă din afaceri și să transfere întreprinderile de stat în mâinile unor întreprinzători privați.

Aceste aspecte nu constituie o listă reprezentativă sau exhaustivă.

Dreptul de a alege

Oamenii încă mai cred că devotamentul liderilor politici și transparența guvernului sunt singurele modalități de a aborda corupția. Dacă adăugăm la listă pedepse mai severe, creșteri salariale la funcționarii publici și disciplină în rândurile întreprinzătorilor, vom obține pachetul tradițional complet de luptă împotriva corupției. Aceste politici au fost adoptate de numeroase state din întreaga lume. Cu toate acestea, nici un stat nu se poate lăuda cu rezultate miraculoase.

Este la altitudinea cititorului să decidă dacă metodele tradiționale sunt cele mai eficiente (decât cele sugerate de noi). Însă ar trebui să reținem că dacă ne lăsăm purtați de val și ignorăm măsurile care sunt eficiente chiar dacă sunt mai puțin îndrăgite de politicieni, ne va costa mult.

Temele educației împotriva corupției nu sunt noi. Se pare că știm destule despre ele. Pe de altă parte, am putea folosi metode tradiționale pentru a stârni interesul pentru ele o a doua sau a treia dată, dar nu de mai multe ori. De aceea, vă sugerez să folosim texte care au fost „procesate” în special pentru acest scop.

CARE SUNT AVANTAJELE PREGĂTIRII PENTRU A ANALIZA UN TEXT?

Gândurile profesorilor participanți

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Lectura anticipativă

Aceasta presupune segmentarea informației, solicitarea ca elevii să anticipeze ce va urma în text și ce vor putea învăța (dacă textul conține informații). Această metodă se aseamănă cu cele folosite de detectivi.

Cu alte cuvinte, se evocă cunoștințe existente, se analizează textul și se fundamentează opiniile. De obicei, nu se oferă tot textul spre citire de la început, ci secvențe consecutive. Se adresează în repetate rânduri întrebările: „Ce credeți că se va întâmpla? De ce credeți asta?” După ce au citit, elevii verifică dacă au anticipat bine. Acum li se adresează următoarele întrebări: „Ce s-a întâmplat de fapt? Ce te-a făcut să crezi că se va întâmpla altfel? Oare acesta este un comportament, eveniment sau șir de evenimente standard?”

Recomandări pentru textul de mai sus:

Partea I: fiecare elev se gândește și completează spațiile. Apoi ideile lor se notează și se discută.

Partea a II-a: grupe de elevi decid de ce autorul a ales un anumit curs al evenimentelor. Oare ideile lui sunt argumentabile?

TEXT:

Book carrier Bielinis: Hero or Criminal? [Căraușul de cărți Bielinis: erou sau infractor?] // Knygnešys 1864-1904. – Vilnius: Valstybinis leidybos entras, 1992, p. 50-51.

În jurul anului 1900, două căruțe cu cărți au fost reținute lângă Raseiniai. Bielinis i-a dat uridniak-ului 75 ruble ca să-l lase să fugă în pădure. Calul și căruța au rămas la uridniak. Cea mai mare mită pe care Bielinis a trebuit să o plătească a fost când l-au prins ultima dată, în 1902, în drum spre satul Rimkunai, unde avea de gând să distribuie cărți. Și-a lăsat calul la unul din țărani, a luat un pachet de cărți cu el și le-a distribuit, trecând pe la fiecare casă. Deodată, pe când intra într-o casă s-a întâlnit cu un uridniak care tocmai era pe punctul de a pleca și care fusese la cei de-ai casei pentru a afla despre traficul de cărți. Uridniak-ul l-a arestat pe Bielinis și l-a dus la Pasvalys s îl vadă pristav-ul. Bielinis a spus că se numește Jonas Kalikas și că a găsit pachetul pe drum, zăcând în praf.

În timpul interogării Bielinis a cerut să iasă în bucătărie, unde s-a întâlnit cu soția pristav-ului. Bielinis i-a dat 50 ruble, care și-au făcut efectul. Pristav-ul i-a spus soției pe un ton grav (în limba rusă, bineînțeles):

„Acest infractor trebuie dus la ispravnik, în Panevėžys.”

Acest lucru i-a convenit lui Bielinis deoarece dacă ar fi fost trimis la Biržai, ar fi fost recunoscut și întreaga chestiune s-a fi sfârșit rău pentru el. Mai târziu, după ce Bielinis fusese ținut la Rimkunai, uridniak-ul i-a dus calul și cărțile la Pasvalys, unde atât calul cât și cărțile au fost furate, deci toate dovezile au dispărut. Nimeni nu știe cine a făcut asta: mita plătită

către soția пристав-ului sau prietenii lui Bielinis.

După ce a luat mita, ispravnik-ul din Panevėžys (sau funcționarul acestuia) a decis să îl trimită pe Bielinis la Biržai pentru a fi cercetat în continuare, în grija celor care se ocupau de acest lucru, nu de poliție. La Panevėžys, șeful investigației i-a spus lui Bielinis:

„Știu cine ești: ești traficant de cărți; nu te voi lăsa să mai faci asta.”

În satul Pasupėnai, Bielinis și-a cheltuit ultimii bănuți îmbătându-l pe investigator. Când l-au dus într-un alt sat, Talkoniai, pentru a petrece noaptea acolo, Bielinis și-a pregătit un plan de scăpare.

Și-a dat jos ghetetele și le-a atârnat să se uște. Apoi și-a dat jos și haina. S-a întins pe vatră spunând că nu se simte bine și că e obosit.

Investigatorul, văzând ghetetele și haina atârdate, beat fiind, a adormit liniștit. Însă Bielinis se prefăcea doar că doarme și când a văzut că toată lumea a adormit, a fugit, desculț, scăpând de investigator.

Cum ați analiza acest text?

FENOMENUL CORUPȚIEI ÎN LITUANIA ȘI ÎN LUME

FENOMENUL CORUPȚIEI: CORUPȚIA ÎNSEAMNĂ ABUZ ÎN SERVICIU PENTRU CÂȘTIGURI PERSONALE

Corupția amenință securitatea și drepturile omului. Funcționarii corupți nu se ocupă de sarcinile pe care le-ar avea și astfel cauzează accidente. Un funcționar public corupt va permite cuiva să riște siguranța sau sănătatea noastră. Corupția poate amenința drepturile noastre fundamentale la îngrijirea sănătății, la educație, la proprietate sau chiar la apă și aer curate.

În 1995, în Coreea s-a prăbușit un centru de afaceri. Mai târziu s-a dat explicația: constructorul a folosit beton de proastă calitate și oficialitățile orașului, mituite, au permis ca regulile de siguranță să fie încălcate. În 1998, un cutremur în Turcia a dărâmat sute de clădiri, cele mai slabe construcții fiind școlile și spitalele care fuseseră construite de stat. Cercetările care au urmat au descoperit greșeli grave care au arătat că inspectorii din construcții și oficialitățile fuseseră mituite. Datorită corupției sunt bani mai puțini decât ar putea fi. Asta nu din cauză că tu tocmai ai mituit pe cineva. Corupția poate conduce la creșterea investițiilor efectuate de stat cu până la 30 la sută.

Acest lucru înseamnă că o școală nouă sau un spital construite pentru comunitate pot costa cu aproape 30 la sută mai mult. Creșterea prețurilor în achizițiile publice și în investițiile operate de stat contribuie la creșterea în continuare a datoriilor externe. De exemplu, guvernul kenyan a pierdut circa un milion și jumătate de dolari americani ca urmare a faptului că Ministerul Sănătății a fost implicat în tranzacții frauduloase cu produse farmaceutice. Asupra politicilor lituaniene de compensare a medicamentelor atârna nori grei de suspiciune. Oare cât au furat de la noi? În Germania, se pare că s-au plătit mite pentru a câștiga contracte în valoare de 2,5 miliarde de mărci germane pentru construirea celui de-al doilea terminal la aeroportul din Frankfurt. Conform procurorului, datorită corupției, prețurile au crescut cu 20-30 la sută. Oare ce pierderi a înregistrat bugetul guvernului lituanian ca urmare a percepției oamenilor de afaceri despre procuratură ca fiind extrem de coruptă?

Ca urmare a corupției, afacerile merg mai prost. Corupția distorsionează mecanismele pieței și creează condiții inegale pentru afaceri. Mulți oameni de afaceri dau mită pentru că speră că în 95 din 100 de cazuri își vor atinge scopul. Dar ce se va întâmpla dacă data următoare, un funcționar va cere mai mult? Ce se va întâmpla dacă reprezentanții firmei concurente vor oferi mai mult? Ce se va întâmpla dacă poliția intervine în planurile corupte? De exemplu, oamenii de afaceri ruși dau mită mai ușor decât colegii lor din Polonia. Cu toate acestea, în Rusia durează de circa patru ori mai mult să înregistrezi o afacere decât în Polonia. Pe lângă asta, oamenii de afaceri din Rusia sunt inspecțiați de două ori mai frecvent decât colegii lor din Polonia și de două ori mai mulți oameni de afaceri ruși plătesc amenzi..

Corupția reduce încasările la bugetul de stat. Câți pot scăpa de plata impozitelor sau de amenzi cu ajutorul funcționarilor

din Lituania? Evaziunea fiscală în Filipine înseamnă că săracii plătesc de două ori mai mult decât bogații și 63% din exporturi sunt scutite de taxe.

Ca urmare a corupției, o țară va atrage mai puține investiții străine directe. Corupția deseori este privită ca o taxare a investițiilor străine directe. De exemplu, o creștere a nivelului corupției în Singapore, o țară unde corupția este relativ scăzută, și Mexic, unde corupția este foarte ridicată, este echivalentă cu o creștere a impozitelor pe investiții de peste 20%. Dacă în Bangladesh ar crește integritatea și eficiența instituțiilor sale publice la nivelul celor din Uruguay, țara ar atrage cu 5% mai multe investiții, iar PIB-ul ar crește cu peste 0,5%.

Aceste analogii sunt asemănătoare și în Lituania. Un studiu sociologic efectuat de Vilmorus în 1999 a arătat că 74,1% din respondenții lituanieni condamnă corupția ca fenomen, dar 60,4% din cei intervievați au afirmat că ar fi dispuși să plătească cel puțin o sumă mică pentru a soluționa o problemă pe care o întâmpină. Același studiu a arătat că opinia publică nu percepe întotdeauna că acceptarea unui cadou este o formă de corupție sau introducerea unor bunuri ieftine în țară fără a plăti taxe vamale ca o formă de trafic de bunuri. 71,1% dintre respondenții cu venituri mai mari și 71,5% din tineri s-au arătat dispuși să mituiască pe cineva.

Un studiu realizat în 2001 de Transparency International Lituania în rândul școlărilor din Vilnius a arătat faptul că elevii din clasele de liceu sunt mai degrabă de acord cu enunțul „în afaceri, dacă plătești poți să-ți ascunzi veniturile”. Alte studii arată că deseori noi avem inițiativa de a mitui oficialii publici. Un studiu asupra rezidenților din cinci orașe, efectuat în 2001 de compania Sprinter (care studiază piața și opinia publică) indică faptul că 64 % din respondenți consideră că mitele sunt cerute direct sau indirect de oficiali, în timp ce 36% au fost de acord că cetățenii oferă mite oficialilor.

Mulți consideră corupția ca un defect congenital al autorităților publice, ceva ce este total în afara controlului sau razei lor de influență.

Studiul asupra indicelui percepției corupției efectuat de Transparency International în 2002 indică faptul că indicele Lituaniei a rămas la fel ca în anul precedent, 4,8 din 10, cu doar 0,2 puncte deasupra țării percepute ca cea mai coruptă dintre cele studiate. Acest indice arată percepția nivelului corupției de către oamenii de afaceri și experții internaționali. Lituania s-a situat pe poziția 36 din 39, împreună cu Belarus, Republica Africa de Sud și Tunisia. Într-un tabel cuprinzând date despre 102 țări, ultimele pe listă sunt Angola, Madagascar, Paraguay, Nigeria și Bangladesh, iar cele mai puțin corupte sunt Finlanda, Danemarca, Noua Zeelandă, Islanda, Singapore și Suedia. În 1999, Lituania a fost pe poziția 50. Într-o perioadă de trei ani, a urcat 14 poziții. Lituania a adoptat circa zece legi care într-un fel sau altul prevăd măsuri de prevenire a corupției. De asemenea, a adoptat numeroase programe naționale de combatere a corupției. Cu toate acestea, cum a afirmat filosoful chinez Mencius (372-289), legile nu funcționează singure.

Corupția se compune din monopolul asupra puterii plus lipsa transparenței minus răspunderea.

Corupția apare atunci când se adoptă o decizie monopolizată în domeniul bunurilor sau valorilor, în mod ne-public, și fără ca cineva să poarte răspunderea pentru riscul de a fi luat acea decizie.

Sursa: Serviciul de Investigații Speciale al Republicii Lituania – http://www.stt.lt/?lang=lt&menu_id=5 (în lituaniană)

FORME DE CORUPȚIE ÎNTÂLNITE ÎN LITUANIA

Cea mai frecventă formă de corupție în Lituania este cea birocratică (cel mai mare număr de cazuri), care presupune că o persoană care dorește să accelereze o decizie birocratică “unge” roțile birocrăției. Se pare că birocrății pot adopta și o poziție pro-activă abuzând astfel de puterea oficială de a lua decizii și încetinind procesul sau dozând atent informațiile solicitate.

Corupția în afaceri se manifestă în mai multe forme și a devenit un veritabil instrument de lucru în acest domeniu. Corupția preventivă are triplu scop: obținerea de informații, răscumpărarea unor “păcate” (utilizare singulară sau repetată) și asigurarea protecției. Persoanele implicate în activități ilicite sunt întotdeauna dornice să obțină informații despre operațiuni, despre dovezile care există împotriva lor în cursul anchetei. Asigurarea protecției cere să existe garanția că nici o instituție de implementarea legii nu va interveni în tranzacțiile de afaceri ilicite sau semi-legale.

Corupția regularizatoare este un fenomen complex deoarece se recurge la ea doar pentru a rezolva dispute complexe referitoare la proprietate, deseori între afaceri. Datorită curențelor în legislație și a reglementării parțiale a relațiilor în economiile în curs de dezvoltare, asemenea dispute se pot rezolva în beneficiul unei părți sau al alteia, cu succes egal. Corupția de lichidare a consecințelor poate fi comisă în procedurile administrative sau în stadiile de început ale investigațiilor. Înainte de a apela la justiție sau dacă procesul se întrerupe, părțile pot fi achitate de răspundere. Corupția de lichidare a consecințelor se utilizează și când se încearcă reducerea pedepsei impuse de curtea de justiție.

PROBLEMELE LUPTEI ÎMPOTRIVA CORUPȚIEI ÎN LITUANIA

Corupția, prin natura și motivația proprie, este un fenomen social complex care poate pătrunde în toate aspectele vieții sociale dintr-o țară. Eșecul de a ajunge la schimbări radicale în lupta împotriva corupției poate fi explicat prin următoarele:

- Înainte de 1997 nu a existat nici o instituție specializată de combatere a corupției și a manifestărilor sale în Lituania;
- S-a estimat greșit că fenomenul corupției se referă la trafic de bunuri, arme, droguri, spălare de bani, trafic de persoane etc. și că acestea sunt probele transnaționale, nu naționale;
- Insuficiența protecției a granițelor naționale din punctul de vedere tehnic și organizatoric;
- Lipsa experienței instituțiilor de stat în lupta împotriva unor infracțiuni de asemenea complexitate
- Insuficientă atenție în selectarea funcționarilor publici;

Este complicat pentru instituțiile de impunere a respectării legii să colecteze și să utilizeze informații despre corupția din rândul propriilor angajați, mai ales în curțile de justiție, deoarece:

- Aceste infracțiuni sunt latente;
- Din diverse motive, cetățenii nu doresc să coopereze cu aceste instituții iar banii sunt trecuți prin intermediari (avocați, rude sau prieteni apropiați care nu sunt interesați să coopereze cu instituțiile de impunere a respectării legilor);
- Contribuția publică la descoperirea infracțiunilor este încă prea scăzută.

Lipsa de dorință a publicului de a se implica în detectarea cazurilor de corupție se datorează și faptului că nu există un sistem eficient de garantare a securității, sau a bunăstării sociale și materiale.

Sursa: Special Investigation Service of the Republic of Lithuania. – <http://www.stt.lt> (în lituaniană)

CODURI ETICE

CODUL DE ETICĂ AL UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

I. NORME PRIVIND RESPECTAREA VALORILOR ȘI PRINCIPIILOR ETICE.

Art. 1. Universitatea din București asigură membrilor săi **libertate academică** deplină, protejându-i împotriva ingerințelor, presiunilor și constrângerilor politice, religioase, economice etc., precum și împotriva cenzurii, manipulărilor și persecuțiilor, în condițiile în care aceștia respectă standardele științifice, legale și etice, dând dovadă de responsabilitate profesională.

a. Rezultatele cercetărilor întreprinse de membrii universității nu trebuie modificate, ascunse ori negate nici chiar atunci când ele lezează unele ideologii și credințe, provocând reacții adverse și presiuni din partea reprezentanților acestora.

b. Datoria morală a obiectivității științifice îi obligă pe membrii universității să respingă ideea „fabricării” sau denaturării rezultatelor cercetării chiar dacă aceasta le-ar fi sugerată de finanțatorii direcți reprezentați prin puterea de stat sau diverse structuri private.

c. Libertatea academică nu trebuie folosită însă drept argument pentru respingerea criticilor științifice și etice, îndreptățite și necesare în evoluția activităților de cercetare ale oricărei ramuri de știință.

d. În spațiul intelectual laic, care este Universitatea din București, nimeni nu are dreptul să impună altora, sub nici o formă, credințe religioase, atașamente politice sau alte categorii de convingeri, care pot constitui doar probleme private ale fiecăruia dintre membrii instituției.

e. Universitatea din București protejează dreptul la confidențialitate al membrilor săi (studenți, profesori, personal tehnic etc.), în toate problemele ce țin de viața lor privată, furnizând informații referitoare la aceasta, doar cu aprobarea decanatului și a rectoratului și numai când cererile sunt îndreptățite.

Art. 2. Universitatea din București recunoaște dreptul membrilor săi la **autonomie personală**, asigurând în acest sens condițiile necesare pentru ca aceștia să-și aleagă în mod liber programele de studiu și de cercetare, oportunitățile și nivelurile de pregătire pe care le consideră adecvate pentru carierele academice și profesionale proprii.

a. Pentru ca autonomia personală să fie reală, Universitatea pune la dispoziția publicului larg și a membrilor comunității academice proprii toate informațiile importante privind programele de studii și de cercetare, structura instituției, standardele universitare, concursurile de admitere, competițiile de obținere a grant-urilor, concursurile de ocupare a

posturilor vacante, corpul profesoral, baza materială, serviciile sociale etc.

b. Informațiile specifice, menționate la aliniatul a., se publică în timp util, sub diverse forme, incluzând și paginile web ale universității.

Art. 3. **Dreptatea și echitatea** constituie valori pe care Universitatea din București le promovează cu consecvență, adoptând întotdeauna, pentru toți membrii săi, atitudini corecte și respingând cu hotărâre discriminarea și exploatarea, indiferent de caracterul mai direct sau mai subtil în care s-ar produce acestea.

a. *Discriminarea sau tratarea inegală a persoanelor*, bazată explicit ori implicit pe criterii extraprofesionale precum rasa, etnia, religia, convingerile politice etc., aduce atingeri inacceptabile drepturilor acestora și perturbă grav egalitatea de șanse, motive pentru care este interzisă, indiferent de formele în care se manifestă.

b. Principiul dreptății și echității presupune, de asemenea, că *dreptul nediscriminării pe criterii rasiale, etnice, religioase, politice etc.*, nu poate și nu trebuie folosit astfel încât să provoace discriminări inverse.

c. Toți membrii universității, indiferent de poziția pe care o ocupă în ierarhia acesteia, sunt obligați să adopte, în orice împrejurare, atitudini adecvate pentru eliminarea *conflictelor de interese*, care pot afecta sensibil judecățile, evaluările și deciziile diverselor persoane și structuri organizatorice, ducând la practici inavuabile precum favoritismul și nepotismul, pe de o parte, și persecuția și răzbunarea, pe de alta. Conflicte de interese care constituie încălcări ale eticii universitare, pot apărea în situațiile: când printre membrii comisiilor de admitere, licență, disertație, doctorat, acordare de granturi, angajare, promovare etc., există și evaluatori care sunt rude de gradul I sau II cu unii dintre candidații evaluați; când o persoană are roluri multiple susceptibile de a-i altera obiectivitatea fiind de exemplu, în același timp, membru al unei echipe de cercetare care solicită finanțare și evaluator al proiectului respectiv; când un membru al universității participă la negocieri comerciale cu firme sau organizații în care are interese materiale; când colaborările și angajamentele externe ale unor membri ai corpului didactic și administrativ al Universității împiedică îndeplinirea în bune condiții a sarcinilor înscrise în statele de funcții și fișele posturilor pe care le ocupă etc.

În asemenea situații și în altele de natură să ducă la conflicte de interese, membrii Universității din București se vor recuza din respectivele roluri și funcții.

d. Toți membrii universității au obligația morală de a preveni și combate, în toate împrejurările, *corupția* care, generând favoritism, inechitate, nedreptate, suspiciune, neîncredere și adversitate, slăbește coeziunea și sentimentul apartenenței, viciază climatul universitar în ansamblul său și aduce prejudicii grave imaginii instituției. Universitatea, ca instituție, sancționează sever darea și luarea de mită (în bani, servicii etc.), traficul de influență și orice alte acțiuni care duc la obținerea unor avantaje nemeritate, de către unii candidați la concursurile de admitere în facultăți, la concursurile de ocupare a posturilor didactice, de cercetare și tehnice, la competițiile de obținere a granturilor de cercetare etc.

e. Universitatea adoptă, prin structurile și membrii săi, o atitudine fermă de prevenire a abuzului de putere, pe de o parte și a abuzului de încredere, pe de alta.

f. Pentru ca principiul dreptății și echității să-și păstreze validitatea și eficiența este necesar ca *prezumția de nevinovăție* să nu fie niciodată înlocuită cu opusul ei, *prezumția de vinovăție*.

Art. 4. Universitatea din București recunoaște și recompensează **meritul** individual sau de grup care include pe de o parte creativitatea, performanța și eficiența, iar pe de altă parte, dedicația față de profesie și atașamentul față de instituție.

a. Meritul studenților se apreciază pe baza rezultatelor obținute la examene, lucrări de control, teste; la seminare și lucrări de laborator; la concursuri profesionale; la cercuri științifice; în acțiuni civice etc.

b. Meritul cadrelor didactice și cercetătorilor se stabilește în funcție de calitatea cursurilor și seminarilor; de calitatea lucrărilor publicate; de granturile de cercetare câștigate; de aprecierea studenților; de aportul la dezvoltarea facultății; de contribuția la sporirea prestigiului instituției și specialității pe care o servește etc.

c. Meritul membrilor structurilor de conducere se stabilește, cu precădere, în funcție de eficiența managementului academic; de nivelul standardelor profesionale și morale ale instituției; de aprecierile studenților, subordonaților și forurilor de conducere ierarhic superioare etc.

Art. 5. **Profesionalismul** este o valoare etică esențială pe care Universitatea din București o cultivă cu consecvență în rândul membrilor săi, prin inițierea unor programe academice apte să contribuie semnificativ la sporirea cunoașterii științifice, și la pregătirea unor specialiști competitivi; prin recunoașterea și recompensarea rezultatelor de excelență atât la profesori și cercetători, cât și la studenți și persoane cu atribuții manageriale și administrative; prin descurajarea diletantismului și imposturii etc.

a. Universitatea din București încurajează, recunoaște și recompensează profesionalismul cadrelor didactice și cercetătorilor care manifestă competență în îndeplinirea tuturor sarcinilor profesionale, solidaritate colegială și loialitate competițională, dedicându-se fără rezerve carierei academice, identificându-se cu specialitatea în care își desfășoară activitatea și asumându-și obligația morală de a contribui semnificativ la pregătirea temeinică a studenților.

b. Universitatea din București apreciază pozitiv atașamentul și fidelitatea celor care își construiesc cea mai mare parte sau întreaga carieră academică în serviciul ei, și dezaprobă atitudinea celor care o folosesc doar ca pe o „*sinecură de titlu și status*”, făcând o distincție netă între persoanele care *servesc* instituția și cele care *se servesc* de ea.

c. Universitatea din București recunoaște și recompensează meritele acelor dintre membrii săi care sunt invitați să predea ori să facă cercetare în alte instituții din țară și străinătate, dar veghează, în același timp, ca durata stagiilor de activitate exterioară, să nu prejudicieze pregătirea studenților, dezvoltarea cercetării și dezvoltarea generală a propriei instituții.

d. Universitatea din București veghează ca toți membrii săi care fac cercetare, dezvoltând cunoașterea în domeniile lor de interes, să dovedească integritate și competență, să respecte standardele profesionale, să recunoască aportul altor persoane și instituții la cercetarea întreprinsă, să evite conflictele de interese, să răspundă exigențelor morale și legale

ale cercetării, să accepte dezbaterea critică privitoare la rezultatele obținute și să manifeste, întotdeauna, onestitate și corectitudine intelectuală.

Art. 6. **Onestitatea și corectitudinea intelectuală** sunt valori etice promovate cu fermitate de Universitatea din București, întrucât în absența lor, dreptul la proprietate intelectuală și evaluarea corectă a performanțelor studenților, cadrelor didactice și tuturor celorlalți angajați ar avea de suferit din cauza unor practici inacceptabile precum copiatul, plagiatul, „fabricarea” rezultatelor cercetărilor, tentativele de corupere etc.

a. *Copiatul și orice altă formă de înșelăciune* care are loc în timpul examinării, ca și *facilitarea copierii și oricăror altor forme de înșelăciune* sunt interzise și sancționate atunci când totuși se produc.

b. *Plagiatul*, sau însușirea de către un autor a rezultatelor muncii altui autor (indiferent dacă este vorba de reproducerea exactă a unui text sau de reformularea unei idei cu adevărat originale), fără ca aceste din urmă să fie menționat ca sursă a textului sau ideii respective, constituie o fraudă intelectuală și se sancționează în conformitate cu gravitatea pe care o prezintă.

c. *Fabricarea datelor* prin inventare, improvizare, modificare și citare de surse false, încalcă principiul onestității și corectitudinii intelectuale, fiind dezavuată și sancționată potrivit gravității, în fiecare caz în parte.

d. *Tentativele de corupere spre fraudă* sunt sancționate ca și fraudele.

Art. 7. **Transparența**, ca principiu etic susceptibil să contribuie la asigurarea egalității de șanse în competiție și accesului echitabil la resurse, este practică și cultivată în Universitatea din București prin punerea la dispoziția celor interesați – membri ai comunității academice, candidați, absolvenți, public – a tuturor informațiilor pe care aceștia sunt îndreptățiți să le primească, în cantități suficiente și de o calitate ireproșabilă.

a. Universitatea din București asigură *transparența* cu privire la condițiile și regulile de desfășurare a concursurilor de admitere, de licență, de disertație, de doctorat etc., a concursurilor de ocupare a posturilor, a evaluărilor periodice ale angajaților, a interviurilor și examenelor de promovare, precum și cu privire la orice alte informații legate de criteriile de evaluare, aplicarea acestora, desfășurarea concursurilor, obligațiile posturilor pe care candidații și le adjudecă în urma concursurilor etc.

b. Universitatea din București asigură *transparența* totală cu privire la fondurile pe care ea însuși, dar și alte instituții publice din țară și din străinătate, firme, fundații, persoane fizice etc. le acordă pentru dezvoltarea activităților de învățământ cercetare și administrare. *Transparența* se referă nu numai la sumele acordate, ci și la modul și eficiența utilizării lor în concordanță cu obiectivele și normele incluse în proiectele pe baza cărora au fost obținute.

c. Universitatea din București recomandă cadrelor didactice și cercetătorilor săi să menționeze în lucrările lor sprijinul material pe care l-au primit din partea ei și/sau a oricărui alt sponsor, pentru realizarea lucrărilor respective.

Art. 8. **Responsabilitatea** este promovată de Universitatea din București atât în dimensiunea profesională, cât și în cea civică, pe de o parte, prin orientarea programelor de studii și de cercetare către nevoile societății, iar pe de altă parte,

prin solicitarea respectării de către membrii săi a standardelor etice și profesionale în toate împrejurările, inclusiv în cele în care reprezintă public instituția.

a. *Responsabilitatea* nu exclude dreptul membrilor universității de a formula critici publice – în ședințe de catedră și de Consiliu; în ședințe ale Senatului Universității; în întruniri studențești etc. – privitoare la încălcarea unor standarde legale etice, științifice sau pedagogice, dacă respectivele critici sunt întemeiate și susținute cu probe.

b. *Responsabilitatea* presupune abținerea membrilor comunității academice de a formula public opinii care ar putea fi interpretate drept încercări de dezinformare, calomnii sau denigrări ale unor programe și/sau persoane din propria instituție.

Art. 9. **Respectul și toleranța** se numără printre valorile morale pe care Universitatea din București le cultivă constant, în scopul creării și întreținerii unui climat favorabil unor relații pe cât posibil armonioase, echilibrate și raționale între diferitele grupări și diferenții membrii a comunității sale academice. Aceasta înseamnă că nimeni nu are dreptul să aducă atingeri demnității celorlalți; că limbajele suburbane, jignitoare, ireverențioase sau vulgare sunt indezirabile; că umilirea, intimidarea, amenințarea și atacul la persoană sunt inacceptabile; că exploatarea și hărțuirea, sub orice formă de manifestare, sunt condamnabile; că intoleranța, mai ales cea bazată pe diferențele firești dintre oameni, constituie o încălcare gravă a celor mai elementare norme morale și că neînțelegerile, disputele și conflictele inerente trebuie rezolvate exclusiv pe calea dialogului și dezbaterilor civilizate, utilizând argumente raționale, concordante cu realitatea și orientate întotdeauna către diminuarea ori stingerea acestora.

a. Universitatea din București condamnă *hărțuirea* în înțelesul ei general de comportament „*degradant, intimidant sau umilitor care urmărește sau duce la afectarea gravă a capacității unei persoane de a-și desfășura în mod firesc activitățile profesionale și de studiu sau de a-și exercita drepturile*”, indiferent de formele în care s-ar putea manifesta acesta.

b. *Hărțuirea sexuală*, una dintre formele de hărțuire cu posibilitate mai ridicată de producere, este strict monitorizată și sever sancționată în Universitatea din București, cu atât mai mult cu cât situațiile cu adevărat grave, capătă grade de notorietate care exclud posibilitatea erorilor de apreciere.

c. *Hărțuirea cauzată de rivalitatea pentru putere*, este și trebuie să fie, o preocupare atentă a tuturor membrilor și a tuturor structurilor organizatorice ale Universității din București, întrucât are un potențial mare de perturbare a activităților profesionale și poate fi camuflată de numeroasele acțiuni, aparent principiale, mai tranșante ori mai subtile ale grupurilor de interese.

d. *Hărțuirea* de orice fel, exercitată de către persoane cu funcții ierarhice superioare, asupra altora situate pe trepte inferioare ale ierarhiei universitare, implică și *abuzul de putere*, ceea ce constituie o circumstanță agravantă și determină creșterea severității sancțiunilor pe care le adoptă Universitatea din București în astfel de cazuri.

e. *Comportamentul insultător*, manifestat prin expresii injurioase, umilitoare, intimidante etc. este inacceptabil și contrar eticii comunității academice, indiferent de pozițiile ierarhice ale celor implicați, el putând degenera în *abuz de putere*,

când se exercită asupra inferiorilor ierarhici, sau în *hărțuire* când se repetă asupra aceleiași persoane sau asupra aceluiași grup de persoane.

Art. 10. **Bunăvoința** este o normă etică dezirabilă pe care Universitatea din București o cultivă și o practică în toate domeniile de activitate și în toate împrejurările în care nu sunt încălcate normele legale și etice. Aceasta înseamnă că atât recunoașterea și recompensarea celor merituoși, cât și înțelegerea și sprijinirea celor aflați în dificultate, sunt încurajate, în timp ce nepăsarea, egoismul, invidia, vanitatea, insolența și cinismul sunt considerate nu doar indezirabile, ci chiar detestabile.

II. CONSIDERAȚII ȘI NORME FINALE

Art. 11. Universitatea din București consideră prezentul cod de etică mai curând ca pe un instrument de educare a membrilor săi în sensul prevenirii încălcării normelor eticii universitare, decât ca pe un instrument de constrângere.

Art. 12. Pentru cazurile excepționale în care Colegiul de Etică va media, în conformitate cu statutul său, „*diferende care implică opțiuni morale în activitatea didactică și de cercetare*”, va putea recomanda conducerii universității adoptarea unor măsuri adecvate pentru stingerea respectivelor diferende.

Art. 13. Prezentul Cod de etică trebuie aplicată de către toți membrii comunității academice a Universității din București, indiferent de poziția pe care o ocupă aceștia în ierarhia instituției.

Art. 14. Codul de etică al Universității din București nu trebuie folosit nici pentru supunerea subalternilor, nici pentru subminarea superiorilor, ci respectat în litera și spiritul său, pentru crearea și dezvoltarea unui climat intelectual propice desfășurării unor activități didactice și de cercetare competitive pe plan național și internațional.

Art. 15. Prezentul Cod de etică devine operant începând cu data adoptării lui de către Senatul Universității din București, dacă întrunește majoritatea simplă a voturilor membrilor acestuia. El va fi revizuit anual, eventualele modificări devenind prevederi regulamentare în urma aprobării lor cu majoritate simplă de către membrii Senatului Universității din București.

Art. 16. Nerespectarea acestui Cod implică sancțiuni potrivit Codului muncii, pentru salariat, respectiv potrivit Regulamentului de activitate profesională pentru studenți.

Prezentul Cod a fost aprobat în ședința Senatului din data de 19 ianuarie 2006.

CODUL ETIC AL UNIVERSITĂȚII CREȘTINE “PARTIUM”

Preambul

UNIVERSITATEA CREȘTINĂ “PARTIUM” din Oradea este o instituție de învățământ superior destinat pregătirii profesionale și educării în spiritul creștin tradițional tolerant și deschis viitorilor specialiști în diferite domenii, recrutați din rândul comunității maghiare din România, respectiv din rândul tinerilor cetățeni români care aleg alternativa studierii în limba maghiară și acceptă caracterul creștin al Universității.

Datorită caracterului creștin al Universității, pe lângă asigurarea nivelului european al pregătirii profesionale, are un rol cu importanță egală și educarea spirituală și morală creștină a viitorilor specialiști în diferite domenii, deoarece contribuția cea mai valoroasă cu care putem îmbogăți comunitatea europeană, este atitudinea noastră morală creștină tradițională față de orice activitate didactică, de cercetare științifică, artistică și administrativă.

Prezentul cod se bazează pe valorile etice creștine fundamentale, dintre care menționăm:

- iubirea aproapelui
- spiritul responsabilității comunitare
- iertarea

I. Obiectiv

Art. 1. Prezentul Cod are drept scop ghidarea conduitei tuturor membrilor comunității universitare, în interiorul Universității și în relația cu aceasta. Comunitatea universitară academică cuprinde cadre didactic, studenți, membri al personalului administrative.

Codul de etică funcționează ca un contract moral între membrii comunității universitare și comunitatea universitară ca întreg, contribuind la coeziunea membrilor, la crearea unui climat bazat pe cooperare și competiție, la creșterea prestigiului Universității.

Nici o dispoziție a prezentului Cod nu trebuie interpretată în sensul restrângerii unor drepturi conferite expres prin lege sau prin contractul colectiv de muncă.

În elaborarea Codului de etică al Universității s-a avut în vedere dispozițiunile Constituției României, Legii Învățământului nr. 84/1995, Statutul Personalului Didactic- Legea nr.128/1997, Charta Universității, Contractul Colectiv, Regulamentul Intern, Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

II. Principii fundamentale

Art. 2. Prezentul Cod se întemeiază pe următoarele principii fundamentale: libertate academică, competență, integritate, colegialitate, loialitate, promovarea identității culturale, toleranță, valori etice specific creștine.

1. Libertatea academică

Art. 3. Libertatea academică presupune dreptul oricărui membru al comunității academice de a-și exprima deschis opiniile științifice și profesionale în cadrul cursurilor, seminariilor, conferințelor, dezbaterilor dar și al lucrărilor elaborate și susținute sau publicate.

Orice membru al comunității academice își poate exprima în mod liber, în interiorul sau în exteriorul Universității, opiniile bazate pe competența sa profesională, fără a putea fi cenzurat. Este încurajată abordarea critică, parteneriatul intelectual și cooperarea, indiferent de opiniile politice sau convingerile religioase.

Art. 4. Libertatea academică implică, în același timp, respectul libertății academice a altuia în toate componentele sale.

Art. 5. Libertatea academică se referă și la libertatea persoanei, protejarea vieții private și dreptul de confidențialitate. Confidențialitatea se referă la starea materială, situația familială, legături și relații în societate, conform reglementărilor legale.

Art. 6. Nu se înscriu în cadrul libertății academice și nu își găsesc locul în spațiul universitar:

- propaganda cu caracter politic desfășurată în interiorul sau în legătură cu acțiuni ale Universității;
- prozelitismul religios;
- promovarea unor doctrine sau idei cu caracter rasist, xenofob, naționalist, fascist, comunist (nici măcar sub formă sau în mască religioasă), extremist, ateist;
- defăimarea universității de către membrii comunității academice;
- atacurile personale sau afirmațiile defăimătoare la adresa altor membri ai comunității academice.

2. Competența

Art. 7. Universitatea cultivă un mediu propice pentru competență și competitivitate. Universitatea susține dezvoltarea de programe academice la standarde înalte, capabile să conducă la evoluția cunoașterii, la formarea specialiștilor de vârf și creșterea prestigiului în cercetare.

Universitatea susține și recompensează excelența științifică, profesională, pedagogică, managerială și administrativă.

Art. 8. Fiecare membru al comunității academice asumă, la nivelul său, răspunderea pentru calitatea procesului educațional.

Orice cadru didactic trebuie să stăpânească în detaliu disciplina pe care o predă, asigurându-se că întregul conținut al disciplinei este actualizat, reprezentativ și adecvat nivelului la care se situează disciplina în planul de învățământ. Cadrele didactice au libertatea de a adera la o interpretare sau alta a domeniului propriu, fără a impune însă acea orientare particulară studenților în procesul de predare.

Dezacordurile de natură științifică între cadrele didactice din Universitate nu trebuie să afecteze pregătirea și evaluarea corectă a studenților.

Art. 9. Orice cadru didactic trebuie să acorde o atenție deosebită pregătirii și susținerii cursurilor la orele prevăzute, elaborării, pregătirii sau asigurării materialului didactic necesar studenților pentru curs, seminar sau laborator, ținerii orelor de consultații prevăzute, urmării și îndrumării activității de redactare de lucrări (proiecte, lucrări de diplomă, comunicări științifice) de către studenți, notării și comunicării rezultatelor conform reglementărilor.

Art. 10. Sub aspect pedagogic, competența presupune alegerea celor mai adecvate modalități de tratare a fiecărei teme din cadrul programei, comunicarea obiectivelor disciplinei, alegerea unor modalități de examinare în concordanță cu aceste obiective.

Este, de asemenea, importantă adaptarea stilului de predare la nevoile și nivelul disciplinei de studiu.

Art. 11. Constituie încălcări ale principiului competenței:

- * încredințarea de cursuri, seminarii sau lucrări de laborator spre a fi susținute de către persoane care nu dețin nivelul de cunoștințe adecvat;
- * consacrarea unei părți importante din timpul alocat cursului sau seminarului unor discuții fără legătură cu tematica acestuia;
- * obligarea studenților de a-și însuși exclusiv punctul de vedere al cadrului didactic sau refuzul de a lua în discuție, pe bază de argumente, alte puncte de vedere exprimate în aceeași chestiune;
- * abordarea de către cadrul didactic titular al unui curs fundamental doar a unei părți din materie, respectiv doar a aspectelor care îl interesează personal;
- * alegerea unor modalități de examinare în dezacord cu obiectivele cursului (spre exemplu, formularea unor subiecte care solicită doar memorarea unor date în condițiile în care obiectivul cursului este obținerea abilităților necesare rezolvării unor probleme);
- * faptul de a nu da studentului ocazia de a se antrena pentru obținerea competențelor cerute de obiectivul cursului și verificate de examenul final;
- * încălcarea obligațiilor prevăzute în art.7-9.

3. Integritatea

Art. 12. Integritatea membrilor comunității academice este esențială pentru desfășurarea în condiții optime a activității didactice și de cercetare. Fiecare membru al comunității academice este dator să se preocupe de evitarea oricăror situații susceptibile să creeze îndoieli cu privire la integritatea sa. Fiecare persoană vizată este obligată să anunțe ivirea situațiilor în care s-ar afla în conflict de interese.

Art. 13. Există un conflict de interese atunci când interesele personale ale unui membru al comunității academice intră în conflict cu obligațiile decurgând din statutul său ori sunt de natură să afecteze independența și imparțialitatea necesară îndeplinirii acestor obligații.

Art. 14. În orice situație de conflict de interese persoana în cauză are obligația de a încunoștința, de preferință în scris, pe superiorul ierarhic cu privire la existența conflictului de interese și a se abține de la implicarea în luarea oricărei decizii în care ar avea sau ar putea crea aparența că are un interes personal.

Art. 15. Examinarea de către un cadru didactic a unei persoane care îi este soț/soție, rudă până la gradul al III-lea ori o altă persoană cu care cel ce decide are o relație similară de afecțiune este de natură să creeze o impresie de favoritism în rândul celorlalți studenți. Pentru evitarea acestei situații se impune ca:

- * atunci când există alte cadre didactice de aceeași specialitate, cadrul didactic în cauză să formuleze o declarație de abținere iar examinarea studentului să se facă de către un alt cadru didactic, numit de către șeful catedrei sau decan, după caz;
- * în cazul în care nu este posibilă înlocuirea, se va numi un alt cadru didactic, având o specialitate cât mai apropiată, pentru a-l asista pe titularul disciplinei la examinarea studentului respectiv.

Se interzice includerea în orice comisie de concurs din cadrul Universității a unei persoane aflate în situația arătată la alin.1 cu unul dintre candidați. În măsura în care incompatibilitatea nu era cunoscută la momentul numirii comisiei, cadrul didactic în cauză are obligația de a se abține și a solicita înlocuirea sa din comisie.

Art. 16. În afara situațiilor menționate în articolele precedente, există un conflict de interese ori se creează aparența unui asemenea conflict și atunci când:

- * o persoană decide acordarea unui premiu sau a unei distincții în favoarea unei persoane care îi este soț/soție, rudă până la gradul al III-lea ori o altă persoană cu care cel ce decide are o relație similară de afecțiune.
- * este scos la concurs un post în perspectiva ocupării acestuia de către o persoană aflată în relația prevăzută la lit.a) cu șeful catedrei ori compartimentului la care este arondat postul sau cu o persoană din cadrul acestuia ce poate influența decisiv rezultatul concursului;
- * o persoană deține mai multe funcții în cadrul Universității, iar interesele pe care trebuie să le aperse în considerarea fiecărei funcții nu converg;
- * o persoană din Universitate angajează sau participă la angajarea contractuală a unității pe care o conduce unei

firme aparținând în tot sau în parte unei persoane cu care se află într-o relație dintre cele menționate la lit.a);

* un student este angajat la o firmă aparținând cadrului didactic examinator sau unei persoane dintre cele arătate la lit.a). respective cadrul didactic prestează activitate remunerată pentru student, soțului/soției acesteia sau rudelor până la gradul al II-lea.

Art. 17. În sfera relațiilor cadru didactic - student constituie încălcări ale obligației de integritate:

- * pretinderea sau acceptarea de favoruri de orice natură, inclusiv sexuală;
- * pretinderea sau acceptarea de cadouri sau alte foloase materiale;
- * împrumutul de bani între cadrul didactic și studenți;

Art. 18. În activitatea de cercetare științifică, integritatea presupune:

- a.** acceptarea și menționarea ca autori ai unei opere doar a persoanelor care au participat efectiv la elaborarea ei.
- b.** indicarea sursei din care a fost preluată o idee, o expresie, un rezultat al unei cercetări anterioare, indiferent dacă acestea au fost sau nu publicate. Această regulă privește și elementele preluate din lucrări de orice natură ale studenților și utilizate ulterior de un cadru didactic în propriile cercetări.
- c.** recunoașterea explicită a contribuției oricărei persoane care a participat în mod real la o activitate de cercetare. În situația în care contribuția a constat doar într-o activitate de supervizare sau consiliere, nu este necesară o recunoaștere formală a contribuției. În aceste cazuri însă se recomandă includerea unei formule de mulțumire.
- d.** respectarea riguroasă a destinației fondurilor alocate unui proiect de cercetare. Sursele de finanțare care au stat la baza unei cercetări vor fi menționate în publicațiile în care s-au materializat rezultatele cercetării.
- e.** respectarea normelor speciale de etică referitoare la cercetarea efectuată pe subiecți umani sau prin experimente desfășurate cu ajutorul animalelor și plantelor și a oricăror altor elemente ce țin de etica cercetării.

Art. 19. Constituie încălcări ale eticii în materia cercetării:

- * plagiatul – atât în cazul cadrelor didactice, cât și al studenților
- * omisiunea recunoașterii, fie prin menționare ca autor al unei opere, fie prin indicarea sursei, a contribuției unor terți la elaborarea unei opere;
- * obligarea autorilor unei opere de a menționa ca autori și persoane care nu au participat la elaborarea acesteia;
- * orientarea activității de cercetare a studenților în scopul obținerii unui avantaj personal de către îndrumător.

De exemplu când un cadru didactic impune una sau mai multe teme de cercetare ce urmează a-i servi la un proiect de cercetare personal, la pregătirea unei conferințe sau a unui articol, ori urmează a fi valorificat în folosul unei întreprinderi private.

- * încălcarea celorlaltor reguli prevăzute la art. 15.

Art. 20. În activitatea administrativă, integritatea presupune:

- * desfășurarea corectă a tuturor procedurilor de selecție, alegere sau numire a personalului care își asumă

responsabilități de ordin administrativ. Este interzisă primirea, acceptarea, cererea, darea sau oferirea de bani, bunuri sau orice alte foloase ori favoruri în schimbul sprijinirii ocupării unei poziții administrative.

* îndeplinirea cu bună credință și în folosul universității a oricărei responsabilități administrative. Utilizarea unei poziții administrative în scopul obținerii de foloase personale de orice natură constituie o încălcare a obligației de integritate.

* în momentul transferului unei responsabilități administrative fostul titular pune la dispoziția noului titular toate instrumentele, informațiile și elementele, aduse la zi, necesare preluării de îndată a acestei responsabilități.

* atunci când, din orice motiv, o persoană nu mai poate să își îndeplinească în mod corespunzător atribuțiile administrative încredințate ea are obligația de a aduce acest lucru la cunoștința superiorilor.

4. Colegialitatea

Art. 21. Activitatea în comunitatea academică presupune colaborarea membrilor acesteia, în spirit de colegialitate și respect reciproc.

Colegialitatea implică:

* curtoazie și respect datorate fiecărui membru al comunității academice. Încălcarea acestei obligații de către o persoană nu conferă în nici un caz dreptul celui lezat de a adopta o conduită similară;

* obligația de asistență între membrii comunității academice, materializată în suplinirea colegială, acordarea de sprijin în activitatea didactică și administrativă, cooperarea cu bună credință în cadrul proiectelor ce implică participarea mai multor persoane;

* respectarea mutuală a diferențelor de ordin lingvistic, religios, social între membrii comunității academice;

* înțelegere, respect și sprijin pentru persoanele cu nevoi speciale;

* obligația de confidențialitate în privința datelor și informațiilor transmise de un membru al comunității academice unui alt membru, cu titlu privat.

Art. 22. Constituie încălcări ale principiului colegialității:

* discriminarea, hărțuirea de gen, etnică sau sub orice altă formă, folosirea violenței fizice sau psihice, limbajul ofensator ori abuzul de autoritate la adresa unui membru al comunității academice, indiferent de poziția ocupată de acesta în cadrul Universității;

* promovarea sau tolerarea unor comportamente dintre cele descrise în acest articol de către conducerea facultăților, departamentelor, catedrelor sau compartimentelor administrative;

* discreditarea ideilor, ipotezelor sau rezultatelor cercetărilor unui coleg;

* formularea în fața studenților a unor comentarii lipsite de curtoazie la adresa pregătirii profesionale, a ținutei morale sau a unor aspecte ce țin de viața privată a unui coleg;

- * sfătuirea studenților să nu urmeze un curs al unui coleg, din antipatie față de acesta;
- * formularea repetată de plângeri sau sesizări vădit neîntemeiate la adresa unui coleg;
- * utilizarea și dezvăluirea în activitatea didactică sau de cercetare a informațiilor transmise cu titlu confidențial de un alt coleg (date personale, experiențe trăite etc.);
- * discutarea cu alți studenți a situației școlare, sociale, medicale a unui student.

Art. 23. În ceea ce privește examinarea studenților colegialitatea presupune o informare prealabilă și detaliată a studenților cu privire la obiectivele și cerințele cursului, la modalitățile și perioadele de evaluare.

În acest sens:

- * la începutul fiecărui semestru fiecare titular de curs afișează sau distribuie studenților o tematică de curs cuprinzând tematica fiecărei prelegeri, bibliografie obligatorie și facultativă, precizări privind forma examinării și baza evaluării;
- * la cursuri și seminarii se abordează întreaga tematică cerută pentru examen;
- * La cererea studentului, cadrul didactic examinator îi prezintă lucrarea și motivează explicit calificativul acordat, prin raportare la criteriile utilizate.

5. Loialitatea

Art. 24. Loialitatea față de Universitate presupune obligația fiecărui membru al comunității academice de a acționa în interesul universității, de a susține obiectivele, strategiile și politicile acesteia, în scopul realizării misiunii și creșterii competitivității ei.

Art. 25. Constituie încălcări ale obligației de loialitate:

- * desfășurarea de acțiuni menite să ducă la pierderea unor drepturi patrimoniale sau nepatrimoniale dobândite în mod legal de către Universitate;
- * sfătuirea în cadrul activităților didactice a studenților să abandoneze cursurile Universității în favoarea unei alte instituții de învățământ;
- * angajarea în afara universității a unor activități care afectează în mod semnificativ realizarea obligațiilor didactice și de cercetare în Universitate ale persoanei în cauză;
- * desfășurarea de acțiuni menite să discrediteze Universitatea sau să afecteze în mod grav imaginea și prestigiul acesteia.

6. Promovarea identității culturale

Art. 26. Universitatea Creștină Partium recunoaște dreptul la identitate și promovează întărirea și dezvoltarea simțului identității culturale a membrilor comunității academice. Aspectele majore ale identității culturale promovate de Universitate sunt limba maternă, apartenența religioasă și tradițiile culturale. Universitatea sprijină acele activități care pot contribui la menținerea/întărirea identității culturale a membrilor comunității academice.

7. Toleranța

Art. 27. Toleranța reprezintă concepția ce trebuie să ghideze desfășurarea vieții comunității universitare, acest principiu fiind aplicat în perceperea respectului reciproc în relațiile acestei comunități.

III. Dispoziții finale și tranzitorii

Art. 27. Organul însărcinat cu supravegherea aplicării dispozițiilor prezentului Cod este Comisia de etică a Universității Creștine Partium ce se constituie și funcționează în subordinea Senatului.

Art. 28. Comisia de etică este numită de către Senat

Art. 29. Răspunderea pentru respectarea dispozițiilor prezentului Cod revine fiecărui membru al comunității academice.

Statutul de membru al comunității academice impune fiecărui membru asumarea răspunderii pentru acțiunile sau omisiunile sale.

Încălcarea dispozițiilor prezentului Cod atrage răspunderea morală și după caz – disciplinară în condițiile Legii nr.128/1997, Codului Muncii și reglementărilor interne ale Universității.

Art. 30. Prezentul Cod intră în vigoare la data aprobării sale de către Senatul universitar. Pe aceeași dată se abrogă orice dispoziții contrare conținute în reglementări ale Universității.

Extras din

CORPUL EXPERTILOR CONTABILI ȘI CONTABILILOR AUTORIZAȚI DIN ROMÂNIA

CODUL ETIC NAȚIONAL AL PROFESIONIȘTILOR CONTABILI,

Editura C.E.C.A.R., București, 2006

Ediția a 3-a, revăzută și reclassificată în conformitate cu CODUL ETIC INTERNAȚIONAL AL PROFESIONIȘTILOR CONTABILI elaborat și revizuit de IFAC în 2005

SECȚIUNEA 100

INTRODUCERE ȘI PRINCIPII FUNDAMENTALE.

ABORDAREA CADRULUI CONCEPTUAL.

100.1 **Codul etic național al profesioniștilor contabili din România** stabilește norme de conduita pentru profesioniștii contabili și formulează principiile fundamentale care trebuie respectate de către profesioniștii contabili în vederea realizării obiectivelor comune. Profesioniștii contabili din România acționează în diferite entități și ramuri ale economiei naționale ca liber-profesioniști sau ca angajați; scopul de baza al **Codului**, trebuie însă întotdeauna respectat.

Consiliul Superior al C.E.C.A.R. stabilește cerințele etice detaliate, pentru ca membrii săi să asigure cea mai înaltă calitate prestării serviciilor profesionale și să mențină încrederea publicului în profesie.

Codul recunoaște ca obiectivele profesiei contabile sunt stabilite să îndeplinească cele mai înalte standarde de profesionalism, să atingă cele mai înalte nivele de performanță și să răspundă cerințelor interesului public. Realizarea acestor obiective presupune satisfacerea a patru cerințe de baza:

- **Credibilitatea.** În întreaga societate există nevoia de credibilitate în informație și în sistemele de informații.
- **Profesionalism.** Există o necesitate pentru clienți, patroni și alte părți interesate de a putea fi clar identificate persoanele profesioniste în domeniul contabil.
- **Calitate a serviciilor.** Este nevoie de asigurarea că toate serviciile obținute din partea profesionistului contabil, sunt executate la standardul cel mai ridicat de performanță.
- **Încredere.** Utilizatorii serviciilor profesioniștilor contabili trebuie să se poată simți încredințați că există un cadru al eticii profesionale care guvernează prestarea acestor servicii.

Necesitatea de a asigura apărarea onoarei și independenței Corpului și de a conferi lucrărilor membrilor săi autoritate impune acestor profesioniști contabili să aibă calități esențiale, cum sunt:

- știință, competență și conștiință;
- independența de spirit și dezinteres material;
- moralitate, probitate și demnitate.

Se impune ca fiecare membru al Corpului sa facă efortul necesar dezvoltării acestor calități și îndeosebi:

- a) sa își dezvolte neconținut cultura, nu numai profesionala, dar și cunoștințele de cultura generala, singurele capabile sa-i întărească discernământul;
- b) sa acorde fiecărei tranzacții și situații examinate toata atenția și timpul necesar pentru a-și fundamenta o opinie personala, înainte de a face propuneri;
- c) sa își exprime opinia fără nici o reținere fata de dorința, chiar ascunsa, a celui ce îl consulta și sa se pronunțe cu sinceritate, fără ocolișuri, exprimându-și, daca e nevoie, rezervele necesare asupra valorii ipotezelor și concluziilor formulate;
- d) sa nu dea niciodată ocazia de a se afla în situația de a nu putea sa își exercite libertatea de gândire sau de a fi supus îngrădirii îndatoririlor sale;
- e) sa considere ca independenta sa trebuie sa își găsească manifestarea deplina în exercitarea profesiei și în protejarea ei, cu respectarea integrala a dispozițiilor legale și regulilor stabilite de Corp.

Un semn distinctiv al profesiei contabile îl constituie asumarea responsabilității de a acționa în interes public. Așadar, responsabilitatea unui profesionist contabil nu constă exclusiv în a satisface nevoile unui client sau unui angajator individual. Acționând în interes public, un profesionist contabil ar trebui să respecte și să se conformeze prevederilor etice ale acestui Cod.

Publicul profesiei contabile este format din clienți, donatori de credite, guvernanți, angajatori, angajați, investitori, comunitatea oamenilor de afaceri, a finanțatorilor și alte persoane care se bazează pe obiectivitatea și integritatea profesioniștilor contabili pentru a menține funcționarea corespunzătoare a economiei. Aceasta încredere impune profesiei contabile o răspundere publica. Interesul public este definit drept bunăstarea colectiva a comunității și a instituțiilor deservite de profesionistul contabil.

Standardele profesiei contabile sunt puternic determinate de interesul public, de exemplu;

- auditorii financiari independenți ajuta la menținerea integrității și eficienței situațiilor financiare prezentate instituțiilor financiare ca suport parțial pentru împrumuturi și acționarilor pentru a obține capital;
- directorii financiari au atribuții în diverse domenii de management financiar și contribuie la utilizarea eficienta și efectiva a resurselor entității economice sau publice;
- auditorii interni furnizează asigurarea în privința existenței unui sistem de control intern corect, care sporește încrederea în informațiile financiare externe ale entității;
- experții în impozite ajuta la stabilirea încrederii și eficienței, precum și la aplicarea corecta a sistemului de impozitare;
- consultanții manageriali au o responsabilitate fata de interesul public în susținerea luării unor decizii manageriale corecte.

Profesioniștii contabili au un rol important în societate. Investitorii, creditorii, patronii și alte sectoare ale comunității

financiare, inclusiv guvernul și publicul contează pe profesioniștii contabili pentru o contabilitate financiară și raportări corecte, pentru un management financiar eficient și sfaturi competente referitoare la o varietate de aspecte legate de afaceri și impozite. Atitudinea și comportamentul profesioniștilor contabili atunci când prestează astfel de servicii au un impact asupra bunăstării economice a comunității și țării lor.

Profesioniștii contabili pot rămâne în această poziție avantajoasă numai continuând să ofere publicului aceste servicii unice la un nivel care să demonstreze că încrederea publicului este bine fundamentată. Este în interesul profesiei contabile din România de a face cunoscut utilizatorilor serviciilor oferite de profesioniștii contabili că ele sunt executate la cel mai înalt nivel de performanță și în conformitate cu cerințele etice asociate acestor servicii.

CODUL DEONTOLOGIC AL MAGISTRAȚILOR – APRILIE 2005

***Motto:** Rolul unui cod deontologic este acela de a forma conduite, de a înfățișa ce înseamnă onoare și respect în profesie. A-ți respecta profesia înseamnă a te respecta pe tine însuși, respectându-i pe ceilalți. De aceea, orice cod deontologic se adresează în primul rând omului și conștiinței lui, iar acceptarea lui trebuie să fie liber consimțită.*

CODUL DEONTOLOGIC AL MAGISTRAȚILOR

CAPITOLUL I

DISPOZIȚII GENERALE

Art. 1 Rolul Codului deontologic este acela de a formula standarde ale conduitei magistratului, pentru ca aceasta să fie conformă cu onoarea și demnitatea profesiei sale.

Art. 2 (1) Respectarea standardelor de conduită cuprinse în Codul deontologic este evaluată de către organele competente, potrivit legii.

(2) Încălcarea normelor de conduită conduce la angajarea, potrivit legii, a răspunderii disciplinare a magistraților.

Art. 3 Prezentul Cod se aplică tuturor magistraților de la instanțele judecătorești și de la parchetele de pe lângă acestea.

CAPITOLUL II

INDEPENDENȚA JUSTIȚIEI

Art. 4 (1) Magistrații sunt obligați să apere independența justiției, descurajând, prin întreaga lor conduită, orice imixtiune în activitatea judiciară.

(2) Magistrații trebuie să-și exercite funcția cu obiectivitate și imparțialitate, având ca unic temei legea, fără a da curs presiunilor și influențelor de orice natură.

(3) Magistrații au obligația să aducă la cunoștința Consiliului Superior al Magistraturii orice presiuni sau ingerințe în actul de justiție, indiferent de proveniența lor.

Art. 5 (1) În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, magistrații nu trebuie să fie sau să se lase influențați de doctrine politice.

(2) Magistrații nu pot milita pentru aderarea altor persoane la o formațiune politică, nu pot participa la colectarea

fondurilor pentru formațiunile politice și nu pot permite folosirea prestigiului sau a imaginii lor în astfel de scopuri.

(3) Magistrații nu pot să acorde nici un fel de sprijin unui candidat la o funcție publică cu caracter politic.

Art. 6 (1) Magistrații nu se pot servi de actele pe care le îndeplinesc în exercitarea atribuțiilor de serviciu pentru a-și exprima sau manifesta convingerile politice.

(2) Magistrații pot participa la reuniuni publice numai în măsura în care nu își exprimă în acest cadru convingeri politice.

Art. 7 Participarea, în condițiile permise de lege, a magistraților la elaborarea proiectelor de legi, regulamente, tratate sau convenții internaționale, precum și consultarea acestora cu privire la elaborarea unor proiecte nu trebuie să le afecteze independența și imparțialitatea.

CAPITOLUL III

PROMOVAREA SUPREMAȚIEI LEGII

Art. 8 Magistrații au îndatorirea de a contribui la garantarea supremației legii și a statului de drept, a drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor.

Art. 9 (1) În cursul procedurii judiciare, magistrații trebuie să aibă o atitudine echidistantă, fără influențe legate de rasă, sex, religie, naționalitate, precum și de statutul socio-economic, politic și cultural al unei persoane.

(2) Magistrații au îndatorirea de a proteja egalitatea cetățenilor în fața legii, asigurându-le un tratament juridic nediscriminatoriu, de a respecta și apăra demnitatea, integritatea fizică și morală a tuturor persoanelor care participă, în orice calitate, la procedurile judiciare.

CAPITOLUL IV

IMPARȚIALITATEA MAGISTRAȚILOR

Art. 10 (1) Magistrații trebuie să fie imparțiali, în îndeplinirea atribuțiilor profesionale fiind obligați să decidă în mod obiectiv, fără subiectivism și părtinire, liberi de orice relații și influențe.

(2) Magistrații trebuie să-și îndeplinească îndatoririle cu prudență și grijă față de demnitatea instituției și a tuturor persoanelor implicate.

(3) Magistrații trebuie să se abțină de la orice comportament, act sau manifestare de natură să altereze încrederea în imparțialitatea și independența lor.

Art. 11 (1) În cazurile și condițiile prevăzute de lege, magistrații sunt datori să se abțină și să aducă la cunoștința celor competenți să dispună cu privire la abținere.

(2) Magistratul are obligația de a informa conducerea instanței sau a parchetului în legătură cu orice situație în care există sau ar putea exista un interes de orice natură din partea sa ori a altei persoane apropiată acestuia.

Art. 12 (1) Magistraților le este permis să acorde asistență juridică în condițiile prevăzute de lege, numai în cauzele lor personale, ale ascendenților, descendenților sau soților lor, precum și ale persoanelor puse sub tutela sau curatela lor. În asemenea situații, nu le este îngăduit să se folosească de calitatea de magistrat pentru a influența soluția instanței de judecată sau a parchetului ori a crea aparența unei astfel de influențe.

(2) Relațiile de familie și sociale ale magistraților nu trebuie să influențeze soluțiile pe care le adoptă în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

CAPITOLUL V

EXERCITAREA ÎNDATORIRILOR PROFESIONALE

Art. 13 Magistrații sunt chemați să-și îndeplinească cu competență și corectitudine îndatoririle profesionale ce le revin și să-și respecte obligațiile cu caracter administrativ stabilite prin legi, regulamente și ordine de serviciu.

Art. 14 Magistrații sunt datori să depună diligența necesară în vederea îndeplinirii cu celeritate, cu respectarea termenelor legale, iar în cazul în care legea nu prevede, înăuntru unor termene rezonabile, a lucrărilor care le revin, conform repartizării.

Art. 15 Magistrații trebuie să impună ordine și solemnitate în timpul soluționării cauzelor și să adopte o atitudine demnă, civilizată și imparțială față de părți, avocați, martori, experți ori alte persoane și să solicite acestora un comportament adecvat.

Art. 16 (1) Magistrații au obligația de a nu dezvălui sau folosi pentru alte scopuri decât cele legate direct de exercitarea profesiei informațiile pe care le-au obținut în această calitate.

(2) În cazul în care, potrivit legii, lucrările au un caracter confidențial, magistrații sunt obligați să păstreze materialele respective în incinta instanței sau parchetului și să nu permită consultarea lor decât în cadrul prevăzut de lege și regulament.

Art. 17 Magistrații sunt obligați să folosească resursele și mijloacele materiale care le sunt puse la dispoziție, conform destinației lor, exclusiv în interesul instanțelor și parchetelor.

Art. 18 Magistrații au îndatorirea de a se preocupa în mod constant de actualizarea cunoștințelor profesionale și de menținerea lor la un nivel corespunzător de competență profesională.

Art. 19 (1) În exercitarea funcțiilor de conducere, magistrații trebuie să se preocupe de organizarea activității personalului, să manifeste inițiativă și spirit de responsabilitate. În luarea deciziilor, ei trebuie să acorde întotdeauna prioritate intereselor instanței, respectiv ale parchetului și bunei administrări a justiției.

(2) Magistrații cu funcții de conducere nu pot folosi prerogativele pe care le au pentru a interveni în desfășurarea proceselor aflate în curs de soluționare.

CAPITOLUL VI

DEMNITATEA ȘI ONOAREA PROFESIEI DE MAGISTRAT

Art. 20 (1) Atât în exercitarea atribuțiilor profesionale cât și în afara acestora, magistrații sunt datori să se abțină de la orice acte sau fapte de natură să compromită demnitatea lor în funcție și în societate.

(2) Magistrații trebuie să apere prestigiul autorității judecătorești și să întărească încrederea publică în integritatea și imparțialitatea acestora printr-un comportament adecvat în relațiile cu justițiabilii, cu colegii, cu reprezentanții celorlalte organe ale statului, cu întregul corp social.

Art. 21 Magistraților nu le este îngăduit să pretindă sau să accepte să-și rezolve interesele personale, familiale sau ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii.

Art. 22 (1) Relațiile magistraților în cadrul colectivelor din care fac parte, trebuie să fie bazate pe respect și bună credință, indiferent de vechimea în profesie și funcția acestora.

(2) Magistrații nu își pot exprima părerea cu privire la probitatea profesională și morală a colegilor lor, cu excepția situației în care aceasta afectează imaginea justiției.

(3) Datele și informațiile cunoscute de magistrați în legătură cu aspecte grave legate de lipsa de probitate profesională ori morală a unui coleg, vor fi aduse la cunoștința Consiliului Superior al Magistraturii.

Art. 23 (1) Magistrații pot participa la elaborarea de publicații sau studii de specialitate, a unor lucrări literare ori științifice sau la emisiuni audiovizuale, cu excepția celor cu caracter politic.

(2) Informațiile privind litigiile aflate pe rolul instanței ori parchetului, precum și orice alte informații privind activitatea acestora vor fi puse la dispoziția mijloacelor de comunicare numai prin birourile de informare publică și relații cu presa, în condițiile legii.

ANEXE 135

(3) Magistrații își pot exprima public opinia privind exercitarea dreptului la replică în cazul în care prin articole de presă sau în emisiuni audiovizuale s-au făcut afirmații defăimătoare la adresa lor.

Art. 24 Magistrații nu pot desfășura acțiuni care, prin natura lor, modul de finanțare ori executare, ar putea, în orice formă, să impiezeze asupra îndeplinirii cu imparțialitate, corectitudine și în termenele legale a obligațiilor profesionale.

CAPITOLUL VII

ACTIVITĂȚI INCOMPATIBILE CU CALITATEA DE MAGISTRAT

Art. 25 (1) Magistrații nu pot cumula această calitate cu nici o altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, care pot fi exercitate numai în condițiile legii, mai puțin funcțiile de conducere administrativă din învățământul superior.

(2) Magistrații pot participa ca formatori în cadrul Institutului Național al Magistraturii și Școlii Naționale de Grefieri

în baza programului stabilit de acestea cu conducerile instanțelor sau parchetelor în care formatorii își desfășoară activitatea.

Art. 26 Magistraților le este interzisă participarea directă sau prin persoane interpuse la jocurile de tip piramidal, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor în condițiile legii.